

ÅRSREDOVISNING
2003
—
VETENSKAPSRÅDET

VETENSKAPSRÅDET
THE SWEDISH RESEARCH COUNCIL

1. Verksamhetsområde Forskning och Utveckling	3
2. Sammanfattning av verksamheten	7
2.1. Organisation	7
2.2. Styrelsen	7
2.3. Ämnesråden	7
2.4. Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter	8
3. Forskningsstöd	11
3.1. Vetenskaplig kvalitet och förnyelse	15
3.1.1. Vetenskaplig kvalitet	15
3.1.2. Internationellt perspektiv	18
3.1.3. Förnyelse, kraftsamling och profilering	18
3.1.4. Resultat av utvärderingar	21
3.2. Mång- och tvärvetenskap	22
3.2.1. Hantering av mång- och tvärvetenskapliga projekt	22
3.2.2. Initiativ för att främja mång- och tvärvetenskap	23
3.3. Forskarkarriär och åldersfördelning	24
3.3.1. Unga och nydisputerade forskare	24
3.3.2. Forskningsstödet åldersfördelning	26
3.3.3. Särskilda medel till unga forskare	26
3.4. Jämställdhet	27
3.4.1. Könsfördelning inom beredningsorganisationen	27
3.4.2. Könsuppdelad statistik forskningsansökningar	29
3.4.3. Framtida insatser för ökad jämställdhet	30
3.5. Genusforskning	31
3.6. Internationellt forskningssamarbete	33
3.6.1. Medlemskap i europeiska och internationella forskningsorganisationer	34
3.6.2. EUs ramprogram	41
3.6.3. Samverkan med andra länder	41
3.7. Medel till tekniskt industriellt utbyte och till Studsvik	42
3.7.1. Tekniskt industriellt utbyte av internationellt deltagande	42
3.7.2. R2-reaktorn och kärnteknisk forskning	42
3.8. Dyrbar vetenskaplig utrustning och högpresterande datorsystem	44
3.8.1. Dyrbar vetenskaplig utrustning	44
3.8.2. Högpresterande datorsystem och övrig dyrbar utrustning	45
3.8.3. Samarbete mellan forskningsfinansiärer och forskningsutförande institutioner	45
3.9. Utfall fördelat per vetenskapsområde	46
3.9.1. Ansökningar	46
3.9.2. Beviljade bidrag	49
3.9.3. Forskningsstöd till nya bidragsmottagare	50
3.9.4. Forskningsstödet fördelning på bidragsformer	50
3.9.5. Forskningsstödet fördelning på mottagare	52
3.9.6. Forskningsstödet fördelning på delområden	55
3.10. Omfattning och inriktning på Vetenskapsrådets insatser	59
3.11. Forskning inom Utbildningsvetenskap	61
3.12. Administrativa kostnader	63
3.13. Särskilda forskningssatsningar	64
3.13.1. Forskningsprogram om den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten.	64
3.13.2. Forskningsprogram om kommunistiska regimer.	65
3.13.3. Forskningsprogram om Sveriges förhållande till nazismen.	65

4. Forskningsinformation _____	66
4.1. Information om forskning och forskningsetiska frågor _____	66
4.2. Debatt om och popularisering av forskning _____	67
4.3. Samordning med andra aktörer _____	68
4.4. Metoder för att sprida information _____	68
4.5. Internetbaserade informationssystem _____	69
5. Strategi och analys _____	71
5.1. Analyser och utvärderingar _____	71
5.1.1. Analyser _____	71
5.1.2. Utvärderingar _____	72
5.2 Samverkan med andra aktörer _____	74
5.3 Forskningsetiska frågor _____	76
5.4 Forskningsforum _____	78
6. Forskningsfrämjande åtgärder _____	80
6.1 Datakommunikation _____	80
6.2. SUNET _____	80
6.3. Polarforskning _____	83
7. Långsiktig utveckling av energisystemet _____	85
8. Uppdrag _____	87
8.1. Samarbete med FAS, Formas och VINNOVA _____	87
8.2. Det svenska forskningsläget i ett internationellt perspektiv _____	87
8.3. Databaser för longitudinella studier _____	88
8.4. Dyrbar vetenskaplig utrustning vid högskolorna. _____	89
8.5. Försöksdjursvetenskap _____	90
8.6. Professur i svenska språket vid universitetet i Tartu, Estland. _____	91
9. Kansliet _____	92
9.1. Organisation _____	92
9.2. Kompetensförsörjning _____	92
9.3. Personal _____	92
9.4. Sjukfrånvaro _____	94
9.5. Verksamhet _____	94
10. Finansiell redovisning _____	95
10.1. Sammanställning över väsentliga uppgifter _____	95
10.2. Resultaträkning _____	96
10.3. Balansräkning inkl. SUNET _____	97
10.4. Resultaträkning exkl. SUNET _____	98
10.5. Balansräkning exkl. SUNET _____	99
10.6. Resultaträkning SUNET _____	100
10.7. Balansräkning SUNET _____	101
10.8. Anslagsredovisning _____	102
10.9. Bemyndigande _____	103
10.10. Finansieringsanalys _____	104
10.11. Tilläggsuppgifter _____	105
10.12. Noter _____	110
10.13. Underskrifter _____	115
11. Personregister 2003 _____	116
12. Förkortningar _____	125
13. Bilaga 1 _____	127

1. Verksamhetsområde Forskning och Utveckling

Mål:

”Den statliga organisationen för forskningsfinansiering skall vara ett effektivt verktyg för att främja de forskningspolitiska målsättningarna, stärka det svenska systemet för FoU samt öka forskningens bidrag till Sveriges internationella konkurrenskraft och en hållbar samhällsutveckling”.

Återrapporteringskrav:

- *Vetenskapsrådet skall redovisa en samlad bedömning av hur rådets verksamhet bidragit till målet för verksamhetsområdet.*
-

Efter Vetenskapsrådets tredje verksamhetsår är det naturligt att både blicka tillbaka och se framåt. Styrelsens och ämnesrådets första mandatperiod är till ända och forskarna har via elektorsförsamlingen valt nya ledamöter och regeringen har utsett nya allmänrepresentanter. Vetenskapsrådets första forskningsstrategi har lämnats till regeringen och Riksdagens utbildningsutskott har genomfört en uppföljning av Vetenskapsrådets första år. Ute i Europa har frågan om ett europeiskt forskningsråd gått från att vara en punkt på konferenser, t.ex. den som anordnades av Vetenskapsrådet under Sveriges ordförandeskap i EU våren 2001, till att under 2003 bli en viktig del av kommissionär Busquins agenda.

Av Vetenskapsrådets fem verksamhetsgrenar är forskningsstödet den mest omfattande både finansiellt och verksamhetsmässigt och behandlas mest utförligt i det följande. Forskningsinformation samt strategi och analys är två verksamhetsgrenar av en annan karaktär där verksamhetens kärna finns på Vetenskapsrådet och resultatet kan bestå av egna produktioner, t.ex. rapporter. Efter en uppbyggnadsfas kan man nu se att dessa verksamheter spelar en betydelsefull roll i Vetenskapsrådets verksamhet. De övriga två verksamhetsgrenarna är av speciell karaktär. SUNET ansvarar för universitetsdatanätet och har av tradition en upparbetad kontaktyta mot sina användare, t.ex. det årliga SUNET Forum. Användarna är en betydligt större krets än de forskare som söker forskningsstöd från Vetenskapsrådet. Den sista verksamhetsgrenen, energiforskning, ligger mycket nära grenen forskningsstöd och är ett riktat forskningsstöd.

Verksamhetsgrenen forskningsstöd har som ett resultat av forskningspropositionen Forskning och förnyelse, 2000/01:3, erhållit ett välkommet tillskott av resurser vilket fördelats till forskning inom vissa områden under Vetenskapsrådets två första år. Vid fördelning av medel under 2003 fanns ett tillskott till medicin. Vetenskapsrådet ser mycket positivt på att dessa senare medel ger en allmän förstärkning av området och inte är öronmärkta för någon särskild del därav. Ämnesrådet för medicin fick därmed möjlighet att använda nytillskottet för att öka medelbidraget under 2003. Under arbetet med uppdraget om starka forskningsmiljöer och utarbetandet av Vetenskapsrådets forskningsstrategi har styrelse och ämnesråd haft många

diskussioner om avvägningen mellan bredd och spets inom forskningen. Situationen är mycket olika inom olika ämnesområden. Ett belysande exempel är ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap som under 2003 för första gången utlyste långsiktigt stöd till ledande forskare. Inom naturvetenskap och teknikvetenskap har förändringarna av stödet till nationella anläggningar varit en långdragen och svår process som dock lett till ett entydigt beslut om att satsa på två laboratorier, MAX-laboratoriet vid Lunds universitet och Onsala rymdobservatorium vid Chalmers och överenskommelser med värduniversitetet i Stockholm och Uppsala om en avveckling av stödet under en treårsperiod. Detta ämnesråds mycket stora åtaganden vad gäller internationell samverkan och forskningsanläggningar leder ibland till svårförutsebara problem med förseningar och ökande kostnader. Under 2003 har styrelsen stött ämnesrådets internationella engagemang genom att fördela extra medel från anslagspost 6. Vidare har styrelsen stött ämnesrådet för medicin i sina strävanden att öka resurserna till klinisk forskning med medel från anslagspost 6. Sammantaget visar dessa exempel på att Vetenskapsrådet hittat former för hur styrelse och ämnesråd i dialog kan utnyttja tillgängliga medel på ett för forskningen utvecklande sätt. Under dessa processer har dock Vetenskapsrådets organisation kommit upp till diskussion. Förslag till en organisation som skulle göra Vetenskapsrådet bättre lämpat att hantera långsiktiga investeringsfrågor parallellt med kortsiktig projektfinansiering har diskuterats i samband med utarbetandet av forskningsstrategin.

Det långsiktigt viktigaste arbetet för forskarsamhället under dessa tre år har varit framtagandet av forskningsstrategin. Redan under 2002 påbörjade Vetenskapsrådet arbetet genom att ämnesråden och analysenheten började samla material till olika typer av lägesrapporter. Dessa lägesrapporter ger en detaljerad bedömning av svensk grundforskning och en samlad bild av svensk forskningsfinansiering. Ett stort arbete har under 2003 lagts ned på att kontrollera de data som läggs fram i strategin. Med utgångspunkt i dessa underlag begär Vetenskapsrådet en ökning av anslaget för att stärka det svenska systemet för FoU samt för att öka forskningens bidrag till hållbar samhällsutveckling och till Sveriges internationella konkurrenskraft. Anslaget bör enligt forskningsstrategin ökas så att det år 2008 har fördubblats. Den viktigaste slutsatsen som motiverar denna ökning är att forskningssystemet är i obalans. Den debatt som under 2003 förts med anledning av Vetenskapsrådets rapport 2002:4, ”Finansiering av svensk grundforskning”, har lett fram till att de statliga forskningsfinansiärerna, samtliga universitet och högskolor genom SUHF samt IVA och KVA i en gemensam skrivelse till regeringen visar på denna obalans mellan å ena sidan grundutbildning och forskarutbildning, och å den andra sidan forskning och omsättning av forskningen så att den främjar ekonomisk tillväxt och en hållbar utveckling. De förslag som lämnas i denna skrivelse bygger på att en större andel av statens resurser till området konkurrensutsätts på nationell basis.

I Vetenskapsrådets forskningsstrategi läggs en rad viktiga förslag fram vilka bygger på erfarenheter från Vetenskapsrådets första tre verksamhetsår. De rör dels stödformer, dels organisation. En fråga av både strategisk och mångvetenskaplig karaktär som nämns men inte diskuteras vidare är frågan om lokalisering till Sverige av en ny europeisk spallationskälla för forskning med neutroner. En sådan anläggning skulle ha en långt större regional påverkan och betydelse för näringsliv och svensk konkurrenskraft än någon annan forskningsanläggning hittills i Sverige och är därmed en fråga för många fler än forskarsamhället.

Vetenskapsrådet föreslår dels ett ökat stöd till de välbeprövade och kvalitetsdrivande stödformer som används av ämnesråden och dels en ny större satsning på stöd till starka forskningsmiljöer. Genom att skapa stödformen starka forskningsmiljöer finns ett alternativ för stora eller resurskrävande grupper. Detta ger möjligheter att både skapa koncentration av resurser och bibehålla en bred finansiering via projektstöd. Årets resultat inom humaniora och samhällsvetenskap visar dock att nuvarande konstruktion och nivå på Vetenskapsrådets anslag inte tillåter större satsningar på starka forskningsmiljöer utan att det direkt slår mot projektfinansieringen. Vetenskapsrådet har under 2003 beslutat att i samarbete med andra finansiärer utlysa ett antal bidrag till starka forskningsmiljöer för ansökan under 2004. Förutom dessa egna stödformer föreslås i samverkan med andra finansiärer och utförare av forskning dessutom ett fakultetsstöd som söks i nationell konkurrens. Vetenskapsrådet har erbjudit sig att administrera denna stödform som bedöms kunna öka förmågan till förnyelse, kraftsamling och profilering. I skrivelsen begärs 2 miljarder kr för ett sådant forskningsstöd.

Under Vetenskapsrådets första tre år har behovet av samverkan med både nationella och internationella forskningsfinansiärer ökat kraftigt, bl.a. beroende på satsningen på det europeiska forskningsrummet. För att vara en attraktiv samarbetspartner och kunna agera strategiskt för svensk forskning föreslås i forskningsstrategin en särskild stödform för strategisk samverkan. Under 2003 har en internationell strategi diskuterats i både styrelse och ämnesråd och fastlagts av styrelsen. En sådan gemensam strategi bildar nu en grund för det fortsatta arbetet. I det följande beskrivs flera exempel på internationellt samarbete och en extra satsning görs för internationalisering inom utbildningsvetenskap i 2004 års utlysning. Vetenskapsrådet deltar i europeiskt erfarenhetsutbyte inom två ERA-NET program och påbörjade under 2003 planeringen för en seminarierie om svensk forskning som hålls under 2004 i Bryssel. Vetenskapsrådet deltar i EU-projektet Enabling Grids for European E-Science där framtidens infrastruktur för beräkningar och datalagring inom forskning utvecklas.

Erfarenheterna under 2003 med diskussionerna om stödet till de nationella laboratorierna samt utarbetandet av forskningsstrategin visar att Vetenskapsrådets organisation är otydlig, delvis beroende på instruktion och delvis beroende på uppdelning i anslagsposter. Som ett första steg utreder Vetenskapsrådet hur frågor som rör infrastruktur för forskning samlas till en särskild kommitté under styrelsen för att få en mera samlad behandling. För denna typ av förändring är uppdelningen i anslagsposter en försvarande omständighet och Vetenskapsrådet föreslår en förändrad tilldelning av medel så att Vetenskapsrådets anslag ges som en anslagspost.

Inom verksamhetsgrenen forskningsinformation har Vetenskapsrådet under de tre första åren arbetat för att, i samverkan med andra aktörer, bygga en god infrastruktur för forskningskommunikation såväl nationellt som internationellt. I samarbete med landets lärosäten, forskningsfinansiärer m.fl. har webbplatsen forskning.se skapats som en naturlig ingång till svensk forskning. Syftet är att ge överblick och göra det lätt att hitta information om forskning. Den elektroniska medietjänsten ExpertSvar ger såväl svenska som internationella journalister tillgång till svenska forskare och forskningsresultat. Genom avtal med en rad internationella motsvarigheter, bl.a. den amerikanska tjänsten EurekaAlert, som drivs av AAAS når svensk forskning långt utanför landets gränser. Vetenskapsrådet har, genom sitt nationella uppdrag för forskningskommunikation, kunnat ta rollen som värmyndighet för dessa initiativ.

Den strategin Vetenskapsrådet valt för det nationella uppdraget är att aktivt samarbeta med aktörer vars uppdrag eller intressen förstärker Vetenskapsrådets. Ett exempel är att Vetenskapsrådet, i samarbete med UR och Läsrörelsen/Lär för livet, stod för huvudtemat populärvetenskap vid Bok och biblioteksmässan i Göteborg 2003. Drygt 15 000 personer besökte de populärvetenskapliga programmen under mässan. Ytterligare exempel är Vetenskapsrådets samarbete med Riksutställningar som resulterar i en flerårig vandringstställning kring hjärnforskning samt samarbetet med KVA i planeringen för Linnéåret 2007. I samarbete med bl.a. landets lärosäten, vissa forskningsfinansiärer och UR har ett samarbete inletts med syfte att presentera forskningsnyheter i den nya digitala Kunskapskanalen som startar hösten 2004.

Arbetet med strategi och analys som verksamhetsgren bedrivs dels inom avdelningen för forskningspolitiska frågor, och i synnerhet inom analysenheten, dels inom de olika ämnesgrupperna. Ett antal utvärderingar har genomförts vilka kommer att användas i det fortsatta prioriteringsarbetet. Analysenheten har producerat ett flertal rapporter som bildat underlag för diskussionerna vid utarbetandet av forskningsstrategin. Erfarenheterna från arbetet med forskningsstrategin har lett till att Vetenskapsrådet föreslår att ansvaret för forskningsstatistik läggs på rådet.

Ett betydande arbete har under 2003 lagts ned på att förbereda införandet av en ny organisation för forskningsetisk prövning. Rådet blir värmyndighet för den centrala etikprövningsnämnden och får ansvar för utbildning av ledamöter i de regionala kommittéerna och får rätt att utfärda tillämpningsföreskrifter.

För personalen har de tre första åren präglats av arbetet med utveckling av den nya myndighetens organisation och utvecklandet av gemensamma rutiner och tekniska stödsystem. Från de sista hektiska månaderna i de gamla myndigheterna då stort som smått skulle ordnas samtidigt som en ny myndighet skulle skapas har mycket utträttats. Många av de uppgifter Vetenskapsrådet har eller får är av sådan art att de bäst lämpar sig för arbete i projektform. Det innebär också att ett ökande antal medarbetare är projektanställda. Detta gäller i synnerhet inom information. Erfarenheterna från det gångna årets projekt med utveckling av det egenutvecklade datasystemet har lett till nya projekt rörande beredningsarbetet och en ny dynamik i det interna arbetet. Utvecklingen under 2003 har lett till att Vetenskapsrådet för första gången kommer att erbjuda forskarna ett helt elektroniskt ansökningsystem. Tekniken som används för detta kommer även att utnyttjas av andra forskningsråd.

Sammantaget kan man se att Vetenskapsrådet efter sina tre första verksamhetsår spelar en stor roll för det svenska forskningssystemet. Vetenskapsrådets uppgifter är mycket mera varierade än att bara vara en finansiär av forskning. Som finansiär svarar Vetenskapsrådet för ungefär en tiondel av den forskning som bedrivs vid högskolan. Trots detta bidrar redan Vetenskapsrådet på ett tillfredställande sätt till att samla och förmedla erfarenheter och kontakter som främjar kvalitetsprocesser och öppnar nya perspektiv. Vetenskapsrådet är på väg att bli ett forum för principdiskussioner i etiska frågor, ett centrum för utvärderingar och analyser av forskningssystemet, en nod för internationellt forskningssamarbete och har ett nationellt ansvar för forskningsinformation.

2. Sammanfattning av verksamheten

2.1. Organisation

Vetenskapsrådet har en styrelse. Myndighetens direkta ledning utgörs av generaldirektören och en ledningsgrupp. En modifierad organisation infördes den 1 september 2002.

Inom Vetenskapsrådet finns:

- Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (HS)
- Ämnesrådet för medicin (M)
- Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (NT)
- Utbildningsvetenskapliga kommittén (U)

Vid varje ämnesråd och vid utbildningsvetenskapliga kommittén finns en huvudsekreterare

Vid Vetenskapsrådet finns dessutom styrelsen för SUNET.

Vetenskapsrådet svarar också för sekretariatsfunktionen för Forskningsforum.

Under 2003 har elektorsval till styrelse och ämnesråd ägt rum och regeringen har utsett ledamöter för den nya mandatperioden.

2.2. Styrelsen

Styrelsen består av 13 ledamöter inklusive ordföranden, varav 8 är utsedda av forskarsamhället via elektorer. Styrelsen svarar för övergripande policyfrågor och för beslut om Vetenskapsrådets bidrag inom anslagspost 5, samt de bidrag inom anslagspost 6, som styrelsen ej har delegerat till ämnesråden eller generaldirektören att besluta om. Ämnesråden och utbildningsvetenskapliga kommittén beslutar om bidrag inom anslagspost 1–4. Styrelsen har under år 2003 haft 9 sammanträden, varav ett telefonmöte.

2.3. Ämnesråden

Ämnesråden består av 11 ledamöter, inklusive ordföranden, och 10 ersättare. Härav är 7 ledamöter och 7 ersättare valda av forskarsamhället via elektorer.

Vetenskapsrådets styrelse har i december utsett ledamöter i Utbildningsvetenskapliga kommittén för den nya mandatperioden. Utbildningsvetenskapliga kommittén har 11 ledamöter, men inga ersättare. Den fungerar precis som ett ämnesråd och i den följande framställningen ingår den i benämningen ämnesråd.

2.4. Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter

Den totala verksamheten 2003 vid Vetenskapsrådet framgår av tabell 1 och 2. De fem verksamhetsgrenarna redovisas i kapitel 3-7. Lämnade bidrag samt administrativa kostnader och intäkter har fördelats på respektive verksamhetsgren.

Verksamheten vid Vetenskapsrådet har 2003 omfattat 2 837 233 tkr varav 2 483 348 tkr har lämnats som bidrag. De administrativa kostnaderna under forskningsanslagen uppgår till 240 283 tkr, varav 161 221 tkr avser SUNETs verksamhet. De administrativa kostnaderna inom förvaltningsanslaget uppgår till 104 803 tkr. Den dominerade verksamhetsgrenen är forskningsstöd med totalt 2 556 493 tkr varav 2 424 723 tkr i lämnade bidrag.

Resultatredovisningens tabeller har kompletterats med uppgifter avseende åren 2001 och 2002, som inte funnits med i tidigare årsredovisningar.

Tabell 1 Kostnader (tkr)

	2003	2002	2001
<i>Forskningsstöd</i>			
Lämnade bidrag	2 424 723	2 077 464	1 787 785
Administrativa kostnader (forskningsanslagen)	57 637	55 108	44 476
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	67 642	63 495	72 436
Administrativa kostnader (externa medel)	6 491	7 193	5 309
Summa	2 556 493	2 203 260	1 910 006
<i>Forskningsinformation</i>			
Lämnade bidrag	4 424	6 432	5 109
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	19 062	14 476	10 535
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	17 824	14 579	15 884
Administrativa kostnader (externa medel)	50	2 207	1 983
Summa	41 360	37 694	33 511
<i>Strategi & analys</i>			
Lämnade bidrag	1 492	20	0
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	1 963	1 448	512
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	17 485	12 448	8 794
Administrativa kostnader (externa medel)	2 258	1 053	0
Summa	23 198	14 969	9 306
<i>SUNET</i>			
Lämnade bidrag	0	600	92
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	161 221	170 812	85 742
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	1 038	725	2 783
Administrativa kostnader (externa medel)	0	71	70
Summa	162 259	172 208	88 687
<i>Energiforskning</i>			
Lämnade bidrag	52 709	51 630	51 027
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	400	400	300
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	814	609	755
Administrativa kostnader (externa medel)	0	0	0
Summa	53 923	52 639	52 082
<i>Totalt Vetenskapsrådet</i>			
Lämnade bidrag	2 483 348	2 136 145	1 844 013
Administrativa kostnader (forskningsanslagen)	240 283	242 244	141 565
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	104 803	91 856	100 652
Administrativa kostnader (externa medel)	8 799	10 524	7 362
Summa totalt	2 837 233	2 480 769	2 093 592
varav totala administrativa kostnader	353 885	344 624	249 579

Tabell 2 Intäkter (tkr)

	2003	2002	2001
<i>Forskningsstöd</i>			
Intäkter av avgifter (förvaltningsanslaget)	2 281	1 795	429
Intäkter av avgifter (forskningsanslagen)	322	262	49
Intäkter av avgifter (externa medel)	94	266	0
Intäkter av bidrag (förvaltningsanslaget)	168	1 433	0
Intäkter av bidrag (forskningsanslagen)	0	650	0
Intäkter av bidrag (externa medel)	8 617	10 036	6 791
Finansiella intäkter (förvaltningsanslaget)	90	131	1 329
Finansiella intäkter (externa medel)	0	307	324
Summa	11 572	14 880	8 922
<i>Forskningsinformation</i>			
Intäkter av avgifter (förvaltningsanslaget)	513	405	0
Intäkter av avgifter (forskningsanslaget)	1 385	1 323	437
Intäkter av avgifter (externa medel)	0	64	147
Intäkter av bidrag (förvaltningsanslaget)	38	326	0
Intäkter av bidrag (externa medel)	50	450	0
Finansiella intäkter (förvaltningsanslaget)	20	30	156
Finansiella intäkter (externa medel)	38	76	46
Summa	2 044	2 674	786
<i>Strategi & analys</i>			
Intäkter av avgifter (förvaltningsanslaget)	442	349	0
Intäkter av bidrag (förvaltningsanslaget)	33	281	0
Finansiella intäkter (förvaltningsanslaget)	18	26	47
Summa	493	656	47
<i>SUNET</i>			
Intäkter av avgifter (forskningsanslaget)	136 184	100 980	2 250
Finansiella intäkter (forskningsanslaget)	-12	55	207
Summa	136 172	101 035	2 457
<i>Energiforskning</i>			
Intäkter av avgifter (förvaltningsanslaget)	54	42	0
Intäkter av bidrag (förvaltningsanslaget)	4	34	0
Finansiella intäkter (förvaltningsanslaget)	2	3	31
Summa	60	79	31
<i>Totalt Vetenskapsrådet</i>			
Intäkter av avgifter	141 276	105 486	3 312
Intäkter av bidrag	8 909	13 210	6 791
Finansiella intäkter	156	628	2 140
Summa	150 341	119 324	12 243

3. Forskningsstöd

Tabell 3 Kostnader för verksamhetsgren forskningsstöd, tkr

	2003	2002	2001
Summa	2 556 493	2 203 260	1 910 006

Vetenskapsrådets forskningsstöd 2003 uppgick till 2 556 493 tkr. Det kan uppdelas i bidrag till forskare/forskargrupper, driftsbidrag till nationella resurser och bidrag till internationellt samarbete. Dessutom används vissa medel till utvärderingar, granskningsarvoden, beredningsgruppsmöten, konferenser och motsvarande ("forskningsadministrativa" kostnader). Alla bidrag till forskare/forskargrupper bygger på ansökningar och 81 procent av Vetenskapsrådets stöd avser därmed forskarinitierad forskning (se tabell 4). Bidragen till forskare har 2003 ökat med 335 813 tkr eller 20,5 procent jämfört med 2002 (se tabell 5). Bidrag till nationella resurser redovisas i tabell 6 och bidrag till internationellt samarbete i tabell 12.

I Vetenskapsrådets resultaträkning ingår också externa medel för finansiering av ett par regeringsuppdrag (4 714 tkr) och gemensamma program med olika stiftelser och myndigheter (41 298 tkr). Dessutom ingår transferering av EU-bidrag för fusionsprogrammet till forskargrupper vid högskolor och Studsvik (10 434 tkr) och en SSF-finansierad forskarskola (5 787 tkr). Endast den del som går till statliga mottagare ingår i resultaträkningen.

Tabell 4 Fördelning av forskningsstödet inom forskningsanslagets anslagposter (tkr)

	2003	2002	2001
Bidrag till forskare/forskargrupper			
Humaniora & Samhällsvetenskap ap 1	240 818	211 002	188 507
Humaniora & Samhällsvetenskap ap 6	37 341	17 855	836
Medicin ap 2	374 398	339 283	341 953
Medicin ap 6	73 552	32 279	10 585
Naturvetenskap & Teknikvetenskap ap 3	776 195	740 116	694 390
Naturvetenskap & Teknikvetenskap ap 6	207 205	102 313	2 216
Utbildningsvetenskap, ap 4	120 155	77 696	18 568
Utbildningsvetenskap, ap 6	1 000	0	0
Dyrbar utrustning, ap 5	89 119	78 795	64 009
Dyrbar utrustning, ap 6	14 058	0	0
Övrig forskning, ap 6	34 991	36 676	46 004
Jämställdhet	0	1 099	4 306
Demokratiforskning	4 095		
Summa	1 972 927	1 637 114	1 371 374
Nationella resurser			
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	120 768	112 010	108 100
Dyrbar utrustning/datorsystem	44 376	44 000	37 347
Övrig forskning	4 699	0	0
Summa	169 843	156 010	145 447
Internationellt samarbete			
Humaniora & Samhällsvetenskap	13 232	13 498	12 264
Medicin	8 157	9 295	8 235
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	215 529	214 412	187 668
Övrig forskning	5 504	2 412	16 289
Summa	242 422	239 617	224 456
Aterbetalade bidrag			
Humaniora & Samhällsvetenskap	-2 096	-2 022	-3 020
Medicin	-1 687	-1 768	-451
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	-4 658	-4 651	-1 769
Dyrbar utrustning	0	-261	0
Övrig forskning	0	-397	-97
Summa	-8 441	-9 099	-5 337
Extern finansiering bidrag			
Extern finansiering Humaniora & samhällsvetenskap	4 998	11 242	9 899
Extern finansiering Medicin	28 369	36 542	25 804
Extern finansiering Naturvetenskap & Teknikvetenskap	16 457	22 521	23 901
Extern finansiering Utbildningsvetenskap	1 377	0	0
Extern finansiering Övrig forskning	11 034	119	7 947
Summa	62 234	70 424	67 551
Summa forskningsstöd *	2 438 985	2 094 066	1 803 491
Adm kostnader (forskningsanslagen) *			
Humaniora & Samhällsvetenskap	5 322	8 534	6 731
Medicin	8 889	5 890	4 805
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	16 909	16 915	11 343
Utbildningsvetenskap	2 476	1 735	1 470
Dyrbar utrustning	150	326	367
Övrig forskning	8 765	5 106	4 054
Demokratiforskning	651	0	0
UNESCO-program	213	0	0
Summa	43 375	38 506	28 770

*) Jämfört med tabell 2 är 14 262 tkr överförda från administrativa kostnader (forskningsanslagen) till lämnade bidrag till forskare/forskargrupper. De överförda kostnaderna avser personalkostnader för forskare (HS) som administrerats av Vetenskapsrådet och de återfinns inte under lämnade bidrag i resultaträkningen.

Tabell 5 Bidrag till forskare/forskargrupper från forskningsanslaget fördelat på vetenskapsområden (tkr)

	2003	2002	2001
Humaniora och samhällsvetenskap *	282 254	228 857	189 343
Medicin	447 950	371 562	352 538
Naturvetenskap och teknikvetenskap	983 400	842 429	696 606
Utbildningsvetenskap	121 155	77 696	18 568
Dyrbar utrustning	103 177	78 795	64 009
Övrig forskning (long. stud, genusforsk, FRN-prog)	34 991	36 676	46 004
Jämställdhet	0	1 099	4 306
Summa	1 972 927	1 637 114	1 371 374

*) inkl demokratiforskning

Vetenskapsrådet svarar för bidrag till nationella forskningsanläggningar, högpresterande datorer (HPD) och Studsvik (tabell 6). Ersättningen till Studsvik avser tillgången till neutroner för experiment i R2-reaktorn (29 700 tkr) samt bidrag till kärnteknisk forskning (8 800 tkr).

Tabell 6 Bidrag till nationella resurser (tkr)

	2003	2002	2001
MAX/Lunds universitet			
Drift	21 658	17 117	17 100
Utrustning	3 100	1 950	1 600
Summa	24 758	19 067	18 700
TSL/Uppsala universitet			
Drift	22 017	20 755	20 700
Utrustning	350	1 150	1 400
Summa	22 367	21 905	22 100
OSO/Chalmers tekniska högskola			
Drift	16 092	15 170	15 200
Utrustning	1 500	1 150	1 000
Summa	17 592	16 320	16 200
MSL/Stockholms universitet			
Drift	15 984	15 068	15 100
Utrustning	350	1 150	1 000
Summa	16 334	16 218	16 100
Studsvik			
Drift	38 500	38 500	35 000
Mikrofabrikationslaboratorier			
Chalmers tekniska högskola	1 000	0	0
Kungliga tekniska högskolan	700	0	0
Uppsala universitet	700	0	0
Summa	2 400	0	0
NFL/Studsvik			
Drift	1 217	0	0
Datorsystem/SNIC			
Chalmers tekniska högskola	1 600	0	0
Kungliga tekniska högskolan	23 553	21 500	27 300
Linköpings universitet	11 376	17 500	6 870
Lunds universitet	1 600	0	0
Umeå universitet	6 283	5 000	3 130
Uppsala universitet	2 263	0	0
Summa	46 675	44 000	37 300

3.1 Vetenskaplig kvalitet och förnyelse

Mål:

”Vetenskapsrådets forskningsstöd skall fördelas till den forskning som har högst vetenskaplig kvalitet och bäst främjar förnyelsen av svensk grundforskning.”

Åtterrporteringskrav:

- *Redovisa hur rådet arbetat för att säkra den vetenskapliga kvaliteten i forskningsstödet.*
 - *Redovisa hur rådet säkerställt att den forskning som rådet stödjer bedöms i ett internationellt perspektiv.*
 - *Redovisa hur behovet av förnyelse, kraftsamling och profilering inom angelägna forskningsområden påverkat fördelningen av forskningsstödet.*
 - *Redovisa hur rådets utvärderingar av forskning påverkat fördelningen av forskningsstödet.*
-

3.1.1 Vetenskaplig kvalitet

En stor del av Vetenskapsrådets arbete avser granskning och bedömning av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet. Arbetet sker i beredningsgrupper eller prioriteringskommittéer som är underställda respektive ämnesråd. För varje ämnesråd finns ett bestämt system för delkriterier och poängbedömning eller betygsättning. Parallellt härmed redovisar ämnesråden bedömningen av vetenskaplig kvalitet i en gemensam femgradig skala. Vetenskapsrådet betonar starkt betydelsen av publicering och att bedömningen av kvaliteten sker i ett internationellt perspektiv. Genomförbarheten av projekten och den slutliga vetenskapliga kvalitén av genomförd forskning bestäms till del av avvägningen mellan att finansiera många projekt för att få bredd och hålla en hög finansieringsgrad för att ge de enskilda projekten hög kvalitet och internationell konkurrenskraft. Samtliga ämnesråd strävar efter att höja bidragsnivån för att öka den internationella konkurrenskraften. Antal ansökningar och utfallet av ansökningsomgången redovisas i tabellerna 14, 15 och 16.

Under avsnittet om strategi och analys redovisas vilka internationella utvärderingar som har genomförts inom vetenskapliga ämnesområden eller särskilda program. Utvärderingar är det viktigaste instrumentet för att följa effekten av rådets satsningar.

HS

I Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap har stor vikt lagts vid en analys av situationen vid universiteten och av hur Vetenskapsrådets stöd påverkar denna. Man fann att det största hindret för hög forskningskvalitet låg i att forskningen inom

humaniora och samhällsvetenskap var höggradigt splittrad, både på personer och över tid, och att den viktigaste uppgiften för ämnesrådet därför var att ge de bästa forskarna bättre och mer långsiktiga forskningsmöjligheter.

Som en följd av analysen infördes flera nyheter i ansökningsomgången för 2004, bland annat en ny stödform, långsiktigt stöd till ledande forskare, som garanterar innehavaren minst 50 procent forskningstid i sex år utan att han eller hon är bunden till någon speciell projektplan, samt en ny modell för medelsfördelning till beredningsgrupper som gav större utrymme för omfördelning och bättre möjligheter för tvärvetenskapliga projekt. Vidare har huvudsekreteraren besökt samtliga universitet för att informera om förändringarna och förklara deras bakgrund.

Resultatet blev ett trendbrott, både kvantitativt och kvalitativt. Antalet ansökningar från professorer ökade med inte mindre än 56 procent, vilket måste ses som en kvalitetshöjning. Detta kan också avläsas i Vetenskapsrådets betygssystem – andelen ansökningar med något av de båda högsta betygen steg från 13,8 till 17,3 procent. Det genomsnittliga beviljade beloppet var 917 tkr per år för stödformen långsiktigt stöd till ledande forskare. Konsekvenserna av denna kraftsamling är dock att bevilningsgraden blev mycket låg, 21 procent för de ledande forskarna och 9 procent för övriga fria ansökningar.

M

Ämnesrådet arbetar på olika sätt för att upprätthålla kvaliteten på forskningen, stödjer viktiga forskningsområden i behov av särskilda insatser, arbetar för återväxt av forskare, samarbetar med andra intressenter inom den medicinska forskningen och kommunicerar viktiga forskningsfrågor med forskarsamhället och samhället i övrigt.

Ämnesrådet för medicin har under år 2003 behandlat 1 153 ansökningar om bidrag till forskningsprojekt och tillstyrkt 34 procent av dessa. Bidragsbeloppet utgjorde 32 procent av det sökta beloppet. Medelstorleken av ett projektbidrag från ämnesrådet är förhållandevis liten, men genom neddragningar av andra bidragsformer under senare år och ett särskilt tillskott av medel i budgetpropositionen (25 miljoner kr) för 2004 har medelstorleken på de nya projektbidragen i årets ansökningsomgång kunnat ökas.

Ämnesrådet anser att det är av avgörande betydelse för svensk medicinsk forskning att bibehålla en bredd i forskningsstödet, särskilt som så stor andel av den medicinska forskningens inriktning styrs till särskilda områden genom andra finansiärer. Ett begränsat stöd från ämnesrådet är också ofta en förutsättning för att få medel från andra finansiärer och också en början på en forskarkarriär för unga forskare. Ämnesrådet införde därför särskilda s.k. debutbidrag för unga forskare under 2003. Det är emellertid också viktigt att kunna stödja de allra bästa forskningsprojekten med tillräckligt stora medel för att de ska kunna hålla hög internationell konkurrenskraft och projektbidrag i storlek 1,5 - 2,5 miljoner kronor har hög prioritet såvida rådet erhåller ökade resurser.

NT

Ämnesrådet arbetar kontinuerligt med avvägningen mellan stöd till ett så stort antal projekt som möjligt och tillräckligt stora ekonomiska resurser till de projekt som beviljas. Ett stort antal projekt är nödvändigt för att säkerställa bredden i svensk forskning. Stora bidragsbelopp behövs samtidigt för att projekten ska kunna hålla tillräcklig kvalitet och internationell konkurrenskraft. Ambitionen är att

bidragsbeloppen ska öka, även om det måste ske på bekostnad av antalet beviljade projekt. För Vetenskapsrådets tre första år har också det beviljade medelbeloppet stigit markant, jämfört med de medelbelopp som beviljades av de föregående forskningsråden. Det var störst för år 2003 (i medeltal 625 tkr). Det har minskat för det kommande året 2004 (i medeltal 589 tkr), beroende på att antalet ansökningar år 2003 ökat med cirka 10 procent samtidigt som det totalbelopp som ämnesrådet kunnat bevilja minskat jämfört med tidigare år (från 366 till 287 Mkr). Den senare minskningen beror på att de riktade satsningarna till biologisk mångfald, biovetenskap och bioteknik, materialvetenskap, informationsteknologi och unga forskare nu till största delen är uppbundna i löpande projekt beviljade i ansökningsomgången 2001 och 2002.

Kvalitet i forskningen är det primära prioriteringskriteriet. Svårigheten ligger i att jämföra kvalitet mellan olika delområden. Ämnesrådets sätt att jämföra kvalitén är en omfördelningsprocess där resurser flyttas till ämnesområden/beredningsgrupper med i genomsnitt högre kvalitet på de projekt som inte kunnat beviljas med de befintliga resurserna. Omfördelningsprocessen har utvecklats ytterligare under år 2003 och sker nu i två steg med olika granskare som jämför kvaliteten på föreslagna projekt från olika ämnesområden. Omfördelningsprocessen har under treårsperioden medfört betydande förändringar, uppåt eller nedåt, i resurstilldelningen till ämnesrådets beredningsgrupper. En ofta ställd fråga är om proportionen mellan naturvetenskapliga och teknikvetenskapliga projekt ändrats. Med naturvetenskapliga projekt menas sådana som tidigare finansierades av NFR och teknikvetenskapliga projekt sådana som tidigare finansierades av TFR. En analys av omfördelningsutfallet visar att proportionen är ungefär densamma som för tre år sedan, med en marginell förskjutning mot teknikvetenskap.

U

Utbildningsvetenskapliga kommittén skall finansiera forskning och forskarutbildning inom delar av högskolan som hittills har en svagt utvecklad forskningsöverbyggnad och begränsade fakultetsmedel. Av detta skäl har kommittén valt att ge förhållandevis stora bidrag till ett begränsat antal forskare, hellre än att göra kraftiga prutningar i ett större antal ansökningar. Bevillningsgraden är 13,7 procent och de beviljade beloppens storlek i genomsnitt 1,2 miljoner kronor. Med bidrag av denna storleksordning skapas, enligt kommittén, möjligheter för samverkan mellan forskare vid universitet och högskolor och även för mång- och tvärvetenskapliga projekt.

Den särskilda utlysningen av medel till forskarassistenttjänster lockade 20 sökande. Det stora antalet högt kvalificerade sökande till forskarassistenttjänsten ledde Utbildningsvetenskapliga kommittén till att bevilja medel till fyra tjänster. Därmed reducerades utrymmet för forskarskolorna. Inga medel gavs till etablerandet av nya forskarskolor. I stället fick två av de redan igångsatta forskarskolorna tilläggsbidrag. Forskarskolorna har visat sig vara mycket resurskrävande, både i form av medel och arbetsinsatser för inblandade forskare, handledare och lärare.

Utbildningsvetenskapliga kommittén avser att inför nästa utlysningssomgång inventera erfarenheterna av denna stödform, framför allt med avseende på styrform, finansiering och medfinansiering från inblandade lärosäten.

3.1.2. Internationellt perspektiv

I beredningsprocessen utnyttjas ofta internationella sakkunniga både som ledamöter i beredningsgrupperna och som externa granskare. Inom de flesta ämnesområden publiceras resultaten så gott som uteslutande i internationella vetenskapliga tidskrifter med referee-bedömning. Detta utgör en viktig möjlighet att vid granskningen av ansökningar bedöma den internationella konkurrenskraften. Avvägningen mellan att få ett internationellt perspektiv genom att använda internationella sakkunniga för enskilda ansökningar, internationella sakkunniga ledamöter i beredningsgrupperna eller tidskrifternas referee-system görs olika inom olika områden. Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har år 2003 utnyttjat hela 272 utländska sakkunniga, vilka avgett cirka 1 300 granskningsrapporter. Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap använder internationella bedömare för ansökningar om bidrag till ledande forskare. Utbildningsvetenskapliga kommittén använder sig av externa nordiska bedömare av vissa ansökningar. Ämnesrådet för medicin använder sig främst av tidskrifternas referee-system för att få ett internationellt perspektiv.

Vetenskapsrådets internationella utvärderingar av olika ämnesområden är också ett underlag för prioriteringsarbetet och är viktiga för att kvalitetssäkra beredningsprocessen. De under året genomförda utvärderingarna redovisas i avsnitt 5.1.2.

3.1.3. Förnyelse, kraftsamling och profilering

Vetenskapsrådet har tidigare rapporterat till regeringen om sitt arbete med förnyelse, kraftsamling och profilering i rådets skrivelse om starka forskningsmiljöer den 24 februari 2003 och i rådets forskningsstrategi för 2005-2008 den 17 november 2003.

HS

Ämnesrådet har under 2003 inte startat några programsatsningar på eget initiativ. Skälet är inte att det saknas lämpliga ämnesområden, utan att medelsbristen för de fria projektansökningarna är så akut att dessa måste prioriteras. Man fullföljer därmed en strategi sedan flera år tillbaka av att avsluta pågående programsatsningar för att kunna hålla bevilningsgraden för de fria projektmedlen någorlunda rimlig. I sitt underlag till den strategi som Vetenskapsrådet inlämnade till regeringen i november 2003 identifierar ämnesrådet dock bland annat följande områden som särskilt angelägna: forskning kring den ökande ohälsan i samhället, om generella principer för vad som styr mänskligt handlande, om effekterna av en alltmer medierad värld samt om önskade effekter av politiska beslut.

På regeringens uppdrag har en särskild programsatsning på mångvetenskaplig demokratiforskning startats. I en första omgång utlystes planeringsbidrag för att ge relevanta forskargrupper möjlighet att komma in med väl genomarbetade ansökningar i samband med den ordinarie ansökningsomgången i april 2004. Av 75 ansökningar kunde 25 beviljas med i genomsnitt 171 tkr.

M

Svårigheterna att bedriva forskning inom områdena klinisk forskning och odontologisk forskning har uppmärksammats av Vetenskapsrådet och särskilda

insatser har gjorts inom dessa områden. Inom den kliniska forskningen har särskilt anvisade resurser använts för att öka projektbidragen inom området. Dessutom har tre anställningar inom olika delar av den kliniska forskningen utlysts för att möjliggöra för fler forskande läkare att ägna sig åt forskning på halvtid under en sexårsperiod. Inom den odontologiska forskningen har Vetenskapsrådet tillsammans med de fyra odontologiska fakulteterna/institutionerna i landet utlyst fyra anställningar som forskare.

Ämnesrådet fick 2001 ett specifikt ansvar för området vårdvetenskap. Sammanlagt 35 miljoner kr avsattes för detta ändamål under perioden 2001-2003 med 5, 10 respektive 20 miljoner kr. Forskningsstödet har successivt byggts upp och inför 2004 var i stort sett alla medel uppbundna och ytterligare medel kommer inte att frigöras förrän 2005. Genom omprioriteringar har ämnesrådet tillfört området medel för nya bidrag och anställningar för 2004. Ämnesrådet avser att utvärdera satsningen på vårdvetenskap för att se om insatserna varit optimala.

För att skapa ett gott forskningsklimat, effektiv finansiering och optimalt utnyttjande av forskningsresurser krävs samverkan. Ämnesrådet har en nationell överblick över det medicinska området och avser att fortsätta samarbeta med fakulteter, forskningsorganisationer och andra intressenter inom området. Under året har samarbetet med fakulteterna inom det medicinska vetenskapsområdet intensifierats, vilket bl a resulterat i en utredning om finansiering och konkurrenskraft av svensk medicinsk forskning. Rapporten kommer att ligga till grund för fortsatta diskussioner med fakulteterna under 2004 om hur svensk medicinsk forskning kan stärkas och hur detta ska åstadkommas.

Stöd till forskning innebär en avvägning mellan förnyelse och uthållighet. Varje år försöker ämnesrådet i ansökningsomgången fånga upp ett antal nya och lovande projektförslag. Även inom de forskningsprojekt som pågår sker löpande en förnyelse av forskningen. Uthållighet är en viktig del av grundforskningens natur och successivt söker forskarna svar på de nya frågor som uppstår under arbetets gång.

NT

Höjningen av bidragsbeloppen ingår i ämnesrådets strävan för att samla resurserna till de allra bästa forskningsprojekten. Ytterligare ett led i denna kraftsamling är ökning av antalet så kallade rambidrag, större projektbidrag om mer än 1,5 miljoner kr per år över en längre tidsperiod till stora och dokumenterat framgångsrika forskargrupper. Det har dock på grund av de ekonomiska begränsningarna inte varit möjligt att i 2003 års ansökningsomgång öka antalet rambidrag.

Förnyelse av forskningen är ett centralt tema i ämnesrådets forskningsstöd. Förnyelse utgör också ett centralt inslag i ämnesrådets definition av kvalitet i forskningen. Ansökningar om förlängning av pågående forskningsprojekt särbehandlas inte utan ställs i beredningsprocessen mot förslag på nya projekt. Inte sällan medför detta att nya projekt prioriteras framför förlängning av pågående projekt. En förskjutning av ämnesrådets forskningsstöd från etablerade forskare till unga forskare har också skett under den gångna treårsperioden. Det framgår av att antalet bidrag till forskarassistentanställningar och projekt drivna av forskarassistenter har ökat, även frånräknat den särskilda satsning på unga forskare och forskarrekrutering som gjorts genom senaste forskningspropositionen.

Ämnesrådets program för rådsforskaranställningar är också ett viktigt instrument för förnyelse av forskningen. Genom dessa kan ämnesrådet möjliggöra anställning av forskare inom nya områden utanför och mellan de traditionella ämnena. Under år 2003 har 22 nya rådsforskaranställningar tillsatts, däribland sex inom teknikvetenskap reserverade för kvinnor. Profileringsav forskningens innehåll sker genom de ovan nämnda anställningarna och omfördelningsprocessen men också via de prioriterade områdena biologisk mångfald, biovetenskap och bioteknik, materialvetenskap och informationsteknologi. För de två första inom biologiområdet fortsätter uppbyggnaden med utökat stöd för år 2004 och framåt. De nya resurserna för biologisk mångfald har medfört att detta område har största förstärkningen. För biovetenskap och bioteknik är den procentuella förstärkningen inte lika stor som för biologisk mångfald, men ämnesrådet har genom omfördelningsprocessen dessutom ytterligare utökat stödet till biovetenskap och bioteknik, på bekostnad av andra ämnesområden. För materialvetenskap och informationsteknologi avslutades uppbyggnaden till en högre nivå i och med besluten hösten 2002.

I arbetet med underlaget till forskningspropositionen har ämnesrådet identifierat tre nya prioriterade områden, grundläggande teknikvetenskap, molekylära livsprocesser och klimatforskning. Teknikvetenskapen är under stark utveckling och av stor betydelse för Sveriges ekonomiska tillväxt. Stödet till grundläggande teknikvetenskap behöver därför förstärkas. Grundforskning inom livsvetenskaperna, dvs cell- och molekylärbiologi, medicin, mm, handlar idag framförallt om de molekylära livsprocesserna. Jordens klimat utgör inget stabilt system utan kan genom den pågående uppvärmningen plötsligt förändras, med ödesdigra konsekvenser för Sverige. Klimatforskning har därför en särskild samhällsrelevans.

Ämnesrådet har också ett omfattande ansvar för forskningens infrastruktur, genom stöd till såväl nationella som internationella anläggningar och forskningsprogram. Nationellt har en kraftig utökning av stödet till MAX-laboratoriet påbörjats. Rådet följer utvecklingen vid MAX-laboratoriet och planerna på en fjärde lagringsring MAX IV samt en därmed förbunden möjlig framtida konstruktion av en andra generationens frielektronlaser. Det senare instrumentet kommer att medföra en förbättring av upplösningen i molekylära studier jämförbar med den som ägde rum vid övergången från ljusmikroskopi till elektronmikroskopi. Stödet till Onsala Rymdobservatorium har också ökat. Från och med 2004 påbörjas en utveckling av stödet till The Svedberg-laboratoriet och Manne Siegbahn-laboratoriet i enlighet med de överenskommelser som träffats med Uppsala universitet respektive Stockholms universitet. Ett nytt program för acceleratorforskning är under utarbetande. Detsamma gäller ett utökat stöd från Vetenskapsrådet till mikrofabrikationslaboratorierna, vilka tidigare utvärderats.

U

Utöver konkurrensutsatt forskarstöd, som söks i öppen utlysning, har Utbildningsvetenskapliga kommittén avsatt medel för olika typer av särskilda satsningar. Den särskilda satsningen på sk praxis-nära forskning fortsatte under 2003. Under 2003 inbjöd kommittén även forskare att inkomma med idéskisser till tre olika forskningsprogram, som beräknas starta under 2004.

3.1.4. Resultat av utvärderingar

Två av de internationella utvärderingarna har lett till nedanstående konkreta åtgärder under 2003. För redovisningar av genomförda utvärderingar under 2003 se avsnitt 5.1.2.

Utvärderingen av tre mikrofabrikationslaboratorier, halvledarlaboratoriet vid Kungl. tekniska högskolan, Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet och MC2 vid Chalmers tekniska högskola, rapport 2002:2, har under 2003 fått resultatet att ett samordnande nätverk för dessa laboratorier etablerats.

Utvärderingen av de fyra nationella forskningsanläggningarna, rapport 2002:6, resulterade i att Vetenskapsrådet i oktober 2002 beslutade att koncentrera stödet till MAX-laboratoriet i Lund och Onsala Rymdobservatorium och att avveckla stödet till The Svedberglaboratoriet i Uppsala och Manne Siegbahnlaboratoriet i Stockholm. Förhandlingarna med respektive värduniversitet om en avveckling av stödet under åren 2003 – 2005 slutfördes under första halvåret 2003. Genom regeringsbeslut i november 2003 är de två senare inte längre nationella anläggningar.

3.2. Mång- och tvärvetenskap

Mål:

”Vetenskapsrådet skall ha ett väl anpassat system för bedömning och prioritering av mång- och tvärvetenskaplig forskning och ta strategiska initiativ som möjliggör angelägen mång- och tvärvetenskap när forskningens utveckling gör detta motiverat.”

Åtterrporteringskrav:

- *Redovisa hur mång- och tvärvetenskapliga projekt hanterats i rådets beredningsorganisation och hur beredningsorganisationen utvecklats i detta avseende.*
 - *Redovisa vilka särskilda initiativ som tagits för att främja mång- och tvärvetenskaplig forskning.*
-

3.2.1. Hantering av mång- och tvärvetenskapliga projekt

M och NT har en stor gränsyta och de har utvecklat rutiner för hantering av ansökningar som faller i gränsområdena. Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har en särskild beredningsgrupp, NT-A, för nya områden och tvärvetenskap, inklusive medicinsk teknik. I 2003 års ansökningsomgång bedömdes 101 ansökningar inom denna beredningsgrupp. En majoritet av ansökningarna inom NT-A berörde medicinsk teknik. Endast 14 ansökningar beviljades bidrag. Ansökningar avseende tvärvetenskap behandlades även i andra beredningsgrupper.

Inom medicinsk forskning utvecklas alltmer ett interdisciplinärt angreppssätt där framför allt kopplingen mellan grundläggande experimentell forskning, klinikanknuten patientnära klinisk forskning och epidemiologi blir allt viktigare, inte minst när den funktionella genomforskningen växer fram. Medicinsk forskning har också naturliga kontaktytor med andra vetenskapsområden. Beredningsgrupperna har en bred sammansättning av ledamöter med olika kompetensområden och har goda förutsättningar att bedöma tvärvetenskapliga ansökningar. I förekommande fall behandlas också ansökningar parallellt i olika beredningsgrupper.

Inom humaniora och samhällvetenskap förekommer inslag av tvär- och mångvetenskapliga ansatser inom flertalet ämnesområden och, av inkomna ansökningar att döma, mest uttalat inom det estetiska fältet. Ansökningarna behandlas i samråd mellan berörda beredningsgrupper.

Vetenskapsrådet betraktar området utbildningsvetenskap som tvärvetenskapligt och utbildningsvetenskapliga kommittén har i sin beredningsprocess särskilt eftersträvat att lyfta fram tvär- och mångvetenskapliga ansökningar.

3.2.2 Initiativ för att främja mång- och tvärvetenskap

Vetenskapsrådet vill stimulera till gränsöverskridande forskning ("tvärvetenskap") på områden som bedöms väsentliga för forskningens utveckling. I en satsning på mång- och tvärvetenskap kommer ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap att stödja frontforskningskonferenser i syfte att underlätta igångsättningen inom specifika verksamhetsområden där ny mark kan brytas. Ämnesrådet för medicin informerar forskarna om Vetenskapsrådets satsning på mång- och tvärvetenskap genom sitt nyhetsbrev. Under 2003 har Vetenskapsrådet finansierat två nya program och fortsatt stödet till tidigare program. Insatserna framgår av tabell 7. Några av programmen genomförs i samarbete med andra forskningsfinansiärer.

Inför 2004 har Vetenskapsrådet avdelat 9 miljoner kr för projekt med mång- och tvärvetenskaplig karaktär, projekt med genusperspektiv och s.k. riskprojekt. Analysenheten avser att använda beredningsgruppernas klassificeringar av ansökningar i en uppföljningsstudie av stödet till mång- och tvärvetenskap. Inför 2004 avsattes inga medel till nya projekt inom området medicinsk teknik.

Tabell 7 Mång- och tvärvetenskap, de viktigaste insatserna inom Vetenskapsrådets anslag (tkr)

Insats	2003	2002	2001
Svensk-finskt (HS)	140	2 567	4 500
Kultur och samhälle i Asien (HS)	368	892	7 100
Forskning om offentlig sektor (HS)	353	1 781	7 800
Människa, samhälle, IT (HS)	1 330	3 289	4 500
Arbetsmarknadsforskning (HS)	2 934	4 467	2 600
Byggforskning (HS)	948	2 061	1 000
Genterapi (M)	3 177	3 792	2 400
Funktionsgenomik (NT)	2 534	6 761	8 800
Medicinsk teknik (NT)	5 822	2 990	-
Matematik och naturvetenskap/teknikvetenskap (NT)	794	5 066	8 800
Etik i vården (M, HS, VR)	1 200	1 200	1 200
Genusforskning (VR)	9 862	9 985	10 000
Utvägar (VR)	321	1 387	1 500
Biologisk mångfald (NT, ap 6)	20 895	17 675	-
Mångvetenskap mellan HS och övriga områden (VR)	3 242	-	-
Mångvetenskaplig demokratiforskning (HS)	4 095	-	-
Summa	58 015	63 913	60 200

3.3. Forskarkarriär och åldersfördelning

Mål:

”Vetenskapsrådet skall öka sina insatser för att ge unga och nydisputerade forskare goda förutsättningar att fortsätta sin forskarkarriär.”

Åtterrappporteringskrav:

- *Redovisa hur och i vilken omfattning rådet bidragit till att ge unga och nydisputerade forskare möjlighet att fortsätta sin forskarkarriär.*
 - *Redovisa åldersfördelad statistik avseende forskningsansökningar, beviljandegrad och forskningsstödet fördelning för respektive ämnesråd, för Utbildningsvetenskapliga kommittén och för forskningsstödet från anslagsposten 6.*
 - *Redovisa hur de särskilt avsatta medlen för rekryteringsanställningar och individuella bidrag till framstående unga forskare utnyttjats.*
-

3.3.1 Unga och nydisputerade forskare

Stödet till unga och nydisputerade forskare sker främst genom finansiering av anställningar som forskarassistenter och forskare och genom projektbidrag till unga forskare. Fr o m 2003 tillkommer också postdoktorstipendier för vistelser utomlands. Vetenskapsrådet övertog 2003 ansvaret för STINT's postdoktorsprogram inom medicin samt natur- och teknikvetenskap. Samfinansiering (STINT-VR) sker av de under 2003 beslutade stipendierna. De nya besluten 2004 kommer att helt finansieras av Vetenskapsrådet. STINT svarar även i fortsättningen för stipendier inom humaniora och samhällsvetenskap.

Postdoktorstipendier utlystes i två omgångar under 2003. Totalt inkom 353 ansökningar och i första omgången beviljades 48 och i andra omgången 40 stipendier. Bidragen gäller vistelser på upp till 2 år utomlands.

Bidrag till forskarassistentanställningar söks i den vanliga ansökningsomgången. Antalet sökande är mycket stort. Under 2003 inkom 245 ansökningar inom M, 273 inom NT och 20 inom U. Antalet beviljade bidrag är 45 (M), 28 (NT) och 4 (U).

Bidrag till forskaranställningar söks i särskilda ansökningsomgångar inom M och NT. M har haft två ansökningsomgångar. I den första inkom 73 ansökningar till forskare på heltid och 7 ansökningar till forskare på deltid. I den andra omgången som gällde klinisk forskning på deltid inkom 121 ansökningar. Beslut har fattats när det gäller första omgången. Bidrag har beviljats till 11 forskare på heltid och 2 forskare på deltid.

I NT:s ansökningsomgång våren 2003 inkom 139 ansökningar till anställningar inom 13 ämnesområden. Beslut har under hösten fattats om bidrag till 8 forskare. Under året har också NT fattat beslut om 11 bidrag till forskare från 2002 års omgång (varav 6 bidrag till kvinnor i teknikvetenskap) och 3 bidrag till forskare i en riktad satsning inom biovetenskap och bioteknik.

Vetenskapsrådets bidrag till anställningar som forskarassistent och forskare i slutet av 2003 framgår av tabell 8. Genom den riktade satsningen på unga forskare (inom anslagsposten 6) har antalet bidrag till forskarassistenter ökat starkt och uppgick i slutet av 2003 till 291.

Tabell 8 Antal bidrag till anställningar i slutet av året

	2003	2002	2001
Humaniora och samhällsvetenskap			
Forskarassistenter Män	29	29	3
Forskarassistenter Kvinnor	17	18	2
Forskarassistenter Totalt	46	47	5
Forskare Män	9	9	8
Forskare Kvinnor	9	10	6
Forskare Totalt	18	19	14
Medicin			
Forskarassistenter Män	49	43	43
Forskarassistenter Kvinnor	53	44	45
Forskarassistenter Totalt	102	87	88
Forskare Män	40	34	38
Forskare Kvinnor	14	12	10
Forskare Totalt	54	46	48
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Forskarassistenter Män	95	75	71
Forskarassistenter Kvinnor	47	27	31
Forskarassistenter Totalt	142	102	102
Forskare Män	56	53	46
Forskare Kvinnor	12	9	9
Forskare Totalt	68	62	55
Utbildningsvetenskap			
Forskarassistenter Män	1		
Summa			
Forskarassistenter Män	174	147	117
Forskarassistenter Kvinnor	117	89	78
Forskarassistenter Totalt	291	236	195
Forskare Män	105	96	92
Forskare Kvinnor	35	31	25
Forskare Totalt	140	127	117

Tabell 9 Beslut om nya bidrag till forskarassistenter

	2003	2002	2001
Humaniora och samhällsvetenskap			
inom ämnesområdets ram	-	6	-
inom "unga forskare" anslagspost 6	-	36	-
Medicin			
inom ämnesområdets ram	45	29	13
inom "unga forskare" anslagspost 6	-	12	15
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
inom ämnesområdets ram	28	20	23
inom "unga forskare" anslagspost 6		30	20
Utbildningsvetenskap			
inom ämnesområdets ram	4	1	
inom "unga forskare" anslagspost 6		-	-
Summa			
inom ämnesområdets ram	77	56	36
inom "unga forskare" anslagspost 6	-	78	35

3.3.2. Forskningsstödet åldersfördelning

Åldersfördelningen för årets ansökningar framgår av diagrammen i bilaga 1. De visar antalet ansökningar och beviljade bidrag inom olika vetenskapsområden. Diagrammen avser projektledarens ålder. Enligt regleringsbrevet redovisar Vetenskapsrådet åldersfördelningen för ansökningsomgången 2003. Tidigare år har redovisningen avsett åldersfördelningen för utbetalade bidrag under året.

3.3.3. Särskilda medel till unga forskare

De särskilda medlen för unga forskare har använts för bidrag till anställningar (se tabell 9) och till projektbidrag. Av de totalt utbetalade medlen 2003 gick 67 441 tkr till bidrag till anställning som forskarassistent och 40 038 tkr till projektbidrag. Uppbyggnaden har skett stegvist genom beslut under 2001 och 2002. Programmet har betydligt mycket när det gäller att öka Vetenskapsrådets stöd till forskare under 40 år.

Under 2003 har inga ytterligare beslut om bidrag till forskarassistenter eller projektbidrag till unga forskare kunnat fattas eftersom programmet har nått sitt tak på 110 000 tkr.

3.4. Jämställdhet

Mål:

”Vetenskapsrådet skall aktivt arbeta för jämställdhet samt nå en jämnare könsfördelning inom den egna beredningsorganisationen och vid fördelningen av forskningsstöd.”

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa och kommentera könsfördelningen inom rådets beredningsorganisation som helhet och per ämnesråd samt antal prioriteringskommittéer där det ena könets representation understiger 30 procent.*
 - *Redovisa och kommentera könsuppdelad statistik avseende forskningsansökningar, beviljandegrad och forskningsstödet fördelning för respektive ämnesråd, för Utbildningsvetenskapliga kommittén och för forskningsstödet från anslagsposten 6.*
 - *Redovisa och kommentera vilka framtida insatser rådet planerar utifrån en analys av hinder och möjligheter för ökad jämställdhet.*
-

Ett målmedvetet arbete för att uppnå jämställdhet inom forskningen bedrivs i dag som en naturlig del av Vetenskapsrådets verksamhet. I rådets jämställdhetsstrategi, som beslutades i början av 2003, anges följande huvudlinjer: *att* sträva efter en jämn könsfördelning i rådets olika beslutande och beredande organ, *att* ha samma beviljningsfrekvens för kvinnor och män när det gäller anställningar och bidrag, *att* verka för att fler kvinnor söker Vetenskapsrådets bidrag och anställningar och *att* bidra till arbetet för jämställdhet inom forskarvärlden. Den forskning som Vetenskapsrådet stöder ska också frambringa kunskaper av långsiktigt värde för både kvinnor och män.

3.4.1. Könsfördelning inom beredningsorganisationen

Vetenskapsrådet verkar för ökad jämställdhet både när det gäller att utse representanter i beredningsgrupper och när det gäller att bevilja bidrag till projekt, anställningar m.m. Andelen kvinnor i rådets beredningsgrupper framgår av tabell 10, där också antalet grupper med mindre än 30 procent kvinnor anges. Förhållandena varierar starkt mellan olika ämnesområden.

Tabell 10 Beredningsorganisationen för den vetenskapliga bedömningen i ansökningsomgången

	Berednings- grupper	Antal grupper med < 30 procent kvinnor	Antal ledamöter	Antal Kvinnor	Kvinnor procent
År 2003					
Humaniora och samhällsvetenskap	11	4	70	25	37
Medicin	13	2	79	32	40
Naturvetenskap och teknikvetenskap	22	16	247	64	26
Utbildningsvetenskap	3	0	21	10	48
Dyrbar utrustning/Nationella resurser	1	1	7	2	29
Övrig forskning (longitudinella studier, genusforskning)	2	0	20	10	50
Summa	52	23	444	143	30
År 2002					
Humaniora och samhällsvetenskap	11	4	72	22	31
Medicin	13	2	80	31	38
Naturvetenskap och teknikvetenskap	22	17	235	50	22
Utbildningsvetenskap	3	0	16	7	44
Dyrbar utrustning/Nationella resurser	2	1	13	4	31
Övrig forskning (longitudinella studier, genusforskning)	2	0	21	13	62
Summa	53	24	437	127	29
År 2001					
Humaniora och samhällsvetenskap	12		78	24	31
Medicin	13		79	30	38
Naturvetenskap och teknikvetenskap	23		235	51	22
Utbildningsvetenskap	3		16	7	44
Dyrbar utrustning/Nationella resurser	2		13	4	31
Övrig forskning (longitudinella studier, genusforskning)	2		20	14	70
Summa	55		441	130	29

Av Vetenskapsrådets ämnesråd är det ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap som har den mest ojämna könsfördelningen bland de sökande, cirka 15 procent kvinnor, vilket i stort sett är samma andel som motsvarande områden inom högskolan. Bland de 22 beredningsgruppernas 247 ledamöter och observatörer är det en högre andel kvinnor, 26 procent dvs. 64 kvinnor, men andelarna varierar mellan grupperna. Några grupper har en mycket låg andel kvinnliga ledamöter.

Av de sammanlagt 70 beredningsgruppsledamöterna inom ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap är 37 procent kvinnor, vilket något drygt motsvarar andelen kvinnor bland de sökande (34 procent). I fem av de nio beredningsgrupperna uppgår andelen kvinnliga ledamöter till mellan en tredjedel och drygt hälften. I en av beredningsgrupperna finns bara en kvinna av totalt fem ledamöter, samma förhållande gäller för publiceringsutskottet. Två andra beredningsgrupper består vardera av sju ledamöter varav två kvinnliga.

Utbildningsvetenskapliga kommittén har tio kvinnor bland de 21 ledamöterna i de tre beredningsgrupperna, dvs. 48 procent, vilket approximativt motsvarar andelen kvinnor bland de sökande (46 procent). Ingen av beredningsgrupperna har mindre än 30 procent kvinnor.

Beredningsorganisationen inom ämnesrådet för medicin har 13 beredningsgrupper med sex ledamöter i varje grupp (förutom en med sju), dvs totalt 79 ledamöter. Av dessa är 40 procent kvinnor och överstiger något andelen kvinnor bland de sökande (34 procent). I två av beredningsgrupperna understeg antalet kvinnor 30 procent. Dessa beredningsgrupper omfattar forskningsområden där kvinnliga forskare är få och där de följaktligen är hårt belastade av olika uppdrag. Det var därför, trots ansträngningar, inte möjligt att rekrytera fler kvinnliga forskare till dessa båda beredningsgrupper. Av de trettio sakkunniga som under året anlätts för att granska ansökningar om anställningar som rådsforskare har tretton varit kvinnor (43 procent). Minst en av de sakkunniga till varje anställning är alltid kvinna.

3.4.2. Könsuppdelad statistik forskningsansökningar

Andelen totalt utbetalade bidrag 2003 som gick till kvinnor inom olika vetenskapsområden framgår av tabell 11. Som jämförelse visas andelen inkomna ansökningar, beviljade ansökningar och andelen beviljat belopp för 2004 till kvinnor.

Andelen kvinnor bland forskarna varierar starkt mellan olika vetenskapsområden (från ca 15 procent till 40 procent). Andelen kvinnor är större när det gäller anställningar som forskarassistent än när det gäller projektbidrag till etablerade forskare. Detta är speciellt tydligt inom M och NT. Andelen beviljade bidrag för kvinnor ligger som regel på samma nivå som för män. Ett undantag var HS nya program för långsiktigt bidrag till ledande forskare. I årets ansökningsomgång kom alla ansökningar om genusforskning från kvinnor. Under 2003 gick 89 procent av de utbetalade bidragen inom genusforskning till kvinnor.

Tabell 11 Andelen ansökningar och bidrag till kvinnor (procent)

	2003	2002	2001
Humaniora och samhällsvetenskap (inkl konstnärlig FoU-verksamhet)			
Andel utbetalade bidrag	40,8	37,3	38,1
Andel inkomna ansökningar	35,0	35,2	30,8
Andel beviljade ansökningar	31,9	37,9	33,3
Andel beviljat belopp i ansökningsomgången	30,1	41,0	33,9
Medicin			
Andel utbetalade bidrag	27,6	24,6	22,6
Andel inkomna ansökningar	37,3	35,8	33,9
Andel beviljade ansökningar	28,5	30,1	31,3
Andel beviljat belopp i ansökningsomgången	31,7	30,1	31,7
varav nya forskarassistenter	57,8	48,8	50,0
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Andel utbetalade bidrag	15,2	15,1	14,4
Andel inkomna ansökningar	16,9	15,9	16,3
Andel beviljade ansökningar	18,9	15,7	15,3
Andel beviljat belopp i ansökningsomgången	18,5	15,4	14,8
varav nya forskarassistenter	35,7	26,0	39,5
Utbildningsvetenskap			
Andel utbetalade bidrag	32,3	29,1	33,2
Andel inkomna ansökningar	44,3	45,7	31,1
Andel beviljade ansökningar	43,2	43,8	29,0
Andel beviljat belopp i ansökningsomgången	41,7	46,1	29,4
varav nya forskarassistenter	50,0	-	-
Longitudinella studier			
Andel utbetalade bidrag	43,0	33,7	28,5
Andel inkomna ansökningar	27,5	33,3	17,4
Andel beviljade ansökningar	46,2	37,5	25,0
Andel beviljat belopp i ansökningsomgången	67,4	35,4	38,5

3.4.3 Framtida insatser för ökad jämställdhet

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har beslutat om en rad jämställdhetsinsatser. Andelen kvinnliga forskare inom naturvetenskap och teknikvetenskap är generellt sett låg, inom delar av teknikvetenskapen mycket låg. Vetenskapsrådet har därför på initiativ av ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap finansierat sex anställningar som rådsforskare inom teknikvetenskap som är reserverade för kvinnor. Utlysningen lockade över 140 sökande. Vetenskapsrådet avser att fortsätta denna satsning.

Dessutom har ämnesrådet anordnat informationsmöten om hur man söker bidrag från Vetenskapsrådet, dit kvinnor i senare delen av perioden för sin forskarassistentanställning särskilt bjuds in. Ämnesrådet kommer att verka för att Vetenskapsrådet stöder även postdoktorsstipendier i Sverige och inte bara vistelser utomlands. Detta bör öka förutsättningar för unga forskare med familj att börja en forskarkarriär.

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap beaktar jämställdhetsfrågorna bl a vid beslut om forskningsbidrag och följer principen om att prioritera kvinnlig sökande

framför manlig när samma nivå på den vetenskapliga kvaliteten föreligger. Utbildningsvetenskap har en förhållandevis jämn könsfördelning bland de sökande och bland dem som får bidrag. Kommittén har därför inga särskilda planerade insatser för jämställdhet.

Ämnesrådet för medicin gör stora ansträngningar för att rekrytera kvinnor som ledamöter och sakkunniga i granskningsarbetet. Ett led i denna ansträngning är att skaffa information om vilka kvinnliga forskare som skulle kunna komma ifråga för sådana uppdrag. Ämnesrådet har därför bland annat begärt in uppgifter från fakulteterna om kvinnliga forskare och uppdaterar successivt sin "kunskapsbank" på området.

3.5. Genusforskning

Mål:

"Vetenskapsrådet skall verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen."

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa och kommentera genomförda och planerade insatser i förhållande till målet. Av redovisningen skall framgå hur de särskilda medel som avsatts för genusforskning utnyttjats.*
-

Vetenskapsrådet har i uppdrag att med minst 10 miljoner kr per år stödja eller finansiera genusforskning och verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen. En tvärvetenskaplig kommitté har arbetat med att bereda ansökningar samt att främja och informera om genusforskning.

På genuskommitténs förslag beslutade Vetenskapsrådet att utlysning av medel för år 2004 skulle avse teori- och begreppsutveckling inom genusvetenskapen. Teori- och begreppsutveckling är en kärna i den fortfarande relativt unga genusvetenskapen. Knappt 1,8 miljoner kr blev tillgängliga för nya bidrag. Av 13 inkomna och av genuskommittén beredda ansökningar har bidrag beviljats till 5 nya projekt för år 2004-2006. Alla sökande var kvinnor.

I november 2003 genomfördes i Umeå en konferens "Medicinsk genusforskning teori- och begreppsutveckling". Denna konferens kan ses som en uppföljning av utlysningar under två år till området "Genusforskning inom medicin, vård och hälsa".

Deltagarna som kom från medicin, omvårdnadsvetenskap och samhällsvetenskap diskuterade frågor som har blivit särskilt aktuella för genusforskare inom medicinen, nämligen vilken relation genusperspektivet har eller bör ha till biologi.

Med syfte att få ett internationellt perspektiv på genusvetenskapen och utveckla samarbete mellan genusforskare genomfördes under våren 2003 två möten med de

norska och danska motsvarigheterna till Genuskommittén. Genuskommittén planerar att spela en mera aktiv roll för ett nordiskt, mot EU inriktat samarbete inom genusforskningen.

Till Genuskommitténs uppgifter hör att verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen genom en stegvis integrering av genusforskningen i ämnesrådets arbete/beredningsprocess. Av denna anledning beslöt styrelsen på Genuskommitténs förslag styrelsen att under år 2004 pröva en ny modell för fördelning av arbetsuppgifter mellan genuskommittén och ämnesråden. Beredningen av ansökningar anförtros till ämnesråden och kommittén för utbildningsvetenskap. Genuskommitténs roll skall vara proaktiv och policyskapande.

I januari 2004 genomfördes ett seminarium med tema ”Genusforskning inom rättsvetenskap”. Syftet är att initiera forskning inom ett för samhället viktigt men eftersatt område.

Under år 2003 användes 9 550 tkr till stöd för 25 projekt. 312 tkr utnyttjades för finansiering av konferenser och aktiviteter som gagnar genusforskningen.

3.6 Internationellt forskningssamarbete

Mål:

”Vetenskapsrådet skall stimulera svenskt deltagande i europeiskt och internationellt forskningssamarbete och erfarenhetsutbyte samt öka utnyttjandet av europeiska och internationella forskningsmedel som en förstärkning av den nationella forskningsfinansieringen.”

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa och kommentera kostnaderna för Sveriges medlemskap i europeiska och internationella forskningsorganisationer i förhållande till de totala kostnaderna för dessa organisationer, en kortfattad beskrivning av verksamheten vid organisationerna samt uppgifter som belyser förhållandet mellan svenska forskares andel i verksamheten och Sveriges andel av kostnaderna.*
- *Redovisa och kommentera samordningsaktiviteter med andra nationella forskningsfinansiärer avseende deltagande i EUs ramprogram för Forskning och teknisk utveckling samt myndighetens egna stödåtgärder för deltagande inom respektive delprogram.*
- *Redovisa och kommentera hur rådet arbetat för att öka samverkan med forskningsfinansiärer i andra länder och för att förstärka den nationella forskningsfinansieringen med europeiska och internationella forskningsmedel samt hur mycket forskningsmedel som berörts.*

Vetenskapsrådet betonar starkt forskningens internationella anknytning. Detta sker på alla nivåer inom enskilda forskningsprojekt, deltagande i internationella program och avtal om gemensamma forskningsanläggningar. Forskarnas informella, internationella nätverk är mycket omfattande och en väldigt stor tillgång för svensk forskning.

Som ett komplement till projektfinansieringen har ämnesråden också olika stöd till forskare för att stimulera det svenskt deltagande i europeiskt och internationellt forskningssamarbete och erfarenhetsutbyte. Inom ämnesområdet för humaniora och samhällsvetenskap har under året det nordiska samarbetet omorganiserats, dels så att man beslutat att slå samman de tidigare separata samarbetsnämnderna för humaniora respektive samhällsvetenskap, dels genom att man beslutat att inte längre dela ut direkta samnordiska projektbidrag, utan i stället göra tydligare strukturella satsningar.

För mer etablerade forskare lämnar M bidrag till längre forskningsvistelser utomlands. M lämnar också bidrag till internationella symposier som anordnas i Sverige. Under året har M blivit medlem av HIRO's, Heads of International Research Organisations, en sammanslutning av organisationer som finansierar forskning i länder som satsar mest på FoU. Vidare deltar ämnesrådet i ”Stem Cell Forum”, en samling nationella

forskningsorganisationer som arbetar för att utforma gemensamma kriterier inom stamcellsforskning för att underlätta internationellt forskarsamarbete.

Inom NT-området bör uppmärksammas att IODP, International Ocean Drilling Program, påbörjades 1 oktober 2003 med svenskt deltagande. Vidare bör nämnas konstruktionen av frielektronlaser i Hamburg samt en ny kärnfysikanläggning i Darmstadt. Svenska forskare är starkt engagerade i båda projekten och rådet behöver mycket snart ta ställning till formellt svenskt deltagande. Två stora framtida internationella projekt med svensk medverkan är fusionsreaktorn ITER och neutronkällan ESS. Ämnesrådet följer utvecklingen och har även bidragit ekonomiskt till den skandinaviska kandidaturen för ESS. Vid den befintliga neutronkällan ISIS i England planeras en utbyggnad ISIS II. Svenskt deltagande i de planerade projekten förutsätter utökat ekonomiskt engagemang.

U har fördelat närmare 2 miljoner kr i bidrag för studieresor och konferensdeltagande, särskilt avsedda för yngre forskare. Ungefär hälften av dessa medel har avsett doktoranders resor, och cirka 500 tkr har gått till yngre disputerade forskares resor och lika mycket till att stödja olika typer av konferensarrangemang med internationella medverkande.

3.6.1. Medlemskap i europeiska och internationella forskningsorganisationer

Vetenskapsrådet företräder Sverige och den svenska forskningen i de internationella forskningsorganisationerna CERN, ESO, ESRF, EMBL, EMBC, IARC och EUI. Vidare deltar Vetenskapsrådet i GBIF, JET, EISCAT, NOT, ODP/IODP och ISIS. Vetenskapsrådet deltar i det europeiska och nordiska samarbetet mellan forskningsråden (ESF och NOS/NOP). Fr o m 2003 deltar Vetenskapsrådet i finansieringen av nordiska excellenscentra på NT-området. Fr o m 2004 utökas finansieringen till ett centrum inom molekylär medicin. Bidragen ligger totalt på 242 422 tkr (se tabell 12). Under hösten har havsborrningsprogrammet ODP avslutats och ersatts av ett nytt internationellt avtal (IODP). Vetenskapsrådet har att löpande avväga mellan nationella och internationella bidrag.

Tabell 12. Bidrag till Vetenskapsrådets internationella projekt och åtaganden (tkr)

Organisation	2003	2002	2001
Europeiska partikelfysiklaboratoriet (CERN)	140 986	141 537	136 850
Europeiska sydobsvatoriet (ESO)	27 907	27 722	24 873
Europeiska synkrotronljuskällan (ESRF)	11 557	11 460	9 613
Europeiska molekylärbiologilaboratoriet och stipendieprogrammet (EMBL och EMBC)	17 078	16 111	14 606
Internationella cancerforskningsorganisationen (IARC)	7 904	9 099	8 166
Europeiska universitetsinstitutet i Florens (EUI)	5 356	4 788	4 531
Int biodiversitetsdatabasen (GBIF)	872	1 051	-
Europeisk fusionsforskningsanläggning (JET)	1 521	1 365	1 742
Jonosfärforskningsanläggning (EISCAT)	2 917	2 742	2 742
Nordiskt optiskt teleskop (NOT)	3 248	3 319	3 019
Internationellt havsbormningsprogram (ODP/IODP)	3 354	3 313	3 099
Acceleratorbaserad neutronkälla (ISIS)	3 309	3 587	3 448
Europeiska forskningsrådssamarbetet (ESF)	5 340	3 921	3 940
Bidrag till nordiskt samarbete (NOP och NOS)	7 552	8 434	7 472
Nordiska excellenscentra +nordiskt grid-projekt	2 616	0	0
Övrigt samarbete (Kärnfysik, ESS, ILP m fl)	905	1 168	355
Summa	242 422	239 617	224 456

Europeiska partikelfysiklaboratoriet (CERN)

Vid CERN bedrivs grundforskning inom området högenergifysik med inriktning på materiens struktur och de fundamentala krafterna mellan elementarpartiklarna. Den svenska medlemsandelen är 2,3 procent.

Verksamheten har under året präglats av uppbyggnaden av LHC (Large Hadron Collider). Den nya acceleratoren för proton-proton kollisioner och kollisioner mellan tunga joner kommer att bli världens främsta anläggning för studier av högenergetiska partikelkollisioner. Acceleratorkomplexet beräknas tas i drift under våren 2007 och finansieras inom CERNs ordinarie budget med extra bidrag från icke-medlemsländer.

Kring acceleratoren kommer fyra stora detektorer att byggas. Svenska forskare medverkar i uppbyggnaden av detektorerna ATLAS och ALICE. Detektorerna finansieras i huvudsak utanför CERNs budget, för svenskt vidkommande av Vetenskapsrådet och Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Antalet svenska forskare som var registrerade användare av CERN i december 2003 uppgick till 50, där fanns också 40 anställda svenskar samt ett tiotal svenska studenter, stipendiater m fl.

Enorma mängder data kommer att produceras vid LHC. Nya metoder för datahantering och analys måste därför utvecklas, och stora centra för databehandling enligt gridteknik måste byggas upp, både vid CERN samt regionalt och nationellt. CERN har startat en första fas i utvecklingen av den nya tekniken i samarbete med de länder, bl a Sverige, som deltar i LHC-projektet.

Betydande kostnadsfördyringar för LHC redovisades hösten 2001. Kraftiga besparingar har därefter genomförts för aktiviteter vid sidan av LHC-projektet. Fördyringen av LHC innebär att CERN måste låna mer än tidigare planerat och att återbetalningstiden förlängs. Den beräknas nu pågå t o m 2010.

Europeiska synkrotronljuskällan (ESRF)

ESRF är en av världens främsta synkrotronljuskällor med en lagringsring för elektroner på 6 GeV. Den ligger i Grenoble och används av fysiker, kemister, biologer, geovetare och industriforskare. Anläggningen, som invigdes 1994, är nu fullt utbyggt med 30 strålrör i drift. Den svenska medlemsandelen motsvarar 2,1 procent.

Sverige är medlem i organisationen genom ett nordiskt konsortium, Nordsync, i vilket även Danmark, Finland och Norge är medlemmar. Konsortiet svarar för 4 procent av medlemsbidragen till ESRF. Av konsortiets andel svarar Sverige för 41,5 procent. Det nordiska utnyttjandet av ESRF är gott. Under år 2002 tilldelades nordiska forskare knappt 6 procent av beviljade skift. Detta överutnyttjande har lett till att Nordsync under 2003 betalat ett extra bidrag till ESRF för att ställa bidragets storlek i bättre relation till den tilldelade stråltiden. Överutnyttjandet ger en liknande effekt även 2004. Rent tekniskt fungerar ESRF utmärkt med mycket få avbrott. Under 2003 inkom projektförslag med begäran om 25 700 8-timmars skift, 12 500 skift (49 procent) kunde beviljas. Antalet användare 2002 uppgick till 4 800, varav ca 50 kom från Sverige.

European Science Foundation (ESF)

Vetenskapsrådet är medlem i European Science Foundation (ESF) tillsammans med fyra andra svenska forskningsråd och akademier. ESF är de europeiska forskningsrådets samarbetsorganisation. Man initierar forskningssamarbete på olika områden och leder och samordnar forskning genom ett antal insatser, huvudsakligen forskarnätverk, av olika omfattning och typ (s k Exploratory Workshops, Networks, Scientific Programmes och EURESCO conferences). ESF är vidare engagerat i forskningspolitiska frågor bl a genom s k Forward Look Workshops och en särskild satsning på forskningsinfrastrukturfrågor. Man har också på olika sätt bidragit till byggandet av ett europeiskt forskningsområde (ERA), inte minst genom det växande EUROCORES-programmet vilket sammankopplar forskare och forskningsfinansierare i Europa samt genom det under 2003 sjösatta European Young Investigators (EURYI) Awards-programmet. ESF har vidare varit fortsatt engagerat i frågan om ett europeiskt forskningsråd samt under året tagit över det administrativa och vetenskapliga ansvaret för COST. En svensk, professor Bertil Andersson, har utsetts att leda ESF fr o m 2004.

Den svenska andelen av ESFs basbudget 2003 uppgick till 2,7 procent. Vetenskapsrådet har dessutom under året stött program och andra tilläggsaktiviteter på 36 områden, till en kostnad av 2 388 tkr (exklusive ODP). Under året har Vetenskapsrådet beslutat delta i ett nytt EUROCORES-program "Euroclimate". Totalt deltog under året 256 forskare från Sverige (3,0 procent) i ESFs forsknings- och forskningspolicyinriktade aktiviteter.

Jonosfäranläggning (EISCAT)

EISCAT är ett stort radarsystem för jonosfär- och magnetosfärstudier på Nordkalotten och är världens främsta centrum för forskning med hjälp av inkoherent spridda radiovågor. Det består av två starka sändare i Tromsö samt mottagarstationer i Tromsö, Kiruna och Sodankylä samt en sändar- och mottagarstation utanför Longyearbyen på Svalbard. I Tromsö finns också en s k heating-anläggning. Huvudkontoret ligger i Kiruna. Sex europeiska länder och Japan deltar i samarbetet. Den svenska medlemsandelen är 9,3 procent.

EISCATs radarsystem är världens mest avancerade och arbetar nu med bättre prestanda än någonsin tidigare. Svenska forskare har tillgång till och utnyttjar 12 procent av experimenttiden. Denna andel är relaterad till det svenska medlemsbidraget. I Sverige finns cirka 20 aktiva användare, som kan genomföra egna observationsprogram eller som utnyttjar data från anläggningen.

Europeiska sydobservatoriet (ESO)

ESO driver ett stort astronomiskt observatorium på två bergstoppar i Chile. Det leds från huvudkontoret i Garching utanför München. Den svenska medlemsandelen är 3,0 procent.

ESOs huvudprojekt är Very Large Telescope (VLT). VLT består av fyra 8-meters teleskop, vilkas signaler sätts samman så att de motsvarar ett 16-meters teleskop. VLT är placerat på bergstoppen Paranal där de atmosfäriska förhållandena är exceptionellt goda. Teleskopen togs i drift år 2000 och fungerar utmärkt. Alla teleskopen är nu utrustade med instrument och öppna för observationer. I oktober 2001 erhöles de första interferensbilderna vid sammankoppling av två teleskop. Mycket viktiga framsteg med instrumentering och observationer har gjorts under 2003.

På La Silla finns ett antal äldre teleskop, bl a ett 3,5 meters teleskop som används som testteleskop. Där finns också ett radioteleskop (SEST) som har drivits i samarbete mellan Onsala rymdobservatorium och ESO. Avtalet löpte ut juli 2003 och teleskopet stängdes i september. SEST ersätts av APEX, Atacama Pathfinder Experiment, ett radioteleskop placerat på platsen för ALMA-projektet. APEX är ett samarbete mellan Max Planck Institut für Radioastronomie (MPIfR), ESO och Onsala Rymdobservatorium och observationerna planeras starta i september 2004.

Ungefär 40 svenska forskare utnyttjar ESO och SEST. Observationstiden fördelas i konkurrens och svenska forskares andel svarar väl mot Sveriges andel av medlemsbidragen. Forskarnas beviljandeandel ligger på eller över genomsnittet. Storbritanniens inträde som medlem i juli 2002 har möjliggjort att ESO kan delta i nästa stora astronomiprojekt: Atacama Large Millimeter Array (ALMA) på en högplata i Atacamaöknen i norra Chile. Anläggningen består av 64 sammankopplade 12-meters teleskop. Projektets genomförandefas påbörjades under 2003 och de första observationerna planeras till 2007. En amerikansk och en europeisk prototypantenn anten testas i Mexiko. Investeringskostnaden för det bilaterala projektet mellan Nordamerika och Europa är 5 miljarder kr. Japan beräknas senare ansluta sig och dess finansiering medger bl.a. en utökning av antalet frekvensband. ESOs kostnader för investeringarna och driften skall bäras inom nuvarande budgetram för bidragen från medlemsländerna.

Nordiskt optiskt teleskop (NOT)

NOT är ett 2,5-meters optiskt teleskop på La Palma, en av Kanarieöarna. Teleskopet har blivit internationellt uppmärksammat för sin höga bildkvalitet. Projektet finansieras av de naturvetenskapliga forskningsråden i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Den svenska medlemsandelen är 30 procent. Den svenska andelen av observationstiden har väl svarat mot bidragsandelen. Det finns ca 35 svenska astronomer, som gör egna observationer vid NOT eller som utnyttjar data från observatoriet.

Teleskopet har bl a använts för att bestämma banorna för Saturnus nyligen upptäckta månar. Fem av dessa månar har därför givits namn från den nordiska mytologin.

Observatoriet kommer i allt större utsträckning att användas för utbildning – både inom grundutbildningen och för kurser inom forskarutbildningen. Under 2003 har en kurs i observationell astronomi anordnats av Stockholms universitet. En sommarskola finansierad av NorFA har också genomförts under året.

Europeiska fusionsforskningsanläggningen (JET)

JET är en gemensam försöksanläggning inom EUs fusionsforskningsprogram. Det är den största försöksanläggningen i sitt slag (tokamak) i världen. Den ligger utanför Oxford i England och togs i drift 1983, organisationsformen upphörde i december 1999. Därefter drivs den vidare i fem år av fusionsorganisationerna i Europa inom ramen för ett nytt samarbetsavtal (EFDA, European Fusion Development Agreement) och ett driftsavtal med den engelska värdorganisationen. Förhandlingar pågår om att bygga en försöksreaktor i internationellt samarbete (ITER, ca 40 000 miljoner). Beslut planeras ske i början av 2004.

Vid JET finns en liten stabsgrupp och i övrigt skickar medlemsländerna forskare som deltar i de olika experimenten. Från Sverige deltog 15 forskare i experimenten under 2003. Drygt 20 svenska forskare och doktorander utnyttjar JET. Kommissionen svarar för 75 procent av finansieringen av driftsavtalet. En gemensam fond finansieras av medlemsorganisationerna. Den svenska andelen är 2,1 procent.

Internationella havsborrningsprogram (ODP/IODP)

Sverige har sedan 1986 deltagit i Ocean Drilling Program, ODP, som är det hittills största internationella geovetenskapliga programmet. USA har ensamt svarat för driften av borrhingsfartyget JOIDES Resolution och drygt 60 procent av den årliga kostnaden för forskning och utrustning, medan sex andra parter har delat på resterande del. En av de sex parterna har varit ett konsortium (ECOD) bestående av tolv europeiska länder, däribland Sverige, som administrerats av European Science Foundation (ESF). Sveriges medlemsandel inom ECOD är nästan 11 procent.

ODP avslutades sista september 2003. Sverige har deltagit framgångsrikt i ECOD under de 17 år som programmet pågick. 31 gånger har svenska forskare varit ombord på fartyg vid olika borrhingsexpeditioner. I förhållande till vårt finansiella bidrag till programmet är Sverige en av de tre bäst representerade länderna inom ECOD med avseende på forskare ombord på fartyget. Sverige har också varit överrepresenterat i förhållande till genomsnittet inom ECOD när det gäller förfrågningar av borrhoprover, doktorandprojekt knutna till ECOD samt forskarplatser i olika ODP-paneler. Sverige har varit sämre än genomsnittet inom ECOD med avseende på vetenskapliga ansökningar till programmet samt publicering av resultat i vetenskapliga tidskrifter.

Den 1 oktober 2003 startade det nya havsborrningsprogrammet Integrated Ocean Drilling Program (IODP). Programmet skall löpa i 10 år och den övergripande målsättningen är att de vetenskapliga målen inte skall begränsas av teknologin. Provtagning skall kunna ske i alla havsområden och i alla litologier. IODP har tre huvudsakliga vetenskapliga temaområden: 1) Fasta jordens cykler och geodynamik 2) Miljöförändringar, processer och effekter 3) Den djupa biosfären och oceanen under havsbotten.

För att klara den övergripande målsättningen skall man inom IODP arbeta med två borrhingsfartyg vilka finansieras av USA och Japan. 14 europeiska länder har under december 2003 ingått i ett konsortium (European Consortium for Ocean Research

Drilling, ECORD) som skall utgöra den tredje parten av IODP. Europas uppgift i det framtida programmet blir att bidra till IODPs borrhörskapacitet med borrhörsplattformar som kan användas där forskningsförslag inte kan utföras av det japanska och amerikanska fartyget, eller då alternativa, speciellt inhyrda plattformar är mer kostnadseffektiva än de två fartygen. Framtida borrhörsningar i Arktis eller i Östersjön är en sådan typ av forskningsinsatser som kommer att kräva mycket speciella och specifika borrhörsplattformar. Vid ingången av programmet kommer Sveriges bidrag till ECORD att utgöra ca 11 procent av ECORDs andel eller 330 000 USD per år vilket motsvarar ca 2,4 miljoner kr (december 2003).

Europeiska molekylärbiologiska laboratoriet (EMBL)

EMBL är ett stort molekylärbiologiskt forskningslaboratorium i Heidelberg, med filialer vid synkrotronljuskällor i Hamburg (DESY) och Grenoble (ESRF) och vid neutronkällan i Grenoble (ILL) och forskning med transgena möss i Monterotondo utanför Rom, samt för bioinformatik i Hinxton i Storbritannien (EBI). Den svenska användningen av filialerna i Hamburg och Hinxton är hög. Europas Bioinformatik Institut (EBI) har, i samarbete med Sanger Centre i Hinxton, utvecklat ett dataprogram och en databas som innehåller alla, idag kända genom-sekvenser (Ensembl-projektet). Vidare integrerar Ensembl information om geners kända biologiska funktioner.

Det vetenskapliga programmet vid EMBL omfattar områdena cellbiologi och biofysik, utvecklingsbiologi, strukturbioologi, genexpression och biokemisk instrumentation. EMBL fungerar som en mötesplats för Europas molekylärbiologer, där stipendiater och gästforskare får utbildning och träning i olika forskningstekniker. Forskningen vid EMBL håller högsta internationella nivå, vilket bl.a. framgår av regelbundna utvärderingar av delprogrammen. Inom EMBLs doktorandprogram är det sedan några år möjligt att ta en EMBL-doktorsexamen, utan anknytning till nationellt universitet. Det finns för närvarande 12 svenskar (av totalt ca 1200 anställda) som arbetar vid EMBL i olika befattningar, bl a två doktorander och två postdoktorer i Heidelberg. Sveriges medlemsandel är 2,5 procent.

Europeiska stipendieprogrammet för molekylärbiologi (EMBC)

EMBC är en organisation som genom kurser, stipendier och gästforskarbidrag ska stärka europeisk molekylärbiologi och öka samarbetet i Europa. I organisationen deltar för närvarande 25 länder.

Stipendieverksamheten omfattar både korttids- och långtidsstipendier. Under 2003 beviljades två korttidsstipendier till svenskar (100 procent bevillningsgrad jämfört med 40 procent av totalt 259 ansökningar) och fem långtidsstipendier till svenska forskare (11 procent bevillningsgrad jämfört med ca 17,5 procent av totalt 1 071 ansökningar). Dessutom beviljades ett antal stipendier till utländska forskare för vistelser i Sverige.

EMBO Young Investigator Programme är avsett som ett komplement till medlemsländernas nationella program. Unga gruppmedlemmarna inom molekylärbiologi kan ansöka om att bli utsedda till EMBO-forskare. Under 2003 utsågs 1 av 7 svenskar som sökte (14 procent bevillningsgrad), jämfört med totalt 21 av 163 sökanden (13 procent bevillningsgrad). Ett europeiskt nätverk skapas mellan de unga EMBO-forskarna och EMBLs gruppmedlemmar. Sveriges medlemsandel är 2,5 procent.

Internationella cancerforskningsorganisationen (IARC)

IARC är ett WHO-associerat cancerforskningsinstitut med bas i Lyon. Institutet utgör ett internationellt centrum för epidemiologisk och toxikologisk forskning samt statistik på cancerområdet. Svenska forskare deltar i studier om sambandet mellan kost och cancer. Sveriges medlemsandel är 5,3 procent.

Global biodiversitetsdatabas (GBIF)

GBIFs uppgift är främst att globalt samla information om biologisk diversitet och göra den åtkomlig digitalt över nätet. Avsikten är att information från världens ledande museer och vetenskapliga institutioner därigenom skall bli mera tillgänglig för främst vetenskaplig forskning. Sedan bildandet i Montreal i mars 2001 är nu 39 länder anslutna varav 24 betalande. Dessutom deltar 24 vetenskapliga organisationer. Under 2003 har mer än 8 miljoner uppgifter inrapporterats till GBIF från 27 organisationer varav Sverige rapporterat ca 250 000 uppgifter. Costa Rica är hittills största uppgiftsleverantör med 2,8 miljoner. Sveriges nod i GBIF-nätverket är Naturhistoriska riksmuseet med basresurser från Vetenskapsrådet för verksamheten.

Europeiska Universitetsinstitutet i Florens (EUI)

EUI är ett europeiskt institut som bedriver forskarutbildning inom ekonomi, historia, juridik, sociologi och statsvetenskap. Sverige disponerar tio doktorandplatser. Sveriges medlemsandel är 2,8 procent. Vetenskapsrådet finansierar Sveriges medverkan i EUI, samt ett stipendieprogram för de svenska forskarstuderande som antas vid institutet.

Doktorandutbildningen vid institutet är treårig. I praktiken är dock den genomsnittliga studietiden för doktoranderna drygt fyra år. Enligt gällande regler betalar medlemsländerna stipendier under de två första läsåren. Stipendiebeloppet för de nationella stipendierna fastställs av respektive medlemsland. För Sverige utgår samma belopp som utbildningsbidragen. Dessutom tillkommer resebidrag. Under det tredje läsåret betalar EUI stipendierna. Därtill står Vetenskapsrådet för ett tilläggsbidrag till EUI-stipendiet under detta år. Efter prövning i varje enskilt fall kan svenska doktorander beviljas ett tilläggsstipendium även för det fjärde året.

Medlemsländerna medverkar i det första steget av den årliga uttagningen av studenter. Antagningen av doktorander beslutas av EUI och baseras på personliga intervjuer. Antalet svenska sökande uppgick år 2003 till 28 personer. Av dessa antogs fem. Totalt finansierar Vetenskapsrådet 17 doktorander under 2003/04, varav nio med heltidsstipendier.

3.6.2 EUs ramprogram

Vetenskapsrådet tillåter att forskningsbidrag används för medfinansiering av EU-projekt med motsvarande inriktning. Inom EUs sjätte ramprogrammet för forskning och utveckling har Vetenskapsrådet ett särskilt ansvar för områdena genforskning och bioteknik för förbättrad hälsa, medborgare och styrelseformer i ett öppet europeiskt kunskapssamhälle, mänskliga resurser och rörlighet, vetenskap och samhälle samt forskningsinfrastruktur. För att främja svenskt deltagande inom dessa områden har Vetenskapsrådet hittills inrättat svenska referensgrupper för de fyra förstnämnda. Dessa grupper består av representanter från forskarsamhället, berörda myndigheter samt berörd s k National Contact Point (NCP). Utöver ovanstående ansvarar myndigheten också för samverkan inom Euratom samt är NCP för området stöd till samordning av verksamheten (ERA-NET). Vetenskapsrådet har i samverkan med EU/FoU-rådet anordnat ett flertal informationstillfällen för forskare och myndigheter om innehållet i de olika områdena. Utfallet för forskare i Sverige i de första ansökningsomgångarna är enligt den första preliminära informationen gott. Inom ramen för EUs ERA-NET-program har Vetenskapsrådet beviljats medel för samarbete inom samhällsvetenskap med forskningsfinansiärer från de nordiska länderna samt Irland och Storbritannien. Ett motsvarande förslag till samarbete inom utbildningsvetenskap är under utarbetande.

3.6.3. Samverkan med andra länder

Vetenskapsrådet samarbetar med sina nordiska systerorgan i NOS (NOS-HS, NOS-M och NOS-N) bl a via gemensamma program (Nordiska excellenscentrum), samt med den nordiska publiceringsnämnden (NOP). Vetenskapsrådet har vidare i samverkan med övriga nordiska forskningsråd tagit initiativ till en nordisk arbetsgrupp vilken utarbetat ett förslag till hur en nordisk forskningsfond skulle kunna se ut.

Inom EUROHORCS utvecklar cheferna för de europeiska forskningsråden gemensamma initiativ med syfte att bl a underlätta för forskare att ta med sig resterande del av ett löpande projektbidrag vid anställning i annat europeiskt land samt möjliggöra gränsöverskridande forskningsfinansiering.

Vetenskapsrådet har sedan 2002 det administrativa ansvaret under fem år för SIDAs forskningsprogram med Asien, Mellanöstern och Nordafrika (Swedish Research Links). Under året inkom 62 ansökningar om samarbete mellan forskare i Sverige och de aktuella länderna. Totalt beviljades 44 bidrag, varav 32 avsåg Asien och 12 Mellanöstern och Nordafrika. Bidragen gäller 2004-2006.

Sedan den 1 juli 2003 har Vetenskapsrådet ansvar för det svenska deltagandet i UNESCOs fem stora vetenskapliga program IGCP (geologi), IHP (hydrologi), IOC, MAB (människan och biosfären) och MOST (samhällsvetenskap). En gemensam kommitté för programmen bestående av representanter för vetenskapssamhället samt berörda myndigheter har inrättats för ändamålet och arbetsgrupper är under tillsättning. Vid Vetenskapsrådet finns också sekretariat för de svenska kommittéerna för de internationella programmen ILP (geologi), IGBP (miljö) och WCRP (klimat).

3.7. Medel till tekniskt industriellt utbyte och till Studsvik

Återrapporteringskrav:

- *VR skall översiktligt redovisa användningen av de medel som utnyttjats för att främja industriella och tekniska fördelar av svensk medverkan i internationella forskningsanläggningar.*
 - *VR skall översiktligt redovisa användningen av de medel som betalats ut som statligt bidrag till driften av R2-reaktorn i Studsvik och för kärnteknisk forskning.*
-

3.7.1. Tekniskt industriellt utbyte av internationellt deltagande

Vetenskapsrådet skall enligt regleringsbrevet använda minst 875 tkr för att främja det tekniska och industriella utbytet av svenskt deltagande i de internationella forskningsanläggningarna. Under året har uppdraget med företaget TTA avslutats och arbetsuppgifterna övertagits av Vetenskapsrådet och aktiviteten sorterar nu under NT. En extern rekrytering har genomförts. Bl a har ledningen för den europeiska organisationen för ITER-frågor besökts, tillsammans med en svensk industrigrupp, för att skapa intresse för ett svenskt industrideltagande. Kostnaderna under 2003 uppgår till 835 tkr. Ramen kunde inte helt utnyttjas på grund av fördröjning med nyrekryteringen.

3.7.2. R2-reaktorn och kärnteknisk forskning

Vetenskapsrådet har ansvar för statens bidrag till driften av reaktorerna i Studsvik (R2 och R2-0) samt viss kärnteknisk forskning och utveckling. Anslaget var 38 500 tkr och av dessa allokerades 29 700 tkr till reaktorerna. Det statliga bidraget är cirka 30 procent av den totala driftskostnaden.

Kostnaderna för kärnteknisk FoU-verksamhet uppgick till 8 800 tkr. Fördelningen framgår av Tabell 13.

Bränsleforskningen har omfattat undersökningar av tillväxt och krypning av zirkoniumlegeringar under bestrålning liksom av bränslets integritet vid mycket snabba effektökningar. Materialforskningen i kokarreaktorer har dominerats av mätningar av spricktillväxt i olika reaktormaterial vid olika miljöförhållanden. Kemiprojekten har varit inriktade på karaktärisering av avlagringar på bränslet och på systemyor. Materialforskning i tryckvattenreaktorer har omfattat miljöfaktorer som bestämmer integriteten hos legeringar på primärsidan i ånggeneratorer och tillväxthastigheten hos sprickor. Radioekologisk forskning ha varit inriktad på mätning av spridning av radioaktiva ämnen till biosfären och hur omgivningen påverkas av detta, t ex vid en reaktorolycka. Avfallsforskningen avser lakning från utbränt reaktorbränsle vid inträngande grundvatten i ett tänkt framtida slutförvar. FoU-projekten görs i samarbete med olika kärnkraftföretag.

Tabell 13 Fördelning av kostnaderna för den kärntekniska verksamhetens programområden vid Studsvik (tkr)

	2003	2002	2001
Bränsle	1 400	2 200	1 300
Material (kokarreaktorer)	2 300	1 300	1 300
Material och elektrokemi (tryckvattenreaktorer)	1 300	1 600	1 900
Kemi	800	700	400
Slutförvar	2 500	2 200	2 300
Radioekologi	500	800	800
Summa	8 800	8 800	8 000

3.8. Dyrbar vetenskaplig utrustning och högpresterande datorsystem

Mål:

”Vetenskapsrådet skall genom sin fördelning av medel till dyrbar vetenskaplig utrustning skapa förutsättningar för både grundläggande och tillämpad forskning av högsta kvalitet.”

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa hur stödet till dyrbar vetenskaplig utrustning fördelat sig mellan olika lärosäten och ämnesområden, mellan nationella och internationella anläggningar samt mellan bidrag till inköp av utrustning och till utveckling av utrustning.*
 - *Redovisa hur stödet fördelat sig mellan högpresterande datorsystem och övrig dyrbar utrustning.*
 - *Redovisa hur rådets verksamhet samt samarbetet mellan forskningsfinansiärer och forskningsutförande institutioner vidareutvecklats för att uppnå en optimal anskaffning och användning av dyrbar vetenskaplig utrustning.*
-

3.8.1 Dyrbar vetenskaplig utrustning

Stödet till dyrbar utrustning framgår av tabell 4 och fördelningen på högskolor av tabell 18. Även bidrag till dyrbar utrustning vid nationella och internationella forskningsanläggningar ingår i bidragen. Stödet till datorsystem framgår av tabell 6. Vetenskapsrådet har i början av 2003 samlat stödet till högpresterande datorer och grid-verksamhet inom ramen för Swedish National Infrastructure for Computing (SNIC). I det följande används beteckning SNIC istället för högpresterande datorer.

Av de medel som betalats ut till utrustning kan knappt hälften hänföras till bygge av utrustning i någon form. Indelningen är dock inte helt enkel och en gråzon existerar där standarddelar sätts samman för att få en ny funktion. Alla investeringar i anläggningar har här tagits upp som bygge av utrustning eftersom anläggningen som helhet kan sägas vara en egen konstruktion som byggs upp av forskarna. Av utbetalningarna under året avser cirka 20 procent internationella anläggningar och cirka 19 procent nationella anläggningar.

3.8.2. Högpresterande datorsystem och övrig dyrbar utrustning

Förutom bidragen från anslagspost 5 (89 119 tkr) har ytterligare 14 058 tkr beviljats till dyrbar vetenskaplig utrustning inom anslagspost 6. Vidare har 44 376 tkr fördelats till SNIC-projekt inom anslagspost 5 och 2 299 tkr inom anslagspost 6.

3.8.3. Samarbete mellan forskningsfinansiärer och forskningsutförande institutioner

Erfarenheterna under Vetenskapsrådets första treårsperiod samt diskussioner med andra forskningsfinansiärer och forskare har lett till att Vetenskapsrådet utreder en radikalt förändrad intern organisation för frågor som rör infrastruktur för forskning, inkluderande utrustningsfrågor. Förslaget finns beskrivet i rådets forskningsstrategi och går i korthet ut på att inrätta en kommitté med en egen huvudsekreterare som tillsätts av rådets styrelse men ges en relativt självständig roll gentemot ämnesråden. På detta sätt förväntas frågorna få en tydligare behandling inom rådet och det bildas en självklar kontaktpunkt gentemot andra organisationer för alla frågor om infrastruktur.

Rådet har i denna anda under 2003 påbörjat ett arbete med att samordna flera finansiärer för att skapa ett nationellt nätverk, μ -fab, med utgångspunkt i de tre mikrofabrikationslaboratorierna vid Chalmers, KTH och Uppsala universitet. Nätverket beräknas vara i drift under 2004. En förväntad vinst med nätverk/metacentrum som μ -fab och SNIC är en tidig samordning av utrustningsbehov vid olika universitet/institutioner och ett bra informationsflöde mellan finansiärer. SNIC har redan under sitt första hela verksamhetsår visat att detta är möjligt samt även visat på behovet av samordning över nationsgränser. Vetenskapsrådet är medfinansiär i ett nordiskt projekt inom grid-området och är själv partner i det stora EU-projektet Enabling Grids for European E-science. Genom att förankra arbetet inom SNIC i dessa internationella samarbeten beräknas risken för dubbelarbete minska och en högre effektivitet uppnås.

Som nämnts ovan går 39 procent av investeringarna i utrustning till nationella eller internationella anläggningar och här förväntas en infrastrukturkommitté kunna underlätta samordningen mellan investeringar och driftmedel från olika källor på ett bättre sätt än i dagens system. Försöken från 2002 års ansökningsomgång med intervju av en del sökande har fortsatt under 2003 och ger i allmänhet en mycket tydligare bild av finansiering av drift och utnyttjande av utrustningen än vad som framkommer i ansökan. Särskilt när flera grupper gemensamt söker utrustning kan denna metod ge ett bättre beslutsunderlag. Ett förebyggande arbete med att ta fram ett högklassigt beslutsunderlag är ett bra sätt att säkerställa en optimal användning av utrustning och förebygga onödig duplicering av utrustning. För att förenkla detta arbete vore det önskvärt med bättre data om existerande utrustning.

Vetenskapsrådet kommer att undersöka vilka möjligheter som finns till samarbete i denna fråga.

3.9. Utfall fördelat per vetenskapsområde

Åtterrapportering:

- *Redovisningen skall visa totalt utfall för Vetenskapsrådet samt vara fördelat per ämnesråd och för relevanta delområden inom respektive ämnesråd, utbildningsvetenskapliga kommittén och för den forskning som finansieras från anslagspost 6. Åtterrapporteringens skall där så är möjligt redovisas i form av tidsserier för de tre senaste åren.*
-

3.9.1. Ansökningar

Antalet ansökningar för 2004 som inkom våren 2003 uppgick till 4 449 (se tabell 14). Motsvarande antal ansökningar våren 2002 var 3 764. Antalet ansökningar ökade starkt med 18 procent. Ökningen gäller alla ämnesråden. Detta ledde till att beviljningsandelen minskade starkt och att medelbidraget minskade något för NT. Medelbidraget för U och HS ökade starkt 2003. Medelbidraget för M har också ökat.

Tabell 14 Antal ansökningar per år

	2003	2002	2001
Humaniora och samhällsvetenskap			
Antal ansökningar	915	754	696
Antal beviljade bidrag	87	140	108
Beviljade bidrag (tkr) *	59 849	77 393	58 581
Medelbidrag (tkr)	688	553	542
Konstnärlig FoU-verksamhet			
Antal ansökningar	34	29	21
Antal beviljade bidrag	7	14	8
Beviljade bidrag (tkr) *	3 893	19 558	7 493
Medelbidrag (tkr)	556	1 397	937
Medicin			
Antal ansökningar	1 153	900	893
Antal beviljade bidrag	389	388	375
Beviljade bidrag (tkr) *	165 322	159 649	140 530
Medelbidrag (tkr)	425	411	375
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Antal ansökningar	2 026	1 845	2 059
Antal beviljade bidrag	488	585	691
Beviljade bidrag (tkr) *	287 367	365 692	413 400
Medelbidrag (tkr)	589	625	598
Utbildningsvetenskap			
Antal ansökningar	271	199	152
Antal beviljade bidrag	37	64	71
Beviljade bidrag (tkr) *	43 048	45 413	49 010
Medelbidrag (tkr)	1 163	710	690
Longitudinella studier			
Antal ansökningar	40	24	46
Antal beviljade bidrag	13	16	16
Beviljade bidrag (tkr) *	9 795	8 225	10 400
Medelbidrag (tkr)	753	514	650
Genusforskning			
Antal ansökningar	10	- **	- **
Antal beviljade bidrag	5	13	7
Beviljade bidrag (tkr) *	1 835	4 300	3 250
Medelbidrag (tkr)	367	331	464
Summa antal ansökningar	4 449	3 764	3 874
Summa antal beviljade bidrag	1 026	1 220	1 276
Summa beviljade bidrag (tkr)	571 109	680 230	682 664
Summa medelbidrag (tkr)	557	558	535

*) Inkl påslag och inkl lön till forskarassistenter M (korr jämfört med 2001).

***) Ansökningarna för genusforskning 2001 och 2002 ingår i HS och M, utom de 7 respektive 13 ansökningar som beviljades bidrag.

Dessutom har Vetenskapsrådet fått 71 ansökningar om dyrbar utrustning. Av dessa beviljades i december 17 bidrag på totalt 69 600 tkr.

Förutom den stora ansökningsomgången har ämnesråden särskilda ansökningsomgångar för bidrag till anställningar som forskare (M och NT), för postdoktorstipendier (M och NT), för resor och konferenser (HS, NT och U), för sabbatstermin utomlands (M) och för särskilt riktade satsningar (HS-demokratiforskning, U-praxisnära forskning). Antal ansökningar, beviljade bidrag och beviljat belopp framgår av tabell 15.

Tabell 15 Antal ansökningar, beviljade bidrag och beviljat belopp

	2003	2002	2001
Demokratiforskning			
Antal ansökningar	75	-	-
Antal beviljade bidrag	25	-	-
TVÅ EXTRA ANSÖKNINGSOMGÅNGAR (U)			
Antal ansökningar	30+74	-	-
Antal beviljade bidrag	9+34	-	-
Postdoktorstipendier (M och NY)			
Antal ansökningar	247+106	-	-
Antal beviljade bidrag (STINT-VR)	38+34	-	-
Antal beviljade bidrag (M)	10+6	-	-
SIDA-program (VR)			
Antal ansökningar	62	95	-
Antal beviljade bidrag	44	58	-
Forskarassistent (HS)			
Antal ansökningar	-	567	-
Antal beviljade bidrag	-	42	-
Forskare (M)			
Antal ansökningar (100 procent)	73	60	-
Antal beviljade bidrag	11	6	-
Antal ansökningar (50 procent)	7+121	9	-
Antal beviljade bidrag	2	2	-
Forskare (NT)			
Antal ansökningar	139	291	-
Antal beviljade bidrag	8+11*	0+8*	-
*tidigare omgång			
Forskare teknikvetenskap-kvinnor (NT)			
Antal ansökningar	-	142	-
Antal beviljade bidrag	-	6	-
Sabbatstermin 2003 (M) Utlandsvistelse (tidigare)			
Antal ansökningar	15	52*	54*
Antal beviljade bidrag	6	19*	12*
* Utlandsvistelse (tidigare)			
Tidskrifter (HS)			
Antal ansökningar	46	50	51
Antal beviljade bidrag	43	46	45
Beviljat belopp (tkr)	3 520	3 711	3 600
Publicering (HS)			
Antal ansökningar	105	116	137
Antal beviljade bidrag	69	75	70
Beviljat belopp (tkr)	4 524	5 889	4 200
Resor utomlands (NT)			
Antal ansökningar	168	200	200
Antal beviljade bidrag	121	126	133
Beviljat belopp (tkr)	3 676	3 019	2 200
Konferenser (HS)			
Antal ansökningar	65	53	-
Antal beviljade bidrag	47	45	-
Beviljat belopp (tkr)	3 703	4 469	-

Konferenser (NT)			
Antal ansökningar	33	40	38
Antal beviljade bidrag	28	34	29
Beviljat belopp (tkr)	1 365	1 744	1 200
Konferenser (M)			
Antal ansökningar	10	14	16
Antal beviljade bidrag	5	9	8
Beviljat belopp (tkr)	358	951	200
Konferenser/utlandsvistelse m m (U)			
Antal ansökningar	161	75	-
Antal beviljade bidrag	108	24	-
Beviljat belopp (tkr)	1 997	846	-

3.9.2. Beviljade bidrag

Tabell 16 visar att bevilningsgraden för ansökningar är relativt hög inom M. Andelen beviljat belopp (i förhållande till ansökt belopp) är i gengäld lägst inom M. Bevilningsgraden är mycket låg inom HS. Den har sjunkit till hälften jämfört med föregående år. Medelbidraget i årets ansökningsomgång var högst inom U. Ämnesråden har olika strategi och roll när det gäller finansiering av forskning inom området. Medelbidraget ligger oftast på nivån 500–600 tkr. Ansökningstrycket och traditionen hos forskarna att söka och hos ämnesråden att bevilja bidrag varierar mellan vetenskapsområdena.

Tabell 16 Andelen beviljade ansökningar i procent och beviljat belopp i procent av ansökt belopp

	2003	2002	2001
Humaniora och samhällsvetenskap			
Andelen beviljade ansökningar	9,5	18,6	15,5
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	70	60	64
Konstnärlig FoU-verksamhet			
Andelen beviljade ansökningar	20,6	48,3	38,1
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	31	67	38
Medicin			
Andelen beviljade ansökningar	33,7	43,1	42,0
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	32	31	33
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Andelen beviljade ansökningar	24,1	31,7	33,5
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	51	57	58
Utbildningsvetenskap			
Andelen beviljade ansökningar	13,7	32,2	46,7
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	79	66	56
Longitudinella studier			
Andelen beviljade ansökningar	32,5	66,7	34,8
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	65	57	58
Genusforskning			
Andelen beviljade ansökningar	50,0	-	-
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp *	62	46	-
Summa			
Andelen beviljade ansökningar	23,1	32,3	33,0

*) beviljat belopp (exkl påslag) dividerat med sökt belopp för de forskare som har beviljats bidrag

3.9.3. Forskningsstöd till nya bidragsmottagare

Vetenskapsrådet räknar att från och med 2004 kunna redovisa fördelningen mellan nya bidragsmottagare och tidigare mottagare av forskningsbidrag genom sökning i Vetenskapsrådets projekthanteringssystem Vrap. På grund av att Vetenskapsrådet fram till nu har varit tvungen att även använda sig av de gamla forskningsrådets projekthanteringssystem med ofullständiga data har det inte varit möjligt att nu ta fram den begärda informationen.

Inom HS sker en stark förnyelse bland bidragsmottagarna. Av 87 bidrag i årets ansökningsomgång gick endast sju till forskare, som hade bidrag 2003. Utbildningsvetenskap är fortfarande under uppbyggnad. Av årets 37 bidrag gick 27 till nya forskare, sju hade projektbidrag 2003 och tre hade planeringsbidrag. Inom M beviljades 72 nya forskare bidrag till forskarassistentanställning eller debutbidrag. Inom NT beviljades 28 bidrag till forskarassistentanställning. Inom M och NT beviljades också ett antal projektbidrag till forskare, som inte hade bidrag 2003.

3.9.4. Forskningsstödet fördelning på bidragsformer

Vetenskapsrådet arbetar med ett antal bidragsformer. I tabell 17 har bidragen till enskilda forskare sammanförts i sex olika grupper:

- projektbidrag
- bidrag till anställningar
- stipendier (postdoktor och EUI-doktorand)
- dyrbar utrustning
- resor och konferenser
- publicering och tidskrifter

Projektbidrag är den vanligaste bidragsformen och den svarar för 73,9 procent av Vetenskapsrådets stöd till forskare eller forskargrupper. Anställningar svarar för 17,4 procent av stödet. Högst är andelen inom M (23 procent). Bidrag till forskningstid ingår under anställningar. Bidrag till utrustning och försöksdjursverksamhet svarar för 5,4 procent. Bidraget till publicering och tidskrifter är högst inom HS. Man har två ansökningstillfällen för publicering och ett för tidskrifter.

Tabell 17 Bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på bidragsformer (tkr)

	2003	2002	2001
Projektbidrag			
Humaniora & Samhällsvetenskap	206 314	165 313	149 345
Medicin	335 858	280 569	256 471
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	778 524	661 579	530 115
Utbildningsvetenskap	103 676	69 593	11 902
Övrig forskning	33 740	35 557	45 098
Summa	1 458 112	1 212 611	992 931
Anställningar			
Humaniora & Samhällsvetenskap	54 833	41 013	21 593
Medicin	101 381	82 544	86 739
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	187 049	157 567	134 720
Utbildningsvetenskap	670	0	0
Övrig forskning	0	50	0
Jämställdhet	0	0	875
Summa	343 933	281 174	243 927
Stipendier			
Humaniora & Samhällsvetenskap	2 390	2 373	3 339
Medicin	6 358	3 417	3 966
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	4 080	7 902	13 088
Jämställdhet	0	1 099	3 431
Summa	12 828	14 791	23 824
Utrustning, försöksdjur			
Humaniora & Samhällsvetenskap	0	3 337	0
Medicin	3 724	3 471	2 897
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	5 615	7 698	12 185
Dyrbar utrustning	97 865	78 795	64 009
Övrig forskning	0	0	473
Summa	107 204	93 301	79 564
Resor och konferenser			
Humaniora & Samhällsvetenskap	3 710	4 616	1 850
Medicin	358	951	641
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	5 225	5 222	4 303
Utbildningsvetenskap	1 926	1 839	0
Övrig forskning	17	609	10
Summa	11 236	13 237	6 804
Publicering, tidskrifter			
Humaniora & Samhällsvetenskap	8 303	10 462	11 913
Medicin	0	82	0
Summa	8 303	10 544	11 913
Övriga bidrag			
Humaniora & Samhällsvetenskap *	6 704	1 743	1 303
Medicin	271	528	1 824
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	2 907	2 461	2 195
Utbildningsvetenskap	14 883	6 264	6 666
Dyrbar utrustning	5 312	0	0
Övrig forskning	1 234	460	423
Summa	31 311	11 456	12 411
Bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på anslagspost/anslag			
Humaniora & Samhällsvetenskap *	282 254	228 857	189 343
Medicin	447 950	371 562	352 538
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	983 400	842 429	696 606
Utbildningsvetenskap	121 155	77 696	18 568
Dyrbar utrustning	103 177	78 795	64 009
Övrig forskning	34 991	36 676	46 004
Jämställdhet	0	1 099	4 306
Summa statsanslag	1 972 927	1 637 114	1 371 374

*) inkl demokratiforskning

3.9.5 Forskningsstödet fördelning på mottagare

Fördelningen av Vetenskapsrådets bidrag för 2003 på högskolor och andra mottagare framgår av tabell 18. Det största bidraget inom M gick till Karolinska institutet (193 411 tkr), NT till Lunds universitet (175 249 tkr). HS till Uppsala universitet (54 696 tkr) och U till Göteborgs universitet (18 987 tkr). Vetenskapsrådets stöd till de nya universiteten och högskolorna har fördubblats mellan 2001 och 2003. Utbildningsvetenskap svarar för den största insatsen.

Tabell 18 Fördelning av bidrag till forskare/forskargrupper på mottagande högskola och vetenskapsområde (tkr)

	2003	2002	2001
Lunds universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	38 888	34 347	26 394
Medicin	93 093	82 926	74 776
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	175 249	154 839	137 384
Utbildningsvetenskap	6 398	5 319	1 988
Dyrbar utrustning	22 318	22 766	25 007
Övrig forskning	4 830	3 490	3 459
Summa	340 776	303 687	269 008
Uppsala universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	54 696	40 484	30 499
Medicin	50 038	50 912	45 482
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	156 419	138 104	109 850
Utbildningsvetenskap	11 804	7 910	1 630
Dyrbar utrustning	22 024	10 938	8 820
Övrig forskning	3 028	1 770	2 260
Summa	298 009	250 118	198 541
Stockholms universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	48 349	45 809	40 078
Medicin	2 859	1 979	2 148
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	110 591	100 214	73 065
Utbildningsvetenskap	8 012	3 093	450
Dyrbar utrustning	13 744	8 729	3 746
Övrig forskning	3 694	7 000	11 883
Summa	187 249	166 824	131 370
Göteborgs universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	42 030	32 504	25 334
Medicin	72 434	55 391	55 393
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	55 239	50 952	31 782
Utbildningsvetenskap	18 987	12 962	1 093
Dyrbar utrustning	2 821	1 324	583
Övrig forskning	4 660	6 192	8 756
Summa	196 171	159 325	122 941
Umeå universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	17 319	12 969	6 957
Medicin	30 220	24 978	26 970
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	48 929	39 056	40 056
Utbildningsvetenskap	8 575	3 962	806
Dyrbar utrustning	2 400	2 496	1 217
Övrig forskning	5 615	1 865	2 415
Summa	113 058	85 326	78 421

Linköpings universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	4 906	6 280	7 006
Medicin	14 833	12 363	10 170
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	68 471	50 421	42 270
Utbildningsvetenskap	16 136	13 000	2 540
Dyrbar utrustning	2 011	3 669	2 808
Övrig forskning	2 600	1 930	2 630
Summa	108 957	87 663	67 424
Karolinska institutet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	3 888	2 856	1 060
Medicin	193 411	162 736	145 996
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	28 463	27 006	22 787
Utbildningsvetenskap	2 220	20	0
Dyrbar utrustning	5 580	6 845	6 129
Övrig forskning	10 391	7 370	5 495
Summa	243 953	206 833	181 467
Kungliga Tekniska Högskolan			
Humaniora & Samhällsvetenskap	7 849	3 009	1 057
Medicin	263	0	0
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	129 207	104 478	94 400
Utbildningsvetenskap	1 600	350	0
Dyrbar utrustning	3 497	5 539	3 364
Övrig forskning	1 075	970	550
Summa	143 491	114 346	99 371
Chalmers Tekniska Högskolan			
Humaniora & Samhällsvetenskap	385	550	600
Medicin	0	0	65
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	114 026	98 002	82 294
Utbildningsvetenskap	0	0	815
Dyrbar utrustning	12 967	8 111	7 405
Övrig forskning	650	0	0
Summa	128 028	106 663	91 179
Handelshögskolan/EFI			
Humaniora & Samhällsvetenskap	4 689	3 377	2 900
Utbildningsvetenskap	0	21	0
Övrig forskning	0	0	205
Summa	4 689	3 398	3 105
Lantbruksuniversitetet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	220	0	44
Medicin	1 682	2 235	2 205
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	25 472	20 373	12 936
Utbildningsvetenskap	203	0	0
Dyrbar utrustning	2 084	1 399	470
Övrig forskning	875	880	960
Summa	30 536	24 887	16 615
Luleå tekniska universitet			
Humaniora & Samhällsvetenskap	685	375	0
Medicin	0	0	0
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	12 569	11 664	9 801
Utbildningsvetenskap	5 785	2 006	1 378
Dyrbar utrustning	1 691	1 765	0
Övrig forskning	75	350	350
Summa	20 805	16 160	11 529

Övriga universitet och högskolor			
Humaniora & Samhällsvetenskap	33 424	19 860	12 941
Medicin	3 847	3 821	4 643
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	21 383	14 224	12 870
Utbildningsvetenskap	40 860	28 360	7 458
Dyrbar utrustning	1 467	4 290	4 112
Övrig forskning	4 445	4 310	6 828
Summa	105 426	74 865	48 852
Summa universitet och högskolor	1 921 148	1 600 095	1 319 823
Övriga mottagare			
Humaniora & Samhällsvetenskap	29 640	32 737	40 608
Medicin	13 689	11 064	10 494
Naturvetenskap & Teknikvetenskap	37 382	38 162	34 908
Utbildningsvetenskap	575	693	410
Dyrbar utrustning	10 573	924	348
Övrig forskning	4 087	549	213
Summa	95 946	84 129	86 981
Summa totalt *	2 017 094	1 684 224	1 406 804

*) För HS ingår tre regeringsuppdrag och för M och NT bidrag från stiftelser. Lämnade bidrag där Vetenskapsrådet inte utfärdar kontrakt ingår inte i tabellen.

3.9.6 Forskningsstödet fördelning på delområden

Fördelningen av bidrag på ämnesområden framgår av tabellerna 19-22 för varje vetenskapsområde. I siffrorna för varje ämnesområde ingår bidragen från både ämnesrådets anslagspost och den gemensamma anslagsposten 6.

Det största ämnesområdet inom HS är övrig samhällsvetenskap (91 321 tkr), inom M mikrobiologi och infektioner (70 041 tkr) och inom NT ekologi och biodiversitet (80 631 tkr).

Tabell 19 Fördelning på ämnesområden av bidrag till forskare/forskargrupper inom humaniora och samhällsvetenskap (tkr)

	2003	2002	2001
Vetenskapsområden			
Språkvetenskap (inkl småämnena)	35 016	28 587	26 099
Historiskt filosofiska området	65 828	53 960	34 871
Beteendevetenskap	27 593	24 786	19 071
Övrig samhällsvetenskap	91 321	66 744	53 736
Rättsvetenskap	9 601	8 835	5 030
Religionsvetenskap	11 603	10 811	6 657
Konstnärligt område	19 558	9 497	5 193
Summa	260 520	203 220	150 657
Särskilda insatsområden			
Arbetsmarknadsforskning	2 934	4 467	2 625
Forskning om offentlig sektor *	206	1 305	7 241
Bygghforskning	947	2 061	999
Människan, samhälle, IT	1 330	3 290	4 461
Kultur och samhälle i Asien *	363	676	6 854
Svenskt-finskt	128	2 559	4 479
Kriminalvetenskap	2 062	3 480	3 370
Nazism	2 529	2 092	0
Utvägar *	0	0	610
Summa	10 499	19 930	30 639
Allmänt			
Stipendier, gästprofessur, litteraturutgivning m m	7 140	5 707	8 047
Summa forskningsanslaget	278 159	228 857	189 343
Särskilda program och regeringsuppdrag			
Militär underrättelsetjänst *	0	1 300	3 646
Nazism	2 185	2 092	2 313
Kommunism	2 529	2 908	176
Summa extern finansiering	4 714	6 300	6 135

*) programmet avslutas

Tabell 20 Fördelning på ämnesområden/målområden av bidrag till forskare/forskargrupper inom medicin (tkr)

	2003	2002	2001
Ämnesområden			
Andningsorganen	8 291	8 230	6 435
Anestesiologi och intensivvård	4 670	3 786	3 595
Beroendeframkallande medel	4 079	4 174	4 756
Biokemisk struktur och metabolism	20 063	17 387	17 800
Blodets koagulering/blodpropp	3 120	4 079	3 884
Cancer	7 960	6 635	7 392
Cell- och molekylärbiologi	59 349	46 438	45 529
Diabetes	18 620	16 713	15 980
Endokrina organ	17 930	15 824	13 077
Folkhälsovetenskap	5 587	2 948	2 457
Genetik och genetiska sjukdomar	16 143	17 081	15 859
Hjärtat och kärlsystemet	27 683	21 269	22 039
Huden	1 008	950	750
Läkemedel	789	1 589	1 713
Matsmältning/njurar	12 183	12 499	10 281
Miljömedicin och toxikologi	778	659	1 173
Mikrobiologi och infektioner	70 041	55 682	50 921
Nervsystemet	57 341	55 643	55 899
Odontologi	10 333	3 656	13 532
Prenatal- och perinatalforskning	5 106	5 948	5 849
Psykiska sjukdomar	18 534	13 974	10 329
Radiologi och bildteknik	3 596	3 203	2 763
Reproduktionsorganen	6 933	5 579	6 682
Rörelseapparaten	16 139	13 684	13 148
Sinnesorgan	7 652	7 207	6 170
Utvecklingsbiologi	7 987	5 126	4 021
Vård	5 409	1 850	296
Medicin allmänt	30 126	19 251	9 708
Etik i vården	500	500	500
Summa forskningsanslaget	447 950	371 562	352 538
Extern finansiering			
Vårdalstiftelsen	0	1 932	0
Grönbergiska fonden	0	2 214	500
JDRF/KAW (Diabetes)	7 550	18 450	18 150
Genterapi	9 403	11 380	7 154
JDRF/Svenska Diabetesförbundet (Stamceller)	11 466	2 867	0
Summa extern finansiering	28 419	36 843	25 804

Tabell 21 Fördelning på ämnesområden av bidrag till forskare/forskargrupper inom naturvetenskap och teknikvetenskap (tkr)

	2003	2002	2001
Ämnesområden			
Nya områden och tvärvetenskap	28 848	19 299	16 064
Processer i mark, luft, vatten	42 904	37 681	29 718
Geologi och geofysik	39 015	36 146	33 718
Bioteknik	39 865	33 640	27 965
Biokemi och biofysik	46 129	43 445	35 101
Organisk, oorganisk och analytisk kemi	46 468	41 389	37 401
Fysikalisk och teoretisk kemi	44 806	34 236	29 210
Kemiteknik	28 994	23 263	21 764
Ekologi och biodiversitet	80 631	84 420	39 152
Organismbiologi	60 240	44 415	37 835
Cell- och molekylärbiologi	68 545	54 811	43 307
Halvledarfysik, elektronik, elektroteknik och fotonik	47 242	30 517	25 872
Subatomär fysik och astrofysik	59 881	55 273	53 534
Atom- och molekylfysik, rymd- och plasmafysik	30 806	29 013	25 245
Kondenserade materiens fysik	62 037	52 687	44 820
Teknisk fysik	37 748	29 628	25 833
Materialvetenskap	30 571	23 836	19 765
Matematik och teknisk matematik	52 204	44 892	39 245
Datavetenskap	37 662	28 722	21 352
Signaler och system	42 748	32 878	23 471
Teknisk mekanik	33 363	30 791	26 859
Funktionsgenomik	2 534	6 762	8 668
Biogeosfärsdynamik *	–	–	2 415
Livets signaler	0	2 045	2 370
Matematik – naturvetenskap/teknikvetenskap	794	5 066	7 797
Deltagande i ALMA – fas 1 *	–	–	2 800
Naturvetenskap/teknikvetenskap allmänt (industridoktorander, foass underrepr kön)	13 994	12 158	10 096
Fusionsteknik	3 376	3 310	3 310
Sekretariat för Europrobe	–	–	369
Institut Mittag-Leffler (matematik)	976	920	920
Tekniskt/industriellt utbyte	155	385	630
Gridteknik	864	801	–
Summa forskningsanslaget	983 400	842 429	696 606
Wallenbergsstiftelsen (matematik-naturvet/teknikvet)	0	5 066	7 797
Summa extern finansiering	0	5 066	7 797

*) år 2001: avslutas

Tabell 22 Fördelning på ämnesområden av bidrag till forskare/forskargrupper inom övrig forskning (tkr)

	2003	2002	2001
Ämnesområden			
Databaser för longitudinell forskning	20 461	19 819	19 722
Genusforskning	9 555	9 375	9 596
Tidigare FRN-program	3 050	6 543	14 507
Etik i vården	400	400	430
Övrigt	1 525	539	1 749
Summa	34 991	36 676	46 004

3.10. Omfattning och inriktning på Vetenskapsrådets insatser

Återrapportering:

Vetenskapsrådet skall redovisa omfattning och inriktning av insatserna inom materialvetenskap, biovetenskap och IT-forskning.

Vetenskapsrådet har för 2003 beslutat om riktade satsningar enligt forskningspropositionen och egna prioriteringar (se tabellerna 23 och 24). Inom ramen för biovetenskap har beslut fattats om bidrag till 5 anställningar som rådsforskare. Två bidrag har utbetalats för andra halvåret och de tre övriga börjar först i början av 2004. Ramen på 70 000 tkr kommer härigenom att uppnås. Inom programmet för unga forskare ingår från och med 2003 VRs del av finansieringen av det med STINT gemensamma postdoktorsprogrammet. För biologisk mångfald har ett par forskarassistentbidrag endast utbetalats för andra halvåret och ramarna uppnås.

Tabell 23 Utbetalade bidrag till riktade satsningar enligt forskningspropositionen och vårpropositionen 2002 (tkr)

Bidrag	2003	2002	2001
Unga forskare (ap 6)	110 682	49 132	4 036
Biovetenskap (ap 6)	66 529	32 393	-
Materialvetenskap (ap 6)	21 043	9 355	-
IT-forskning (ap 6)	50 455	19 521	-
Biologisk mångfald (ap 6)	20 895	17 675	-
Biologisk mångfald (ap 3)	29 545	28 533	-
Konstnärlig FoU-verksamhet (ap 1)	19 558	9 497	4 337
Småämnen (ap 1)	10 000	4 680	-
Vårdvetenskap (ap 2)	20 712	11 655	1 408
Summa	349 419	182 441	9 781

Tabell 24 Utbetalade bidrag till riktade satsningar enligt styrelsens prioriteringar inom ap 6 (tkr)

Bidrag	2003	2002	2001
Excellentia forskare	32 268	16 050	-
Medicinsk teknik	6 025	2 990	-
Internationalisering av HS	3 120	2 999	-
Mång- och tvärvetenskap (mellan HS och övriga)	3 242	-	-
Anställning som forskare i teknikvetenskap (för 6 kvinnor)	5 493	-	-
Odontologi	-	-	9 600
Summa	50 148	22 039	9 600

Vetenskapsrådet ger ett omfattande stöd till biovetenskap, IT och materialvetenskap inom ämnesrådets ramar. Insatserna är svåra att avgränsa eftersom områdena inte finns som särskilda delområden inom ämnesråden. En beräkning ger följande uppskattning för de totala insatserna (se tabell 25). Siffran för material inom NT avser endast medel inom beredningsgruppen för materialvetenskap.

Tabell 25 Bidrag till tre strategiska områden inom ämnesrådets egna ramar (tkr)

	2003	2002	2001
Biovetenskap			
Humaniora och samhällsvetenskap	0	0	0
Medicin	289 000	260 000	239 000
Naturvetenskap och teknikvetenskap	112 300	103 000	98 000
Summa	401 300	363 000	337 000
Materialvetenskap			
Humaniora och samhällsvetenskap	0	0	0
Medicin	0	0	0
Naturvetenskap och teknikvetenskap	23 300	20 250	20 000
Summa	23 300	20 250	20 000
IT-forskning			
Humaniora och samhällsvetenskap	1 330	3 300	4 000
Medicin	0	0	1 000
Naturvetenskap och teknikvetenskap	86 050	79 600	78 000
Summa	87 380	82 900	83 000

3.11. Forskning inom Utbildningsvetenskap

Återrapportering:

Vetenskapsrådet skall redovisa inriktningen av den forskning som finansieras av Utbildningsvetenskapliga kommittén och kommentera hur uppbyggnaden av utbildningsvetenskapliga forskningsområdet fortskrider.

Innehållslig utveckling

Bland de beviljade projekten dominerar sådana som behandlar olika aspekter av lärande och undervisning. Individperspektivet dominerar över system- och strukturperspektiv, processinriktade studier över förutsättnings- och produktstudier.

En tydlig utveckling av ämnesdidaktisk forskning med ämnesteoretiker och pedagogikforskare i samma projekt.

Regleringsbrevets uppmaning till samverkan mellan forskare vid olika lärosäten tycks ha stimulerat till flera olika typer av samarbete, dels mellan institutioner och fakulteter inom ett lärosäte, dels mellan institutioner vid skilda lärosäten. Samarbetet har i många fall konkretiserats i disciplinöverskridande forskningsprojekt. Praktiskt taget samtliga fakultetsområden finns representerade bland huvudsökande och medsökande. De tydliga signalerna från UVK att i första hand satsa på större projekt, i vilka doktorander är involverade, tycks också ha inspirerat till samverkan och bidragit till ett nytänkande kring utbildningsvetenskap som ett mång- och tvärvetenskapligt forskningsområde.

Forskarskolorna har också bidragit till tydliga tematiseringar inom forskningsområdet utbildningsvetenskap, som på olika sätt skapar nya arenor för disciplin- och fakultetsövergripande forskarutbildning och forskning.

UVK har under 2003 fortsatt satsningen på praxis-nära forskning genom en särskild utlysning av planeringsmedel för forsknings- och utvecklingsprojekt i vilka forskare och lärare deltar. UVK har även identifierat vissa forskningsområden som angelägna att uppmärksamma och inbjöd under 2003 forskare att inkomma med idéskisser till följande tre program:

- * *Forskning om förskolans och skolans innehåll*
- * *Learning in a Knowledge Society*
- * *Förhandling och förvandling av normalitet och avvikelser*

Forskningsförutsättningar

Forskarnas beredskap att mobilisera ansökningar av god kvalitet är ojämnt fördelad mellan lärosätena. Största antalet ansökningar och även största antalet beviljade ansökningar kommer från forskare vid de etablerade universiteten. De nya universiteten och högskolorna har blivit mindre lyckligt lottade.

Dock uppvägs denna negativa bild av att många medsökande tillhör de nya universiteten och högskolorna.

Internationella kontakter:

UVK har under 2003 arbetat aktivt i ett konsortium med företrädare för forskningsråd i Finland (Finlands Akademi), Storbritannien (ESRC/TLRP), Nederländerna (NWO), Norge (NFR) och Frankrike (INRP). Ett gemensamt paraplyprojekt om lärande i olika sektorer av samhället under rubriken "Learning in a knowledge society" (LINKS) har formerats. I denna verksamhet ingår ett relativt stort antal forskningsprojekt i de olika länderna. En gemensam ansökan till ERA-NET inom området lärande förbereds. Ansökan skall lämnas till EU under våren 2004.

Under 2003 lades också grunden för ett samarbete med INRP om gästforskarutbyte och gemensamma seminarier, med syftet att på sikt arbeta fram gemensam programansökan.

3.12. Administrativa kostnader

I tabell 26 redovisas kostnader för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier som belastat forskningsanslaget.

Tabell 26

Kostnader anslag 26:1 (tkr)	2003	2002	2001
Utvärderingar			
Utvärderingar HS ap 1	663	1 433	1 573
Utvärderingar M ap 2	369	75	13
Utvärderingar NT ap 3	907	988	225
Utvärderingar U ap 4	0	0	0
Utvärderingar Dyrbar utrustning ap 5	0	0	0
Utvärderingar Övrig forskning ap 6	0	470	0
Summa Utvärderingar	1 939	2 966	1 811
Beredningsarbete			
Beredningsarbete HS ap 1	2 203	4 372	1 958
Beredningsarbete M ap 2	3 579	3 372	3 354
Beredningsarbete NT ap 3	8 636	9 225	7 850
Beredningsarbete U ap 4	648	277	465
Beredningsarbete Dyrbar utrustning ap 5	39	198	195
Beredningsarbete Övrig forskning ap 6	612	396	89
Summa Beredningsarbete	15 718	17 839	13 912
Konferenser och seminarier			
Konferenser HS ap 1	138	91	293
Konferenser M ap 2	12	14	242
Konferenser NT ap 3	79	219	57
Konferenser U ap 4	339	203	114
Konferenser Dyrbar utrustning ap 5	0	0	3
Konferenser Övrig forskning ap 6	226	347	397
Summa Konferenser	794	874	1 106
Resor			
Resor HS ap 1	997	995	1 153
Resor M ap 2	1 137	803	556
Resor NT ap 3	2 376	2 423	1 783
Resor U ap 4	397	271	252
Resor Dyrbar utrustning ap 5	17	14	21
Resor Övrig forskning ap 6	2 546	1 942	1 688
Summa Resor	7 470	6 448	5 454

3.13. Särskilda forskningsatsningar

Återrapportering:

Vetenskapsrådet skall översiktligt redovisa utvecklingen vad gäller följande särskilda forskningsprogram om den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, kommunistiska regimer samt Sveriges förhållande till nazismen.

3.13.1. Forskningsprogram om den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten

År 1997 fick dåvarande Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet i uppdrag av regeringen att genomföra ett särskilt forskningsprogram om militär underrättelse- och säkerhetstjänst.

Programmet skulle pågå i fem år och genomföras inom en total kostnadsram om högst 20 miljoner kr.

En programgrupp under ordförandeskap av professor Christer Jönsson, Lund, har haft ansvar för programmets genomförande.

I juni 1998 fördelades ca 16,5 miljoner kr till tre tvärvetenskapliga forskargrupper inom var sitt delprogram och ett mindre publiceringsbidrag. Härutöver har vissa samordnings- och informationsinsatser genomförts.

De tre delprogrammets inriktningar och deras huvudansvariga forskare var:

Forskning om övervakningsverige - Docent Karl Molin, Stockholm, som dock rekryterades till granskningskommissionen varvid ledarskapet 1999 övergick till professor Ulf Bjereld, Göteborg.

Toleransens gränser - Professor Kim Salomon, Lund.

Svenskt säkerhetskydd (ett program som senare delades upp i två separata projekt) - Professor Dennis Töllborg och professor Sven-Erik Liedman.

Till *Den militära underrättelsetjänsten och kriser i den yttre miljön – en historisk undersökning* beviljades docent Stig Ekman, Uppsala ett publiceringsbidrag

En konferens ägde rum den 24-25 september 1998 då riktlinjerna för programmets genomförande drogs upp.

Mer än 25 forskare har varit involverade i MUST-programmet som nu är i sin slutfas. Forskningsresultat från de tre delprogrammen har publicerats kontinuerligt och ytterligare ett antal publikationer från programmet är att vänta under 2004.

Då förutsättningarna för programmets genomförande inte fullt ut blev de väntade uppstod svårigheter vid genomförandet av vissa projekt. Hela det tilldelade beloppet har därför inte kunnat utnyttjas. Resterande medel kommer att återbetalas.

3.13.2. Forskningsprogram om kommunistiska regimer

Under 2003 har forskningsprogrammet hållit två halvdagsseminarier och en årlig konferens. Totalt finansieras fem forskningsprojekt inom ramen för programmet.

Planering pågår för en gemensam konferens tillsammans med forskningsprogrammet om Sveriges förhållande till nazismen, Nazityskland och Förintelsen. Konferensen är planerad till maj 2004 i Stockholm.

Forskningsprogrammet beräknas att avslutas under 2004.

3.13.3. Forskningsprogram om Sveriges förhållande till nazismen

Inom ramen för programmet har under 2003 har två halvdagsseminarier och en årlig konferens ägt rum. Totalt finansieras sju forskningsprojekt i programmet.

Planering pågår för ett tvådagars doktorandseminarium under 2004 med anknytning till programmet i Stockholm.

Vidare pågår planering för en gemensam konferens våren 2004 tillsammans med forskningsprogrammet om kommunistiska regimer, särskilt med inriktning mot dessa regimers brott mot mänskliga rättigheter.

Två publikationer med resultat från programmets forskning har utkommit under 2003.

4. Forskningsinformation

Mål:

”Information om forskning och forskningsresultat skall spridas till utförare och användare av forskning samt till en intresserad allmänhet.”

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa vilka insatser som genomförts för att sprida information om forskning och forskningsetiska frågor till olika målgrupper, kostnaderna för dessa insatser samt en bedömning av insatsernas resultat.*
- *Redovisa vilka särskilda insatser som genomförts för att stimulera till debatt om och popularisering av forskning.*
- *Redovisa hur rådets insatser samordnats med och kompletterat andra aktörers insatser.*
- *Redovisa hur metoderna för att sprida information vidareutvecklats och förnyats.*
- *Redovisa hur Vetenskapsrådets Internetbaserade informationssystem utvecklats på kostnader, tillgång till information i systemet, antal anslutna organisationer samt antal besökare.*

Tabell 27 Kostnader för verksamhetsgren forskningsinformation, tkr

	2003	2002	2001
Summa	41 360	37 694	33 511

4.1. Information om forskning och forskningsetiska frågor

Vetenskapsrådets uppdrag när det gäller att sprida information om forskning och forskningsetiska frågor omfattar många olika målgrupper med skiftande behov. För att nå dessa målgrupper har Vetenskapsrådet skapat olika kanaler som naturligtvis överlappar varandra i vissa fall. Forskarsamhället, som omfattar såväl forskare som forskningsfinansiärer och andra inom ”branschen”, är en av huvudmålgrupperna för Vetenskapsrådets webbplats vr.se, de tre tidskrifter Vetenskapsrådet publicerar (Forskning och Medicin, Tvärsnitt och Forska) samt de elektroniska nyhetsbrev från respektive ämnesområde. Forskning och Medicin med en upplaga av 10 000 exemplar utkommer med fyra nummer/år. Tvärsnitt utkommer med fyra nummer/år i en upplaga av 2 500 exemplar. Forska utkommer med fem nummer/år i en upplaga av 6 000 exemplar. Vetenskapsrådets webbsida hade under året ca 360 000 besök varav en majoritet gällde möjligheten att söka bidrag hos Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet har under året tagit över webbplatsen CODEX som genom avtal drivs av enheten för biomedicinsk forskning i Uppsala. CODEX syftar till att ge

forskare och andra intressenter tillgång till och kännedom om de riktlinjer, etiska koder och lagar som reglerar och ställer etiska krav på forskningsprocessen.

Vetenskapsrådets rapportserie har en bredare målgrupp. Under 2003 producerades 15 rapporter i rapportserien samt sju skrifter i småskriftserien. Några skrifter behandlar forskningsetiska frågor, t ex Gendiagnostik i sjukvården. I programmet *Etik i vården* samarbetar Vetenskapsrådet med Vårdalstiftelsen och har publicerat en skrift *Etik i vården – forskning för vardagen* samt anordnat en seminariereserie.

Vetenskapsrådets temabok vänder sig till en intresserad allmänhet och 2003 års temabok *Hett om kalla fakta* gavs ut i 2 000 exemplar. Skriftserien *Källa* är en etablerad kanal för att skapa debatt i viktiga samhällsfrågor. I *Källa 55: Människa eller material*, diskuterar fem forskare etiska aspekter på stamcells forskning. *Källa* trycks i en upplaga av 8 000 exemplar.

Media är en viktig kanal för att nå ut brett med information om forskning och forskningsetiska frågor. Under året har 51 pressmeddelanden skickats ut och nio presskonferenser/presseminarier anordnats. Såväl tidskrifterna som medieinsatserna har utvärderats under hösten 2003. Resultatet kommer att analyseras i början av 2004.

4.2. Debatt om och popularisering av forskning

Vetenskapsrådets roll är att underlätta dialogen mellan forskarna och andra grupper i samhället genom att lyfta fram kontroversiella frågor och göra det enklare att producera och hitta god populärvetenskap. Ofta sker detta i samarbete med andra. Populärvetenskap var ett huvudtema för 2003 års Bok – och biblioteksmässa. Bakom denna satsning stod UR, Läsrörelsen/Lär för livet och Vetenskapsrådet i samarbete med landets universitet, högskolor, akademier och forskningsfinansiärer. Närmare 30 samarbetspartner bjöd på 115 program med 215 medverkande forskare och författare. Drygt 15 000 besökte de olika aktiviteterna. Det gemensamma 500 kvadratmeter stora forskartorget rymde en rad utställningar samt en specialbokhandel för populärvetenskap. Utvärderingen visar att vetenskap kan nå ut brett om man utnyttjar de tillfällen och arenor som finns.

Vetenskapsrådet är också en av huvudmännen för Göteborgs internationella vetenskapsfestival. Vetenskapsfestivalen spelar en viktig roll som experimentscen för att nå ut med forskning till nya grupper och följer regelbundet upp verksamheten. I samarbete med andra aktörer anordnande Vetenskapsrådet 2003 debatter om såväl kommersialisering av forskning som larmjournalistik och framtidens energi. Skolan är en prioriterad målgrupp i Vetenskapsrådets informationsarbete. Vid skolforum har Vetenskapsrådet arrangerat ett Forskartorg med en rad populära föredrag.

En teaterföreställning ”På mars i april” för skolan har producerats i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet och Läsrörelsen. Ett antal besök för svenska skolor har ordnats på CERN. I samarbete med Polarforskningssektariatet och Stockholms universitet har såväl forskarbesök i skolan som en utställning om forskning kring is i Jukkasjärvi arrangerats.

I samarbete med Formas och Naturvårdsverket har information kring Biologisk mångfald producerats (en konferens, en skrift samt en populärvetenskaplig databas).

Som delägare i stiftelsen har Vetenskapsrådet stött tidskriften *Forskning och Framsteg* och har under året även stött tidningen *Dagens Forskning*. Ytterligare tre tidskrifter och en årsbok inom naturvetenskap och teknik har fått stöd av Vetenskapsrådet.

Vetenskapsrådet är aktiv medlem i föreningen *Vetenskap och Allmänhet (VA)* och har under året givit stöd till ett antal opinionsundersökningar.

4.3. Samordning med andra aktörer

Vetenskapsrådets övergripande strategi är att samverka med andra för att rådets resurser för forskningskommunikation ska få så stor utväxling som möjligt. Det har inneburit att Vetenskapsrådet under året inte utlyst medel för enskilda sökande för arbete med forskningskommunikation. Nedan ges några exempel som kan illustrera Vetenskapsrådets arbetssätt.

Forskning.se och *ExpertSvar* är exempel på initiativ där samverkan är förutsättning för att tjänsterna ska kunna erbjudas. Bok- och biblioteksmässan och den Internationella vetenskapsfestivalen i Göteborg visar vilket genomslag en gemensam satsning kan få. Ytterligare exempel är samarbetet med IVA i *Barn ser på framtiden*. Samarbetet med Riksutställningar kring Hjärnan och med UR kring den nya Kunskapskanalen är exempel på hur olika aktörers kompetens kan komplettera varandra för att nå gemensamma mål. Vetenskapsrådets olika ämnesområden har dessutom tagit initiativ till nätverk för fakultetsinformatörer inom respektive ämnesområde.

4.4. Metoder för att sprida information

Under våren 2003 har Vetenskapsrådet i samarbete med KK-stiftelsen drivit ett metodutvecklingsprojekt för forskningsinformation. Projektet har resulterat i en strategi för forskningskommunikation och en utvärdering av forskningskommunikationens meritvärde vid tillsättning av tjänst.

I samarbete med Riksutställningar (RU) har ett projekt kring information om hjärnforskning initierats som kommer att resultera i såväl en vandringsutställning som film, webbinformation och programverksamhet. En seminarierie som involverat landets främsta hjärnforskare inledde arbetet.

Tillsammans med IVA har Vetenskapsrådet stimulerat barn och skolan att arbeta med framtidsfrågor, inom projektet *Barn ser på framtiden*. Tävlingar, webbinformation, lärarhandledning och en vandringsutställning är ingredienser i projektet som utvärderats av forskare i Linköping.

Årets Budkavle har innehafts av KTH. Metoden att under ett år ge stöd till ett universitet för en satsning på naturvetenskap och teknik som initierats av ämnesrådet för naturvetenskap och teknik har under året utvärderats och beslut om dess fortsättning kommer att tas. Vetenskapsrådets ämnesråd för medicin har under året inlett ett samarbete med ett antal patientföreningar.

Vetenskapsrådet har under året inlett ett samarbete med Living Europe, the Nature and Science Film Festival in Sweden genom att som medarrangör stödja the Carl von Linné Science Trophy.

4.5. Internetbaserade informationssystem

Forskning.se som ersatt SAFARI ägs gemensamt av Vetenskapsrådet, FAS, Formas och VINNOVA. Under året har ett antal övriga forskningsfinansiärer, myndigheter och akademier erbjudits ägarskap. Vårdalstiftelsen har beslutat att gå in som ägare. Övriga väntas besluta i början av 2004. Forskning.se hanterar information från cirka 150 organisationer och länkar till respektive söker inom ca 300 webbplatser med populärvetenskapligt innehåll samt 1 300 pressmeddelanden. Utöver det finns länkar till 42 forskningsdatabaser, 28 science centers och 15 nyhetsbrev om forskning. Antalet unika besökare per månad har under året ökat med nära 80 procent, från 7 800 (jan) till 13 800 (nov). Antalet besökta sidor har under samma period ökat från 70 700 till 127 180. Antal besök per dag har under året ökat från 440 (jan) till 780 (nov). Siffrorna anger medelvärde. Ett elektroniskt nyhetsbrev skickas ut till 5 600 mottagare två gånger per månad.

Forskning.se är värdepunkt för Nya Biologin som producerats av Forskningsforum. Forskning.se samarbetar nära med Nuteks Företagarguide samt EU/FoU-rådet för kopplingen till EUs Mobility Portal. Forskning.se är på väg att etablera sig som den naturliga ingången till svensk forskning för den som inte vet var han/hon ska vända sig.

ExpertSvar, medietjänsten för journalister, har i dag 2 924 medlemmar, en ökning med 916 jämfört med 2002. Sammanlagt 1 702 frågor har besvarats med i snitt 2-3 svar vardera. Under året har 1898 pressmeddelanden publicerats på portalen. Samarbetet med internationella tjänster har ökat och en överenskommelse om samarbete kring forskningsnyheter har träffats med AAAS prestigefyllda nyhetstjänst EurekAlert och med portalen Study in Sweden se. Genom samarbetet med AlphaGalileo, den Londonbaserade vetenskapsportalen, har svenska forskningsnyheter nått en vid läskrets av europeiska vetenskapsjournalister, sammanlagt 197 pressreaser har under kontraktstiden fått närmare 50 000 nya "läsningar". Genom ExpertSvar och dess internationella avtal har frågan om hur svensk forskning ska nå ut i internationella medier och därmed till en bredare allmänhet fått en lösning.

Tabell 28 Kostnader for forskningsinformation (tkr)

	2003	2002	2001
Nationella projekt			
Forskning.se			
administrativa kostnader	1 511	1 934	450
ExpertSvar			
administrativa kostnader	406	1 458	-
bidrag	59	228	-
Populärvetenskap			
administrativa kostnader	3 626	1 525	2 250
bidrag	2 947	2 404	2 090
Skolprojekt			
administrativa kostnader	353	796	166
bidrag	450	800	-
Övriga projekt			
administrativa kostnader	1 191	642	268
bidrag	408	2 362	2 310
Ämnesinformation			
HS – Tvärsnitt mm			
administrativa kostnader	1 177	1 226	828
M – Forskning & Medicin m m			
administrativa kostnader	1 992	1 673	1 104
NT – Budkavlen m m			
administrativa kostnader	1 362	401	241
bidrag	560	638	709
U – Broschyrer m m			
administrativa kostnader	285	21	-
Rapporter			
Rapportserie, Källa, Tema			
administrativa kostnader	2 487	1 444	1 200
Myndighetsinformation inkl Forska			
administrativa kostnader	3 942	2 286	3 379
Media			
administrativa kostnader	730	1 052	649
Summa forskningsanslaget			
administrativa kostnader	19 062	14 476	10 535
bidrag	4 424	6 432	5 109
Externa medel			
administrativa kostnader	50	2 207	1 983

5. Strategi och analys

5.1. Analyser och utvärderingar

Tabell 29 Kostnader för verksamhetsgren strategi och analys, tkr

	2003	2002	2001
Summa	23 198	14 969	9 306

Mål:

”Vetenskapsrådet skall genomföra analyser och utvärderingar av hög kvalitet i frågor som rör svensk forskning och forskningspolitik.”

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa vilka analyser och utvärderingar som initierats eller genomförts, de viktigaste slutsatserna av dessa, vilka åtgärder de föranlett samt planerade utvärderingar och analyser. Rådet skall också redovisa hur de egna insatserna samordnats med och kompletterat insatser via andra aktörer.*

5.1.1. Analyser

En stor del av det under året genomförda analysarbetet har varit fördjupade studier av svensk forskning till grund för Vetenskapsrådets rapport till regeringen den 24 februari 2003 om starka forskningsmiljöer och, främst, för Vetenskapsrådets forskningsstrategi för 2005-2008. Strategin *En stark grundforskning i Sverige*, tillsammans med lägesbeskrivningar och forskningsstrategier från ämnesråden och den utbildningsvetenskapliga kommittén, rapporterna 2003:7-13, överlämnades till regeringen i november, som ett underlag till nästa forskningspolitiska proposition.

En del av analyserna som ligger till grund för Vetenskapsrådets forskningsstrategi finns publicerade i enkel form på rådets hemsida. Dessa är

Utvecklingen av ämnesområden 1981/82 till 2001

Fakulteternas utveckling under 90-talet

Forskningsfinansiering 1981-2001

Forskningsstatistiken för universitet och högskolor - en diskussion om tillförlitlighet

Sveriges vetenskapliga publicering - en analys av "National indicators"

Pensionsavgångar och rekryteringspotential för lärare/forskare vid högskolan

Även andra analyser, t.ex. *Forskarnas villkor*, en genomgång och analys av undersökningar av arbetsmiljön inom högskolan, har presenterats för Vetenskapsrådets styrelse.

Ett antal interna analyser om forskning och forskningsstatistik har utförts. En studie av indikatorer för mång- och tvärvetenskap har påbörjats för en uppföljning av Vetenskapsrådets forskningsstöd. Rådets fördelning av forskningsstöd har också

analyserats inom kansliet med avseende på andel kvinnor och män bland beviljade bidrag/tjänster och beviljad andel av sökt belopp. Detta resulterade bl.a. i en artikel i Vetenskapsrådets tidskrift *Forska* nr 2, 2003. Analyserna har också förelagts Vetenskapsrådets styrelse, ämnesråd och ledning. Motsvarande analyser kommer att utföras kommande år.

Inom Vetenskapsrådets analysenhet har en systematisk genomgång gjorts av de reformer inom forskning och forskarutbildning som genomförts under perioden 1990-2002. (*Forskning och forskarutbildning, Reformen 1990-2002*, rapport 2003.)

Vetenskapsrådets analysenhet har under 2003 startat ett *projekt om forskargruppsuppföljning* i samarbete med övriga statliga forskningsfinansiärer. Projektet har syftet att införa ett gemensamt återrapporteringsystem för de flesta finansiärerna av högskolans forskning, som baserar sig på rapportering från forskargrupperna inom högskolan. Systemet bör kunna tas i bruk under 2005.

Vetenskapsrådets analysenhet har under 2003 satt upp en *publikationsdatabas* med cirka 1 miljon publikationer per år perioden 1982-2002 inköpt från ISI/Thompson i samarbete med VINNOVA. Detta har bl.a. resulterat i de analyser om publikationer och citeringar som finns i Vetenskapsrådets forskningsstrategi 2005-2008.

Så tycker forskarna om VRs ansökningssystem, *Forska* nr 4, 2003. Vetenskapsrådet har sedan våren 2001 använt ett webbaserat ansökningssystem. Var tionde sökande, cirka 400 forskare, ombads i juni 2003 att besvara en webbenkät, avsedd som ett underlag för vidareutveckling av systemet. Drygt två tredjedelar, eller 274 forskare, svarade. Det framgår av enkätsvaren att större delen av forskarna stöder ett elektroniskt ansökningssystem. Nästan alla välkomnar en vidareutveckling till en helt elektronisk ansökan, där endast ett enda underskrivet papper behöver sändas in. Detta kommer också att införas inför ansökningsomgången 2004.

5.1.2. Utvärderingar

International Evaluation of Biotechnology, rapport 2003:5. Ett trettiotal svenska forskningsprojekt inom bioteknik har granskats. Ett flertal av de utvärderade projekten visade sig vara bland de främsta i Europa och i vissa fall till och med världsledande. Sverige har under den biotekniska forskningens hela framväxt haft en stark ställning. En av förklaringarna till denna framgång kan vara ett stort inslag av tvärvetenskapliga metoder och Vetenskapsrådets breda definition av bioteknikämnet vid fördelning av bidrag. Expertgruppen ser tecken på gynnsam "vetenskaplig korsbefruktning". Expertgruppen konstaterade även att med internationella mått är de svenska forskningsbidragen mycket låga.

International Evaluation of Plant Physiology and Plant Molecular Biology, rapport 2003:6. I utvärderingen granskades 28 svenska forskningsprojekt inom växtfysiologi och växtmolekylärbioologi. Den internationella expertgruppen ansåg att den svenska forskningen inom dessa områden har stor potential och flera av de granskade projekten bedömdes som ledande i Sverige eller i världen. Expertgruppen betonade växtforskningens stora betydelse för framtiden samt alla de möjligheter som den moderna gentekniken kan skapa. Man var bekymrad över de hårda svenska reglerna kring genmodifierade växter, vilka har lett till krav på extremt dyra

anläggningar för molekylärbiologisk forskning på växter. Liksom tidigare internationella expertgrupper varnade även denna för att de internationellt sett mycket blygsamma forskningsbidragen hämmar den svenska forskningsens kreativitet och utveckling.

Survey of allergy and hypersensitivity research in Sweden, rapport 2003:4. En internationell utvärdering av svensk forskning inom ”allergi och annan överkänslighet” blev klar under 2003. Utvärderingen genomfördes i samarbete med Vårdalstiftelsen. Den internationella expertgruppen framhöll att svensk forskning inom området har mycket hög internationell standard, bl a inom immunologi, farmakologi, arbetsrelaterade sjukdomar, klinisk forskning och epidemiologi. Man noterar bl a att den höga kvaliteten har kunnat upprätthållas, trots begränsade resurser och bristen på karriärvägar för yngre forskare.

Förändring och nyorientering inom den offentliga sektorn – utvärdering av ett forskningsprogram, rapport 2003:3. År 1991 initierade regeringen ett forskningsprogram om Forskning om offentlig sektor (FOS). FOS-programmet kom att pågå i 11 år med närmare 200 forskare involverade från olika discipliner och lärosäten och disponerade under åren drygt 162 miljoner kr. Programmet har byggt på olika former av forskningsstöd, mer långsiktig uppbyggnad via miljöstöd för mångvetenskaplig forskning, riktade stöd till inomvetenskaplig kunskapsutveckling och kompetensuppbyggnad, tematiska belysning via projektbidrag och bidrag till gästforskare.

Vetenskapsrådet har nu på regeringens uppdrag utvärderat programmet. Utvärderarna finner bl a att en generell kompetensuppbyggnad inom området har kommit till stånd, vidare att många unga forskare genom programmet har förvärvat inte bara kompetens och kunskap utan också tränats i att kommunicera i mångvetenskapliga forskningsmiljöer. Utvärderingen kommer att utgöra ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet med beredningen av ansökningar med anknytning till offentlig sektor.

Svensk samhällsvetenskaplig datatjänst (SSD) - en utvärdering, rapport 2003: Den på regeringens uppdrag utförda utvärderingen förordar att SSD inordnas som en särskild organisation direkt under Vetenskapsrådet, att nya rutiner skapas för att säkerställa att data deponeras samt att samarbetet med SCB och Socialstyrelsen utökas. En viktig uppgift för SSD föreslås bli att genomföra en kartläggning av databaser och surveybaserade datamaterial. För att SSD ska kunna klara nya åtaganden och utnyttja det långsiktiga värdet av verksamheten föreslås i utvärderingen en dubblering av dagens stödnivå till 5 miljoner kr per år. Dessutom föreslås ett namnbyte till Svenskt Samhällsvetenskapligt Dataarkiv, som markerar att SSD i första hand är ett arkiv för databaser.

Vetenskapsrådet ställer sig bakom utvärderarens rekommendationer och förutsätter att SSDs verksamhet även fortsättningsvis kommer att vara förlagd till Göteborgs universitet.

Utvärdering av Forskningsforum, rapport 2003. Den av regeringen beslutade utvärderingen kunde inte utföras av Vetenskapsrådet, eftersom Forskningsforum formellt är en del av rådet. Därför anlätades efter upphandling konsultfirman PLS Ramböll Management AB att utföra utvärderingen. Utvärderingen drog slutsatsen att Forskningsforum bör renodlas till en arena för strategiska diskussioner mellan politiker och forskningsfinansiärer och forskningsutförare. I en skrivelse till

regeringen i augusti 2003 anslöt sig Forskningsforum till denna uppfattning. I budgetpropositionen för 2003 aviserade regeringen sin avsikt att förändra Forskningsforum i samma riktning.

En kartläggning av svensk forskning om demokrati, offentlig förvaltning och folkrörelser under perioden 1990-2003 har på uppdrag av regeringen utförts av Vetenskapsrådet under hösten 2003. Denna forskning har befunnits vara omfattande och av god kvalitet men till stor del kartläggande, tillbakablickande och ofta utförd av doktorander. Vetenskapsrådet föreslår att ett strategiskt grundforskningsprogram initieras för att stärka mer framåtblickande forskning med inriktning mot fundamentala principer och mekanismer.

5.2 Samverkan med andra aktörer

Mål:

”Vetenskapsrådet skall genom egna initiativ och genom samverkan med andra finansiärer och utförare av forskning bidra till en god samordning av forskningsresurserna samt en ökad förmåga till förnyelse, kraftsamling och profilering inom det svenska forskningssystemet.”

Återrapportering:

- *Redovisa och kommentera sina insatser i förhållande till målet. För rådets samverkan med andra aktörer skall framgå i vilka former samverkan bedrivits, vilka aktiviteter som genomförts, vilka särskilda initiativ rådet har tagit för att utvidga och fördjupa samverkan samt en bedömning av hur arbetet bidragit till förnyelse, kraftsamling och profilering av forskningen. Rådet skall särskild redovisa hur rådet arbetat tillsammans med universitet och högskolor för att samordna resurser och profilera forskning och forskarutbildning inom s.k. småämnen.*

Cheferna för Vetenskapsrådet, FAS, Formas och VINNOVA möts regelbundet för övergripande diskussioner och informationsutbyte. Ett antal arbetsgrupper med representanter för de fyra myndigheterna fortsätter också sitt arbete. En av dem har behandlat villkoren för forskningsrådets bidrag till projekt vid universitet och högskolor. Hösten 2003 slöts en överenskommelse med SUHF innebärande att forskningsråden inte längre ska skriva kontrakt utan sända ut beslut, där projektledaren respektive värdhögskolan var för sig påtar sig de uppgifter som framgår av beslutsvillkoren. FAS, Formas och Vetenskapsrådet kommer att använda likalydande villkor, vilket underlättar hanteringen inom högskolan. VINNOVA kommer så långt möjligt att följa överenskommelsen. En grupp som har en mer långsiktig karaktär är arbetsgruppen för samverkan i analysfrågor. Där ingår även representanter för Högskoleverket, SCB, ITPS och Sister. Gruppen har under året

bl a initierat ett projekt som syftar till att utveckla ett för många finansiärer gemensamt system för uppföljning av de forskargrupper som de stöder.

Samverkansmöten har hållits med andra större forskningsfinansiärer, inklusive löntagarfondstiftelserna. Som ett resultat av ett initiativ från denna krets kommer ett stort antal finansiärer – statliga och privata – att i början av 2004 gemensamt utlysa stöd till starka och strategiskt betydelsefulla forskningsmiljöer. En sådan gemensam annons underlättar arbetet för de sökande forskarna, eftersom samma eller likartade ansökningar kan lämnas in till flera finansiärer. Innan finansiärerna fattar sina beslut om bidrag kommer de att samråda.

Den särskilda samverkansgruppen mellan de fyra forskningsfinansierande myndigheterna och SUHF har fortsatt sitt arbete under 2003. Ett resultat av gruppens arbete är bl.a. den skrivelse om en ny strategi för högre utbildning och forskning som sändes till regeringen i oktober. Bakom skrivelsen stod förutom forskningsråden, VINNOVA och SUHF även IVA och KVA.

Efter förhandlingar mellan de forskningsfinansierande myndigheterna och SUHF om täckning av kostnaderna för externfinansierad forskning vid universitet och högskolor trädde en överenskommelse i kraft den 1 juli 2003. Överenskommelsen innebär att lärosätena belastar externa forskningsbidrag med en overheadavgift motsvarande 35 procent av det belopp som går till forskningsprojektet.

Vetenskapsrådet delade år 2002 ut särskilda medel inom humaniora och samhällsvetenskap för att åstadkomma kraftsamling och samarbete över såväl ämnes- som universitetsgränserna (s k småämnena). Denna satsning fortsätter och för 2003 och 2004 har bidrag om sammanlagt 10 000 tkr per år utdelats på det sätt som anges nedan.

Uppsala universitet har fått 2 200 tkr per år för dels en fortsatt satsning på de klassiska språken (1 900 tkr), dels ett forsknings- och utvecklingsarbete med språkteknologiska tillämpningar när det gäller undervisning i språk som turkiska och hindi (300 tkr).

Lunds universitet har fått 2 000 tkr per år för fortsatt konsolidering av forskningen inom det slaviska språkområdet.

Stockholms universitet har fått 2 000 tkr per år till framför allt den östersjöfinska forskningsmiljön. Av beloppet ska under tvåårsperioden totalt 300 000 kr avsättas till en strategisk utredning om det framtida forskningslandskapet i språk vid Mälardalens universitet och högskolor.

Göteborgs universitet har fått 1 500 tkr per år för en förstärkning av forskningsmiljön inom området afrikanska språk.

Umeå universitet har fått 2 300 tkr per år för en fortsatt förstärkning av språk- och kulturforskning inom det samiska området.

Informationsutbyte kring internationella ärenden sker i en samrådsgrupp bestående av ledamöter från EU/FoU-rådet Energimyndigheten, FAS, Formas, Naturvårdsverket, Rymdstyrelsen, SIDA, Vetenskapsrådet och VINNOVA. Under 2003 har särskild

tonvikt lagts på EU-relaterade frågor. Andra aktuella ämnen har bl.a. varit Euroscience-konferensen i Stockholm 2004 och samarbetsinitiativ med de nordiska och baltiska länderna.

Sverige har under 2003-2004 ordförandeskapet och sekretariatet för den internationella organisationen IGFA (International Group of Funding Agencies for Global Change Research). Vetenskapsrådet samarbetar med Formas kring frågor som hänger samman med detta uppdrag. IGFA:s årliga konferens hölls i Kapstaden, Sydafrika, i oktober med ca 50 deltagare från ca 15 länder och ett tiotal internationella organisationer.

Vetenskapsrådet deltar i verksamheten inom Forskningsforum som ett av fyra forskningsråd och Vetenskapsrådet står för sekretariatsfunktionen. Övriga ledamöter kommer från riksdagens utbildningsutskott och universiteten. I detta samarbete har en omfattande folkbildning om "den nya biologin" genomförts. Forskningsforums första tre verksamhetsår har utvärderats och förslag till ny organisation och verksamhetsinriktning har utarbetats. Forskningsforum har hållit fem sammanträden under året varav ett kombinerades med studieresa till Finland.

5.3 Forskningsetiska frågor

Mål:

"Forskningsetiska frågor skall ges fortsatt hög uppmärksamhet och den forskning som finansieras skall uppfylla vedertagna forskningsetiska normer."

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa och kommentera sitt arbete med forskningsetiska frågor.*
-

Vetenskapsrådet bedriver en fortlöpande granskning från etisk synpunkt av sådan forskning som rådet överväger att stödja. Rådet söker också allmänt sprida information om etiska frågor och skapa en större medvetenhet om deras betydelse i forskarsamhället. Att de etiska aspekterna tillgodoses i forskningen har betydelse både för dess kvalitet och för förtroendet för forskningen i samhället.

Den fortlöpande prövningen har under 2003 skett för medicinsk forskning genom de regionala etiska kommittéerna, och för humaniora och samhällsvetenskap resp utbildningsvetenskap av en särskild arbetsgrupp knuten till Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap.

Ansvaret för den etiska granskningen av medicinsk och naturvetenskaplig forskning som använder försöksdjur har till och med 2003 åvilat Centrala försöksdjursnämnden (CFN). I dess styrelse och arbetsutskott har Vetenskapsrådet varit representerat. Den 1 januari 2004 övertar den nya Djurskyddsmyndigheten i Skara CFN:s samtidigt som

CFN läggs ned. Vetenskapsrådet kommer att vara representerat i den nya myndighetens styrelse och dess råd för alternativa metoder till djurförsök.

Från och med år 2004 etableras en ny organisation för etisk prövning. Grunderna för granskningen regleras i lagen (2003:460) om etisk prövning av forskning som avser människor. Lagen beslutades i juni 2003. Vetenskapsrådet har på uppdrag av regeringen under året kartlagt forskningsområden där rådet bedömt att en etisk problemställning kan uppkomma och som inte täcks av 3 eller 4 §§ i lagen. I sin rapport den 15 oktober 2003 har rådet pekat på vissa områden där i dag etisk prövning sker men som faller utanför lagen, och föreslagit ändringar i lagen för att även dessa skall innefattas.

Rådet överväger nu hur de etiska krav som rådet ställer kan tillgodoses med den nya organisationen. Därvid är utgångspunkten att finna en modell där tillräcklig garanti ges för att etiska principer följs och där samtidigt inte en komplicerad hanterings- och beslutsgång skapas. Strävan är samtidigt att den nya organisationen inte skall leda till att de etiska kraven sänks.

I februari 2003 fastställde Vetenskapsrådet riktlinjer för hur kommersiella intressen skall redovisas i ansökningar till rådet om forskningsstöd. Syftet med riktlinjerna är att skapa full öppenhet kring eventuella kommersiella bindningar, och samtidigt inte hindra att forskningsresultat kan nyttiggöras i samhället. En uppföljning kommer att göras av hur riktlinjerna har följts.

Vetenskapsrådets etikkommitté, som arbetar med övergripande etiska frågor, har under året tagit fram ett förslag om att universitet och högskolor skall inrätta befattningar som ombudsman för frågor om oredlighet i forskningen. I en mindre remissomgång har från flera instanser förts fram tveksamhet till förslaget, med hänvisning till att enskilda universitet och högskolor redan i dag har riktlinjer och organisation för att hantera misstankar om oredlighet. Rådet kommer att diskutera frågan vidare under år 2004. För att få ytterligare underlag kommer en hearing att anordnas om dessa frågor under våren 2004.

Som en del av uppdraget att sprida kännedom om etiska frågor i forskningen och öka medvetenheten anordnar etikkommittén vissa konferenser. I september 2003 anordnades en konferens kring etiska problem i anslutning till forskarutbildningen. Våren 2004 kommer en konferens att anordnas om nanoteknologi och etik. Även de etikarbetsgrupper som finns knutna till ämnesråden för medicin resp humaniora och samhällsvetenskap arbetar med liknande informations- och opinionsverksamhet.

Arbetet med skriften "Vad är god forskningssed" fortsätter. Den planeras kunna publiceras under år 2004.

5.4 Forskningsforum

Mål:

”Forskningsforum skall främja informationsutbyte och dialog mellan forskare, forskningsfinansiärer, allmänhet och andra intressenter samt främja samverkan mellan olika forskningsfinansiärer.”

Återrapporteringskrav:

- *Översiktligt beskriva verksamheten vid Forskningsforum samt kostnaderna för verksamheten.*
-

Uppdraget att ”folkbilda om den nya biologin” avslutades under året. Utbildningsmaterial har utarbetats bestående av två huvudkomponenter. Dels en webbplats med modern, lättillgänglig fakta om den nya biologin (www.forskning.se/nyabiologin), dels två TV-filmer som sändes i SVT i september och beskriver hur vi möter den nya biologin i vardagen. Webbplatsen har utarbetats i samråd med främst Folkbildningsrådet och Nationellt resurscentrum för biologi. Viktiga målgrupper var studieförbund, folkhögskolor och ungdomsskolan men också allmänheten. En allians har slutits med skolprojektet Unga spekulerar (och sex Science Centres) med avsikt att informera om och föra ut kunskaper om utbildningsmaterialet i högstadie- och gymnasieskolan. En skoltidning till ca 60 000 elever gavs ut i oktober. Genom en allians med Science Generation (IVA) har webbplatsen introducerats på Lunarstorm under några veckor. Webbplatsen om Nya biologin invigdes av utbildningsministern i augusti på Rosenbad. Projektet har också marknadsförts på Bok- och biblioteksmässan, i facktidningar, genom broschyrmaterial, mm. TV-filmerna sändes i Vetenskapens värld och sågs av ca 1,2 miljoner människor. De kan rekvireras (VHS/DVD) och nyttjas fritt i icke kommersiell undervisning. Filmerna visas under internationella filmfestivalen i Helsingborg (Living Europe; www.wildlifeurope.se) i december 2003 med över 250 deltagare från främst Europa. Danmarks Naturvidenskablige Forskningsråd och Medicinske forskningsråd har beställt en översättning av webbplatsen till danska.

Utbildningsdepartementet ställde 3 miljoner kr till projektets förfogande. Medlen har använts i huvudsak på följande sätt:

Tabell 30	tkr
Webb-plats (löner, ersättningar, teknik, faktagranskning, nyttjanderätt till 2007)	1 900
Marknadsföring (broschyrer, evenemang, tidningar)	350
Lärofortbildningar (25-30 platser, 600 lärare)	350
TV-filmer (Synopsis, rådgivning, samt visst bidrag)	400

För TV-filmerna har ytterligare resurser ställts till förfogande av Vetenskapsrådet (ca 1 000 tkr), Formas och VINNOVA (vardera 300 tkr).

Forskningsforum har utvärderats av en oberoende konsult på uppdrag av Vetenskapsrådet. I utvärderingen konstateras att två av Forskningsforums uppgifter överlappar andra viktiga aktörers. Däremot finns ett stort potentiellt värde i uppgiften som samrådsorgan för övergripande frågor (mellan riksdag, forskningsfinansierare och utförare). Forskningsforum har i skrivelse till regeringen i huvudsak anslutit sig till utvärderingens slutsatser och understryker betydelsen av att långsiktigt stärka det politiska intresset för forskningsfrågor och samordningen av sådana frågor.

Forskningsforum har under året besökt Finland och studerat det finska Framtidsutskottet (inom riksdagen) och den finska forskningsnämnden.

6. Forskningsfrämjande åtgärder

6.1 Datakommunikation

Mål:

”Tillhandahålla hög kapacitet för datakommunikation, god logistik för polarforskning samt informations- och analysverksamhet som effektivt bidrar till Sveriges utbyte av EU:s forskningssamarbete.”

Återrapportering:

- *Redovisa en samlad bedömning av hur rådets verksamhet bidragit till den del av målet som avser kapacitet för datakommunikation.*
-

SUNET är en verksamhetsgren inom Vetenskapsrådet med en egen styrelse. SUNETs handläggning och ekonomiadministration sköts av Vetenskapsrådets personal. För att få ett allsidigt underlag för rådets fortsatta handläggning av SUNET-frågor har Vetenskapsrådets styrelse beslutat att genomföra en internationell utvärdering av SUNET under 2004. Den under Vetenskapsrådets första år beslutade uppgraderingen av SUNET till Gigasunet är nu genomförd och dagens Gigasunet har många olika typer av användare och användning. Tack vare Gigasunet och genom samordning mellan SUNET och SNIC har t ex Swegrid-projektet under 2003 kunnat tillförsäkras en hög överföringskapacitet mätt direkt från dator till dator. I forskningsstrategin diskuteras datakommunikation i ett sammanhang med grid-tekniker och Vetenskapsrådet avser att fortsättningsvis behandla datakommunikation i nära anslutning till andra infrastrukturfrågor för forskning.

6.2. SUNET

Mål:

”Svenska universitet och högskolor skall genom universitetsdatanätet SUNET ges tillgång till datakommunikation av hög kapacitet och erbjudas tjänster inom datakommunikation som svarar mot deras efterfrågan.”

Återrapporteringskrav:

- *Redovisa hur SUNET utvecklas med avseende på kapacitet, kostnader, driftsäkerhet samt samverkan med andra nationella datanät och med lärosätenas interna datanät. Redovisningen skall relatera SUNET till den internationella utvecklingen inom området.*
-

Tabell 31 Kostnader för verksamhetsgren Universitetsdatanät (tkr)

	2003	2002	2001
Summa	162 259	172 208	88 687

Under 2002 ersattes 155 Mbit/s-nätet av Gigasunet, som består av ett stamnät med kapaciteten 10 Gbit/s och lokala nät som ansluts med kapaciteten 2,5 Gbit/s. En ny driftorganisation infördes och de nätansvariga vid universitet och högskolor fick nödvändig utbildning.

Ingen ytterligare kapacitetshöjning har genomförts i det nationella nätet under 2003 utan fokus har legat på att konsolidera driften och optimera utnyttjandet av den nya infrastrukturen.

Inga nya förbindelser har beställts av SUNET förutom en förbindelse från den europeiska rymdorganisationens (ESA) anläggning i Salmijärvi till den SUNET-anslutna organisationen IRF i Kiruna. SUNET får ersättning för denna förbindelse av ESA, som nu kan utnyttja Gigasunet för sin åtkomst i Salmijärvi till det europeiska forskningsnätet GEANT. Övriga organisationer som nyanslutits under året till SUNET har själva fått svara för anskaffning av accessförbindelse i den mån de inte finns vid en högskola och tillåts använda högskolans SUNET-förbindelse. Exempel på organisationer som beviljats anslutning under året är Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) samt de nya etikprövningsnämnderna.

Internationellt har förbindelserna fått ökad kapacitet genom de uppgraderingar som under året genomförts av NORDUnet (utan att SUNETs kostnader för NORDUnet-tjänsten har ökat). NORDUnets förbindelse till GEANT uppgraderades i oktober 2003 till 10 Gigabit/s. Redan i september 2003 anslöts SUNET till NORDUnet med 10 Gbit/s och i november fick Norge och Finland motsvarande kapacitet till NORDUnet. I och med att Danmark ansluts med 10 Gigabit/s till NORDUnet i början av 2004 är det 10 Gigabit/s som gäller inom hela NORDUnet.

Kostnaderna för SUNET har kunnat hållas inom budgeten och finansieringen genom anslag och avgifter från anslutna organisationer har varit tillräcklig.

Driftsäkerheten har varit 100-procentig tack vare att Gigasunet byggts upp med mycket höga krav på redundans. Trots att avbrott på förbindelserna varit vanliga har de anslutna högskolorna alltid haft fungerande kommunikation genom att såväl förbindelser som routerutrustningen i Gigasunet har dubblerats så att det finns en reservväg att tillgå om avbrott inträffar. I slutet av året flyttades SUNETs driftcentrum på KTH till nya lokaler. Också detta har kunnat genomföras utan att högskolornas tillgång till SUNET påverkats.

Nya krav från EU fokuserar på samverkan mellan nät och förbindelser ”ände till ände”. Det gäller alltså att en forskare vid ett institut i ett land skall få tillräcklig kapacitet hela vägen till en institution vid en högskola i ett annat land. SUNET har gjort tester som visar att det är möjligt att komma nära det teoretiskt möjliga kapacitetsutnyttjandet på förbindelser med Gigabit/s-hastighet med utnyttjande av de normala vägarna i de nationella forskningsnäten och de vanliga Internetprotokollen, förutsatt att man ansluter i rätt punkt och justerar inställningarna i protokoll som TCP/IP.

Internationellt står övergången till en ny version av TCP/IP-protokollet IPv6 högt på dagordningen och även SUNET uppmuntrar nu högskolorna att prova att använda IPv6-protokollet via den tjänst som SUNET etablerar.

Man talar också mycket om "Lambda networking" och optiska växlar. Via NORDUnet deltar SUNET i ett projekt kallat Northern Light Lambda Testbed i samarbete med bl a SURFnet i Nederländerna och Canarie i Canada.

Kapacitets- och kvalitetsmässigt hävdar sig SUNET fortfarande mycket väl vid en jämförelse med de nationella forsknings- och utbildningsnäten i världen. Jämförande data för de europeiska näten publiceras av organisationen TERENA.. (Se [http://www.terena.nl/compendium/.](http://www.terena.nl/compendium/))

Ytterligare information om SUNET kan man få genom att studera den information som finns på <http://www.sunet.se> och [http://stats.sunet.se/.](http://stats.sunet.se/) Stora ansträngningar har under året gjorts för att ytterligare förfina uppföljningen av tillgänglighet, funktion, prestanda och trafikvolym i Gigasunet och presentation av trafikdata.

SUNET har också tagit ett nytt grepp när det gäller att skaffa sig kunskap om användningen av nätet och efterfrågan från olika användargrupper. En enkätundersökning har genomförts i samarbete med SCB och håller nu som bäst på att analyseras. Rapporten med undersökningsresultaten kan hämtas på nätet (<http://basun.sunet.se/aktuellt/anvandarstudien.html>).

Vidare har styrelsen utsett en framtidsgrupp som har till uppgift att bl a:

- Undersöka vilka krav olika slags forskning ställer på SUNET och hur SUNET bör utvecklas för att tillgodose dessa krav.
- På motsvarande sätt undersöka utbildningens behov av nätanvändning och särskilt då krav som ställs av distansutbildningen.
- Undersöka SUNETs betydelse för studenterna och betydelsen av att SUNET är tillgängligt på olika sätt i olika studiesituationer.
- Ta fram underlag för en bedömning av vilka ekonomiska och administrativa förutsättningar som kommer att finnas för SUNETs verksamhet efter 2005.

Tabell 32 SUNETs kostnader (tkr)

	2003	2002	2001
Drift av nationella nät	70 638	83 730	12 756
Anslutning av huvudbibliotek, länsbibliotek och läns museer	0	0	1 468
Internationella förbindelser	28 753	24 789	37 712
Tjänster utöver grundläggande kommunikationstjänster	6 915	5 523	7 457
Utveckling, testverksamhet, utredning och utbildning	2 553	1 901	1 558
Administration och samordning	3 841	3 676	2 993
Utrustning (räntor och amorteringar)	48 520	51 264	21 869
Summa	161 220	170 883	85 813

6.3. Polarforskning

Återrapportering:

Vetenskapsrådet skall redovisa hur ansvaret för den vetenskapliga planeringen av svensk polarforskning hanterats samt översiktligt beskriva den planerade polarforskningens inriktning samt kostnaderna för planeringen.

Under våren 2002 överfördes huvudmannaskapet för Polarforskningskommittén till Vetenskapsrådet och i början av 2003 utsåg rådet nya ledamöter i kommittén för den kommande treårsperioden. Kommittén har till särskild uppgift att utarbeta strategiska riktlinjer för svensk polarforskning. Detta arbete har påbörjats och kommit en god bit på väg. Inför Vetenskapsrådets arbete med att formulera en kunskaps- och forskningsstrategi, i enlighet med regeringens uppdrag, ombads polarforskningskommittén att inkomma med synpunkter från polarforskningens perspektiv. Kommittén har redovisat sin syn på de närmaste cirka sex åren när det gäller strategiska riktlinjer för svensk polarforskning. Utgångspunkten har varit de styrke- och kompetensområden som byggts upp under det senaste årtiondet samt de komparativa fördelar som svensk polarforskning kan anses ha, sett i ett internationellt perspektiv.

Kopplingen till Vetenskapsrådet och de investeringar som hittills gjorts beträffande inriktningen på svensk polarforskning motiverar att tyngdpunkten även för de närmaste åren ligger på grundforskning och på de i en internationell jämförelse starka forskningsmiljöer som finns i Sverige. Kommittén kommer även fortsättningsvis att eftersträva internationalisering. Polarforskningen är till sin natur internationell och praktiskt taget all svensk polarforskning bedrivs redan nu inom ramen för internationellt samarbete. Man kommer att satsa på kontinuitet, långsiktighet och kraftsamlingar i form av stora expeditioner samt utnyttja unika svenska resurser och faciliteter som t ex den svenska isbrytaren Oden, de svenska forskningsstationerna i Dronning Maud Land på Antarktis och det unika landtransportsystem som byggts upp för att t ex kunna genomföra glaciologiska traverser i Antarktis.

Polarforskningskommittén ansvarar för den vetenskapliga planeringen av svensk polarforskning och bistår den operativa myndigheten Polarforskningssekreteriatet med vetenskaplig bedömning av forskningsfrågor inom sekretariatets verksamhetsgren, som främst innebär att praktiskt planera och genomföra forskningsexpeditioner i polartrakterna. I en kontinuerlig dialog med forskarsamhället initierar och utvecklar kommittén de forskningsprogram som utannonseras och sedan i polarexpeditionsform genomförs genom Polarforskningssekreteriatets försorg. Polarforskningskommittén ansvarar för urvalet av deltagande projekt och forskare i expeditionerna. När det gäller större expeditioner tillsätts ad hoc beredningsgrupper med för ändamålet anpassad kompetens för att göra prioriteringar och ge förslag på vilka projekt och deltagare som ska beredas plats.

Under verksamhetsåret har polarforskningskommittén bl.a. nominerat forskningsprojekt och deltagare i expeditionen ”Beringia 2005”, en forskningsexpedition som ska genomföras under drygt tre månader sommaren 2005 med den svenska isbrytaren Oden som mobil bas till Berings Sund med angränsande landområden i Alaska och Chukotka samt Kamchatka. Expeditionen kommer att bli den största svenska polarforskningsexpeditionen någonsin.

Vetenskapsrådets kostnader för planering av polarforskning uppgick 2003 till 329 tkr.

7. Långsiktig utveckling av energisystemet

Mål:

”Bidra till ökad kunskap om de vetenskapliga grunderna för tillförsel, omvandling, distribution och användning av energi med samtidig omsorg om hälsa och miljö.”

Återrapportering:

- *Redovisa antalet beslut, beviljade program- och projektmedel samt redovisa fördelning av projektmedel mellan grupper av bidragstagare, t ex universitet, högskolor, företag och privatpersoner fördelade på utvecklingsområdet.*

Tabell 33 Kostnader för verksamhetsgren Långsiktig utveckling av energisystemet (tkr)

	2003	2002	2001
Summa	53 923	52 639	52 082

Totalt har 102 projekt fått bidrag 2003 till ett värde på 52 709 tkr. Dessutom har 400 tkr använts för administrativa kostnader. Fördelningen på bidragsformer framgår av tabell 34. Bidrag till anställningar utgjorde 8,1 procent av det totala stödet. Andelen bidrag som går till kvinnor är 10,9 procent. I slutet av året finansierade Vetenskapsrådet fyra anställningar som forskare (en kvinna). I årets ansökningsomgång beviljades två nya bidrag till forskarassistentanställning. Inga nya direkta doktorandbidrag har beviljats i ansökningsomgångarna de senaste åren. Finansieringen av doktorandanställningar får ske inom ramen för forskarnas projektbidrag.

Tabell 34 Bidrag till forskare/forskargrupper (tkr)

Bidrag	2003	2002	2001
Projektbidrag	48 073	43 632	42 400
Anställningar	4 271	6 777	8 200
Utrustning	365	1 221	400
Summa	52 709	51 630	51 000

Inom energiforskningsprogrammet används en fördelning på energiteknikområden. Vetenskapsrådets beslut om projekt fördelas enligt tabell 35. De största områdena är bränslen och elproduktion. Bränslen täcker biomassa, avfall, biogas, etanol, fotosyntes och fotorespiration, artificiell syntes, kvävefixering, väte och bränsleceller. Elproduktion omfattar solceller, supraledare, tunna filmer, ytreaktioner m m. I transport ingår batterier, metallhydrid, polymerer och förbränningsmotorer.

Tabell 35 Fördelning av besluten på energiteknikområden (tkr)

	2003	2002	2001
Bränslen	20 632	20 405	20 222
Transport	8 594	10 523	6 633
Elproduktion	18 309	16 064	15 621
Industri	1 717	1 717	851
Bebyggelse	0	0	1 460
Miljöeffekter och systemfrågor	3 388	2 971	2 930
Summa	52 640	51 680	47 717

Bidragen fördelas på högskolor enligt tabell 36. De största bidragen gick till Chalmers tekniska högskola och Lunds universitet.

Vetenskapsrådet har i remissvaret på energiforskningsutredningen framhållit att stöd till energiinriktad grundforskning är ett viktigt sätt att bidra till kunskaps- och kompetensutvecklingen när det gäller den framtida omställningen av energisystemet.

Tabell 36 Fördelning av bidrag till forskare/forskargrupper på mottagande högskola (tkr)

	2003	2002	2001
Göteborgs universitet	3 904	4 333	5 757
Kungliga tekniska högskolan	3 604	2 306	4 452
Linköpings universitet	4 215	5 081	4 334
Luleå tekniska universitet	260	260	0
Lunds universitet	9 488	6 832	6 501
Sveriges lantbruksuniversitet	1 701	2 274	2 829
Stockholms universitet	3 494	5 397	4 756
Umeå universitet	7 169	6 108	5 008
Uppsala universitet	9 355	8 436	6 725
Chalmers	9 519	10 603	9 063
Övriga universitet och högskolor			718
Övriga mottagare			884
Summa universitet och högskolor	52 709	51 630	51 027

8. Uppdrag

8.1. Samarbete med FAS, Formas och VINNOVA

Återrapportering:

- *Vetenskapsrådet ska i samråd med FAS, Formas och VINNOVA identifiera områden inom vilka gemensamma initiativ kan tas. Vetenskapsrådet ska med de nämnda myndigheterna och eventuella andra forskningsfinansiärer diskutera omfattningen av samfinansiering av projekt av gemensamt intresse. Vetenskapsrådet ska redovisa hur och i vilken omfattning sådant samarbete har skett.*
-

Se avsnitt 5.2 Samverkan med andra aktörer

8.2. Det svenska forskningsläget i ett internationellt perspektiv

Återrapportering:

- *Vetenskapsrådet ska lämna en kortfattad redovisning av det svenska forskningsläget i ett internationellt perspektiv och i samband med detta belysa aktuella forskningspolitiska frågor.*
-

Vetenskapsrådet överlämnade i november 2003 sin forskningsstrategi för 2005-2008 till regeringen. I det överlämnade materialet redovisas det svenska forskningsläget i internationellt perspektiv, liksom en belysning av aktuella forskningspolitiska frågor.

8.3. Databaser för longitudinella studier

Återrapportering:

- *Vetenskapsrådet ska i nära samråd med FAS finansiera uppbyggnad och drift av longitudinella databaser inom samhällsvetenskaperna. En översiktlig beskrivning av vilka databaser som finansierats och hur samverkan med FAS skett ska redovisas.*
-

Vetenskapsrådet har i uppdrag att i nära samråd med Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) finansiera uppbyggnad och drift av longitudinella databaser inom samhällsvetenskaperna. Longitudinella studier bygger på uppgifter/data om samma individer eller familjer insamlade vid olika tidpunkter. Genom dessa upprepade observationer/datainsamlingar ges goda möjligheter att kartlägga orsaksförhållanden i samhälls- och beteendevetenskaplig forskning eller folkhälsoforskning.

Budget för detta ändamål är 21 miljoner kronor per år. Av dessa brukar cirka 9 miljoner kronor vara tillgängliga varje år för nya satsningar. En tvärvetenskaplig kommitté har tillsatts för att årligen utlysa dessa medel och genomföra kvalitetsgranskning av ansökningar under ordförandeskap av professor Robert Erikson hittillsvarande huvudsekreterare i Forskningsråd för Arbetsliv och Socialvetenskap.

Utlysningen under våren 2003 avsåg medel för år 2004 -2006. Stöd kunde sökas för uppbyggnad och underhåll av longitudinellt, individbaserat forskningsmaterial av hög kvalitet inom de samhällsvetenskapliga, beteendevetenskapliga och folkhälsovetenskapliga fälten. Medlen kan avse skapande av nya longitudinella databaser, komplettering av existerande databaser, vård och dokumentation av databaser eller konferenser om longitudinella forskningsproblem.

Under våren inkomna 40 ansökningar har i första hand granskats av kommittén som direkt avslag ett antal som hade tydliga kvalitetsbrister eller saknade relevans för området. För att få bedömning av ansökningar i ett internationellt perspektiv granskades varje ansökan av tre vanligtvis utländska sakkunniga. Sakkunnigutlåtandena sammanfattades sedan skriftligen av kommitténs ledamöter. I år prövades också betygssättning enligt det för Vetenskapsrådet gemensamma betygssystemet. I detta sammanhang konstaterades att alla under året beviljade bidrag gavs till databaser av hög internationell kvalitet. Dock bör databaser göras tillgängliga för utomstående forskare som önskar bearbeta dessa ofta unika datainsamlingar.

Bidrag beviljades till 13 ansökningar. Av dessa handlar 11 projekt om komplettering, utvidgning eller underhåll av befintliga databaser och två projekt gäller uppbyggnad av nya databaser.

Med stöd av de i år beviljade bidragen insamlas data som vid efterföljande bearbetning kommer att ge kunskap av betydande samhällsrelevans. I flera av de stödda databaserna finns uppgifter rörande olika aspekter av hälsofrågor, t ex uppgifter om förändringar i kvinnors eller mäns livsstil och hälsa och uppföljning av barns/ungdomars hälsa och psykosociala och kognitiva utveckling. I några databaser finns uppgifter som skall ge kunskap om åldrande och demens och om skillnader i åldrande mellan män och kvinnor. Stöd beviljades också till en databas där man samlar data om ett stort antal invandrade individer från 16 olika länder. Utifrån där insamlade data kan studeras bland annat skillnader i hälsa mellan invandrare och svenskar och integration av invandrare i olika regioner.

Den unika tillgången till i databaser insamlat forskningsmaterial har under åren gjort det möjligt för svensk forskning att uppnå internationellt ledande positioner inom viktiga områden inom medicin och beteendevetenskap.

Under året har påbörjats arbete med utvärdering av en stor databas nämligen ”Levnadsnivå-undersökningen”. Tre utländska sakkunniga genomförde en preliminär genomgång av all tillgänglig dokumentation med efterföljande platsbesök. Forskarna kunde då själva presentera projektet och besvara utvärderarnas frågor. Enligt planerna bör utvärderarnas rapport presenteras under år 2004 vid en konferens av liknande modell som har prövats i samband med utvärdering av tvillingregistret. Till konferensen skall inbjudas forskare inom området för att under diskussioner sammanfatta lärdomar och eventuella förslag till framtida förbättringar av de svenska longitudinella databaserna.

Under år 2003 har 29 projekt finansierats och beslut har tagits beträffande 13 nya projekt som skall finansieras mellan år 2004 -2006.

8.4. Dyrbar vetenskaplig utrustning vid högskolorna

Återrapportering:

- *Vetenskapsrådet ska fortsätta sitt arbete med att analysera användningen och behovet av dyrbar vetenskaplig utrustning vid högskolorna enligt det uppdrag som angavs i regleringsbrevet för budgetåret 2001. Uppdraget skall avrapporteras senast den 1 mars 2004.*
-

Vetenskapsrådet redovisar i avsnitt 3.7 erfarenheter av hittillsvarande verksamhet och förslag till fortsatta studier.

8.5. Försöksdjursvetenskap

Återrapportering:

- *Vetenskapsrådet ska svara för bevakning och utveckling inom område försöksdjursvetenskap.*

Vid Vetenskapsrådet finns sedan den 1 juli 2001 en nämnd för försöksdjursvetenskap. Den övertog de uppgifter som Medicinska forskningsrådets nämnd för försöksdjursvetenskap tidigare haft. Efter en översyn av den inre organisationen vid Vetenskapsrådet ändrades nämndens placering i september 2002 från den ämnesövergripande verksamheten till att ligga direkt under ämnesrådet för medicin. Nämndens ledamöter representerar medicinska fakulteter, veterinärmedicinska fakulteten vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Vetenskapsrådet och dess ämnesråd. Nämnden har behandlat ansökningar för olika ändamål, se tabell 37. Beslut fattas av ämnesrådet för medicin.

Försöksdjursverksamheten omfattar också samverkan med andra myndigheter, internationell verksamhet samt rådgivning och information till personal vid högskolor, myndigheter, lärare/elever, beslutsfattare och massmedia. En översyn av nämndens verksamhet har genomförts under året och kommer att ligga till grund för försöksdjursverksamheten vid Vetenskapsrådet fr o m 2004.

Tabell 37 Ansökningar om bidrag till försöksdjursverksamhet

	2003	2002	2001
Kvalitetshöjande åtgärder			
Antal ansökningar	15	23	25
Antal bidrag	9	11	14
Hälsoinventeringsprogram			
Antal ansökningar	7	7	7
Antal bidrag	7	7	7
Specialiststudier i försöksdjursvetenskap			
Antal ansökningar	1	4	5
Antal bidrag	1	2	4
Vidareutbildning för försöksdjurspersonal			
Antal ansökningar	7	11	2
Antal bidrag	1	1	1
Övrigt			
Antal ansökningar	3	1	2
Antal bidrag	3	1	2
Summa antal ansökningar	33	46	41
Summa antal bidrag	21	22	28

8.6. Professur i svenska språket vid universitetet i Tartu, Estland

Återrapportering:

- *Vid Vetenskapsrådet ska finnas en professur i svenska språket som är placerad vid universitetet i Tartu, Estland.*
-

HS finansierar professuren med medel från Svenska institutet motsvarande cirka 800 tkr.

9. Kansliet

9.1. Organisation

Under åren 2001-2002 ägnade Vetenskapsrådet mycket tid åt att genomföra ett verksamhetsutvecklingsprojekt som startade hösten 2001. Från och med 2002-09-01 har kansliorganisationen omorganiserats och tydliggör nu bättre rådets ledningsstruktur. Den förändrade organisationen skulle också ge möjligheter till decentralisering, vilket successivt skett under 2003, bland annat genom en översyn (i vissa fall i projektform) av ansvars- och rollfördelningen inom respektive enhet. Från och med 2003-01-01 tilldelades respektive avdelningschef och gruppchef eget budgetansvar.

9.2. Kompetensförsörjning

För år 2003 har målet dels varit att slutföra de satsningar på ledarutbildning respektive datautbildning för alla (Office-paketet), vilka igångsattes hösten 2002 i samband med införandet av den decentraliserade kansliorganisationen, dels att kartlägga de befattningar och arbetsuppgifter respektive den kompetens som finns. Dessa mål har uppnåtts.

Vetenskapsrådets övergripande mål för kompetensförsörjningen är att bidra till en effektiv organisation, där medarbetarnas erfarenhet och kompetens tillvaratas och utvecklas.

Fortlöpande åtgärder vidtas för att bredda och fördjupa kompetensen på alla nivåer bland annat för att svara mot de nya och delvis förändrade uppgifter som rådet fick vid jämförelse med den tidigare forskningsrådsorganisationen. Det sker genom såväl kompetensutveckling som nyrekrytering men också genom kompetensväxling. En osäkerhet i planeringsprocessen utgörs dock av rätten för anställda att stanna kvar till 67 års ålder; ett beslut som den enskilde gärna dröjer med att fatta.

9.3. Personal

Definitioner

Ledningskompetens omfattar vid Vetenskapsrådet i detta sammanhang generaldirektör, biträdande generaldirektör, huvudsekreterare för en ämnesgrupp och avdelningschefer.

Kärnkompetens har vid Vetenskapsrådet definierats som de personalkategorier som självständigt handlägger uppgifter inom verksamhetsområdena forskningsfinansiering, forskningsinformation och forskningspolitik.

Stödkompetens har vid Vetenskapsrådet definierats dels som tekniska och administrativa befattningar såsom systemutvecklare, systemtekniker, forskningsadministratör, personaladministratör, ekonomihandläggare, arkivarie, huvudregistrator, myndighetsinformatör m m, dels som servicefunktioner som vaktmästare och telefonist/receptionist.

Åldersstruktur

Åldersstrukturen inom gruppen *ledningskompetens* visar på en övervikt för medelålders och äldre arbetstagare (47-65 år), vilket belyser den normala karriärstegen. Huvudsekreterare till exempel rekryteras bland de seniora lärarna och forskarna, det vill säga professorerna.

Även i gruppen *kärnkompetens* är det övervikt för medelålders och äldre arbetstagare. 61 procent av kvinnorna är 45 år eller äldre och 69 procent av männen är 45 år eller äldre.

Åldersstrukturen i gruppen *stödkompetens* är mera blandad. 58 procent av kvinnorna är 45 år eller äldre medan 66 procent av männen är 44 år eller yngre.

Antal anställda

Vid årets slut var antalet fast anställda 132 fördelat på 45 män och 87 kvinnor. Det är en ökning med sex anställda sedan föregående år.

Jämställdhet

Ett av de övergripande målen för Vetenskapsrådets jämställdhetsarbete är en jämn könsfördelning av kvinnor och män på alla nivåer. Jämställdhetsaspekter skall beaktas vid beslut om arbetsorganisation, arbetsmiljö, lönesättning, rekrytering, utbildning och annan personalutveckling.

I kategorin *ledningskompetens* är förhållandet 50-50.

I kategorin *kärnkompetens* är andelen kvinnor 61 procent.

I kategorin *stödkompetens* är andelen kvinnor 72 procent. Inom IT är det dock fortfarande så att mansdominansen är stor, men en liten förbättring skedde under 2003, då en kvinnlig systemutvecklare anställdes. På informationsområdet har det under 2003 rekryterats tre män, vilket minskat den tidigare kvinnoövervikten.

Vid nyrekrytering söker vi särskilt kvinnor till befattningar som systemutvecklare/systemsupport och vid rekrytering till ekonomihandläggare, forskningsadministratör och inom informationsområdet söker vi särskilt män.

Personalrörlighet

Personalrörligheten under perioden 2002-2003 framgår av tabell 38.

Antalet nyanställda (fast anställda) ökade med 12 stycken under 2003. Under år 2003 slutade sex personer en halvering av antalet sedan föregående år. Av dem som slutade var det tre som gick i pension och två som slutade med pensionsersättning.

Tabell 38 Personalrörligheten

	2003	2002	2001
Nyanställda	12	18	15
Avslutade anställningar	6	12	5

Etnisk och kulturell mångfald

Vetenskapsrådet eftersträvar såväl etnisk som kulturell mångfald bland sina anställda. Verksamheten i sig har många kontaktpunkter med andra såväl nationella som internationella organ inom verksamhetsområdet och vi ser etnisk och kulturell mångfald som en tillgång.

Kompetensutveckling/Kompetensväxling (Trygghetspengarna)

Ett led i Vetenskapsrådets långsiktiga satsning på kompetensförsörjning är det omställningsarbete som sker vid sidan av kompetensutvecklande insatser för befintlig personal. Det sker genom kompetensväxling. Hittills har cirka en tredjedel av de så kallade trygghetsmedlen i samförstånd med de lokala arbetstagarorganisationerna använts för sådana åtgärder.

9.4. Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under 2002 jämfört med 2003 bedöms vara oförändrad, fem procent.

Tabell 39	
Sjukfrånvaro	2003-07-01—2003-12-31
Totalt	5 %
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	50,4 %
Kvinnor	5,8 %
Män	3,8 %
Anställda – 29 år	5,2 %
Anställda 30-49 år	5,1 %
Anställda 50 år -	4,9 %

9.5. Verksamhet

Som steg 2 i det påbörjade verksamhetsutvecklingsprojektet utarbetades under våren 2003 en ny kravspecifikation fram för det egenutvecklade ansöknings- och beredningssystemet VRAPS. Under hösten har VRAPS-systemet utvecklats utifrån denna kravspecifikation, vilket möjliggör att ansökningsomgången 2004 kan ske i stort sett elektroniskt, vilket spar tid och resurser. VRAPS-systemet har också väckt intresse utanför rådet. Ett annat forskningsråd använder sig sedan hösten 2003 av VRAPS.

Genom att koppla samman VRAPS-systemet med ekonomisystemet (Agresso) kommer vi att kunna förenkla vårt uppföljningsarbete och via Agresso ta ut allt sifferunderlag till årsredovisningen.

10. Finansiell Redovisning

10.1. Sammanställning över väsentliga uppgifter

VETENSKAPSRÅDET

Inklusive SUNET

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2003	2002	2001
Låneram i Riksgäldskontoret			
Beviljad	144 000	145 000	50 000
Utnyttjad	98 763	143 663	25 681
<i>Inklusive finansiell leasing</i>	0	94	126
Kontokredit Riksgäldskontoret			
Beviljad	13 414	12 600	10 000
Utnyttjad	0	11 555	2 105
Räntekontot			
Ränteintäkter	1 467	2 250*	2 867*
Räntekostnader	0	0	0
Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
Beräknat belopp i regleringsbrevet	136 000	114 000	80 200
Utfall SUNET	136 184	100 980*	2 250*
Utfall totalt	141 276	105 485	3 312
Anslagskredit			
<i>Beviljad i regleringsbrevet</i>			
<i>Anslag 46:1 Allmänna val</i>	250	0	0
<i>Anslag 26:1 Forskning och forskningsinformation</i>	121 691	103 488	88 855
<i>Anslag 26:2 Vetenskapsrådet, förvaltning</i>	2 866	2 647	3022
<i>Anslag 26:8 SUNET</i>	966	1 900	6340
Utnyttjad Anslag 26:1 Forskning och forskningsinformation	13 611	6 615*	0
Utnyttjad Anslag 26:2 Vetenskapsrådet, förvaltning	14	947	0
Anslagssparande			
Anslagssparande	-9 676	-586	18 221
- därav intecknade åtaganden	0	0	13 027
Åtaganden	4 488 287	2 457 355	1 867 838
Tilldelade bemyndiganden	4 685 000	2 794 000	2 926 000
Personal			
Antal årsarbetskrafter	122	119	111,2
Medelantal anställda	129	126	122
Driftkostnad per årsarbetskraft	2 432	2 430	2 019
Kapitalförändring			
Årets kapitalförändring	6 983	-27 847	45 213
Balanserad kapitalförändring	10 654	39 170	-6 125
Utgående myndighetskapital	23 246	16 263	44 110

*) Dessa jämförelsetal för 2001 och 2002 har korrigerats för korrekt jämförelse med 2003.

10.2. Resultaträkning inklusive SUNET

VETENSKAPSRÅDET

Resultaträkning

Inklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		211 087	196 784
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	141 276	105 485
Intäkter av bidrag		8 910	13 211
Finansiella intäkter	2	156	628
Summa		361 429	316 108
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-120 015	-110 198
Kostnader för lokaler		-19 537	-17 300
Övriga driftkostnader		-157 167	-161 676
Finansiella kostnader	4	-6 121	-5 765
Avskrivningar och nedskrivningar		-51 045	-49 685
Summa		-353 885	-344 624
Verksamhetsutfall		7 544	-28 516
Resultat från andelar i intresseföretag		-561	669
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		2 420 456	2 065 721
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		16 412	8 602
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		45 014	60 143
Finansiella intäkter		1 467	1 679
Lämnade bidrag		-2 483 349	-2 136 145
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	17	6 983	-27 847

10.3. Balansräkning inklusive SUNET

VETENSKAPSRÅDET		Balansräkning	
Inklusive SUNET			
Belopp i tkr	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling		4 313	3 610
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		0	67
Summa immateriella anläggningstillgångar	5	4 313	3 677
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	6	1 212	1 638
Maskiner, inventarier, installationer m m	7	94 616	145 298
Summa materiella anläggningstillgångar		95 828	146 936
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i dotterbolag och intresseföretag	8	5 048	5 609
Summa finansiella anläggningstillgångar		5 048	5 609
<i>Fordringar</i>			
Kundfordringar		1 175	459
Fordringar hos andra myndigheter	9	6 522	5 942
Övriga fordringar	10	25	5 092
Summa fordringar		7 722	11 493
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Förutbetalda kostnader	11	31 695	19 386
Upplupna bidragsintäkter	12	7 355	0
Övriga upplupna intäkter		0	4 369
Summa periodavgränsningsposter		39 050	23 755
<i>Avräkning med statsverket</i>	13	23 129	17 540
<i>Kassa och bank</i>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	19 863	39 284
Summa kassa och bank		19 863	39 284
SUMMA TILLGÅNGAR		194 953	248 294
KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Myndighetskapital</i>			
Statskapital		4 457	4 457
Resultatandelar i dotterbolag och intresseföretag	15	1 152	483
Balanserad kapitalförändring	16	10 654	39 170
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	17	6 983	-27 847
Summa myndighetskapital		23 246	16 263
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	3 780	2 522
Summa avsättningar		3 780	2 522
<i>Skulder m m</i>			
Lån i Riksgäldskontoret	19	98 763	143 569
Skulder till andra myndigheter	20	5 106	6 027
Leverantörsskulder	21	21 901	25 694
Övriga skulder	22	2 852	2 875
Summa skulder m m		128 622	178 165
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Upplupna kostnader	23	8 712	7 996
Oförbrukade bidrag	24	27 499	43 348
Övriga förutbetalda intäkter	25	3 094	0
Summa periodavgränsningsposter		39 305	51 344
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		194 953	248 294
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

10.4. Resultaträkning exklusive SUNET

VETENSKAPSRÅDET
Exklusive SUNET

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		171 981	159 705
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	5 092	4 505
Intäkter av bidrag		8 910	13 140
Finansiella intäkter	2	156	573
Summa		186 139	177 923
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-118 685	-109 606
Kostnader för lokaler		-19 038	-16 946
Övriga driftkostnader		-50 341	-42 937
Finansiella kostnader	4	-494	-550
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 106	-3 702
Summa		-192 664	-173 741
Verksamhetsutfall		-6 525	4 182
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		2 420 456	2 065 121
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		16 412	8 602
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		45 014	60 143
Finansiella intäkter		1 467	1 679
Lämnade bidrag		-2 483 349	-2 135 545
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	17	-6 525	4 182

10.5. Balansräkning exklusive SUNET

VETENSKAPSRÅDET
Exklusive SUNET

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling		4 313	3 610
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		0	67
Summa immateriella anläggningstillgångar	5	4 313	3 677
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	6	1 212	1 638
Maskiner, inventarier, installationer m m	7	3 870	5 390
Summa materiella anläggningstillgångar		5 082	7 028
<i>Fordringar</i>			
Kundfordringar		349	290
Fordringar hos andra myndigheter	9	2 842	2 886
Övriga fordringar	10	25	5 092
Summa fordringar		3 216	8 268
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Förutbetalda kostnader	11	2 428	2 516
Upplupna bidragsintäkter	12	7 355	0
Övriga upplupna intäkter		0	4 343
Summa periodavgränsningsposter		9 783	6 859
<i>Avräkning med statsverket</i>	13	20 821	15 691
<i>Kassa och bank</i>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	6 565	38 593
Summa kassa och bank		6 565	38 593
SUMMA TILLGÅNGAR		49 780	80 116
KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Myndighetskapital</i>			
Balanserad kapitalförändring	16	-3 865	-8 047
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	17	-6 525	4 182
Summa myndighetskapital		-10 390	-3 865
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse	18	3 780	2 522
Summa avsättningar		3 780	2 522
<i>Skulder m m</i>			
Lån i Riksgäldskontoret	19	9 078	10 762
Skulder till andra myndigheter	20	4 484	5 010
Leverantörsskulder	21	4 904	13 155
Övriga skulder	22	2 851	2 862
Summa skulder m m		21 317	31 789
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Upplupna kostnader	23	7 574	6 334
Oförbrukade bidrag	24	27 499	43 336
Summa periodavgränsningsposter		35 073	49 670
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		49 780	80 116
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

10.6. Resultaträkning SUNET

**VETENSKAPSRÅDET
SUNET**

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		39 106	37 079
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	136 184	100 980
Intäkter av bidrag		0	71
Finansiella intäkter	2	0	55
Summa		175 290	138 185
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-1 330	-592
Kostnader för lokaler		-499	-354
Övriga driftkostnader		-106 826	-118 739
Finansiella kostnader	4	-5 627	-5 215
Avskrivningar och nedskrivningar		-46 939	-45 983
Summa		-161 221	-170 883
Verksamhetsutfall		14 069	-32 698
Resultat från andelar i intresseföretag		-561	669
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		0	600
Lämnade bidrag		0	-600
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	17	13 508	-32 029

10.7. Balansräkning SUNET

VETENSKAPSRÅDET		BALANSRÄKNING	
SUNET			
Belopp i tkr	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Maskiner, inventarier, installationer m m	7	90 746	139 908
Summa materiella anläggningstillgångar		90 746	139 908
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i dotterbolag och intresseföretag	8	5 048	5 609
Summa finansiella anläggningstillgångar		5 048	5 609
<i>Fordringar</i>			
Kundfordringar		826	169
Fordringar hos andra myndigheter	9	3 680	3 056
Summa fordringar		4 506	3 225
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Förutbetalda kostnader	11	29 267	16 870
Upplupna bidragsintäkter		0	0
Övriga upplupna intäkter		0	26
Summa periodavgränsningsposter		29 267	16 896
<i>Avräkning med statsverket</i>	13	2 308	1 849
<i>Kassa och bank</i>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	13 298	691
Summa kassa och bank		13 298	691
SUMMA TILLGÅNGAR		145 173	168 178
KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Myndighetskapital</i>			
Statskapital		4 457	4 457
Resultatandelar i dotterbolag och intresseföretag	15	1 152	483
Balanserad kapitalförändring	16	14 519	47 217
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	17	13 508	-32 029
Summa myndighetskapital		33 636	20 128
<i>Skulder m m</i>			
Lån i Riksgäldskontoret	19	89 685	132 807
Skulder till andra myndigheter	20	622	1 017
Leverantörsskulder	21	16 997	12 539
Övriga skulder	22	1	13
Summa skulder m m		107 305	146 376
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Upplupna kostnader	23	1 138	1 662
Oförbrukade bidrag	24	0	12
Övriga förutbetalda intäkter	25	3 094	0
Summa periodavgränsningsposter		4 232	1 674
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		145 173	168 178
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

10.8. Anslagsredovisning

VETENSKAPSRÅDET
Redovisning mot anslag

Anslagsredovisning
Belopp i tkr

Anslag		Ingående överförings belopp	Årets tilldelning enligt reglerings- brev	Indragning Not 26	Totalt disponibelt belopp 2003	Utfall Utgifter 2003-01- 01-- 2003-12- 31	Utgående över- förings belopp
01:46:01:002	Utgiftsområde 01 Rikets styrelse Mångvetenskaplig demokratiforskning (ram)	0	5 000		5 000	4 746	254
	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning						
16:25:72:106	Jämställdhet (ram)	1 401	0	1 401	0	0	0
16:25:81:003	Unescos vetenskapliga program (ram) Humanistisk och	0	400		400	213	187
16:26:01001	samhällsvetenskaplig forskning (ram)	7 953	254 954	1 061	261 846	257 261	4 585
16:26:01002	Medicinvetenskaplig forskning (ram)	2 284	392 297		394 581	389 468	5 113
16:26:01003	Natur- och teknikvetenskaplig forskning (ram)	-10 892	1 113 493		1 102 601	1 124 743	-22 142
16:26:01004	Utbildningsvetenskaplig forskning (ram)	531	124 528		125 059	122 631	2 428
16:26:01005	Dyrbar vetenskaplig utrustning m.m. (ram)	-68	131 518		131 450	133 645	-2 195
16:26:01006	Övrig forskningsfinansiering m.m. (ram)	-6 424	417 032		410 608	412 008	-1 400
16:26:02	Vetenskapsrådet: Förvaltning (ram)	-947	95 546		94 599	94 613	-14
16:26:08	SUNET (ram)	459	38 647		39 106	39 106	0
	Utgiftsområde 21 Energi						0
21:35:05:001	Natur- och teknikvetenskaplig grundforskning (Energiforskning) (ram)	5 117	51 500		56 617	53 109	3 508
Summa totalt		-586	2 624 915	2 462	2 621 867	2 631 543	-9 676

Redovisning mot inkomsttitel

Vetenskapsrådet redovisar inte mot någon inkomsttitel

Anslagskredit

Beviljad i regleringsbrevet

Anslag 46:1 Allmänna val 250

Anslag 26:1 Forskning och
forskningssinformation 121 691

Anslag 26:2 Vetenskapsrådet, förvaltning 2 866

Anslag 26:8 SUNET 966

Utnyttjad Anslag 26:1 Forskning och
forskningssinformation 13 611

Utnyttjad Anslag 26:2 Vetenskapsrådet,
förvaltning 14

Andra finansiella villkor

Belopp i tkr

		Villkor	Minst	Högst	Utgifter	Saldo
16:26:01003	Natur- och teknikvetenskaplig forskning Bidrag till drift av R2-reaktorn i Studsvik och för kärnteknisk forskning Främjande av industriella och tekniska fordelar	38 500			38 500	0
			875		835	40
16:26:01006	Övrig forskningsfinansiering m.m. Genus- och jämställdhetsforskning		10 000		9 862	138
21:35:05:001	Natur- och teknikvetenskaplig grundforskning (Energiforskning) Programanknutna aktiviteter			400	400	0

10.9. Bemyndigande

VETENSKAPSRÅDET

Redovisning mot bemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag		Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden per 2003-12-31	Utestående åtagandenas fördelning per år			
					2004	2005	2006	2007
16:21:01	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	4 595 000	2 409 401	4 439 041	2 261 122	1 343 451	664 711	169 757
21:35:05001	Natur- och teknikvetenskaplig grundforskning (Energiforskning)	90 000	47 954	49 246	31 316	17 930		
Summa totalt		4 685 000	2 457 355	4 488 287	2 292 438	1 361 381	664 711	169 757

Kommentarer

Utestående åtaganden per 2003-12-31:

- 16:26:01 Åtaganden har ökats med utnyttjandet 2003 av anslagskrediten (13 611 tkr)
- 21:35:05:001 Åtaganden har minskats med anslagssparandet vid årets slut (3 508 tkr)

10.10. Finansieringsanalys

VETENSKAPSRÅDET

Finansieringsanalys

Inklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2003	2002
Drift			
<i>Kostnader</i>	27	-301 503	-292 329
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		211 087	196 784
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	28	139 744	105 467
Intäkter av bidrag		8 910	13 211
Övriga intäkter		156	628
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</i>		359 897	316 090
<i>Ökning (-) av kortfristiga fordringar</i>	29	-11 525	41 423
<i>Minskning (-) av kortfristiga skulder</i>	30	-16 339	-55 000
KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT		30 530	10 184
Investeringar			
Investeringar i materiella tillgångar		-1 496	-169 805
Investeringar i immateriella tillgångar		-1 960	-3 886
<i>Summa investeringsutgifter</i>		-3 456	-173 691
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret		10 355	168 450
Amorteringar		-55 161	-50 436
Andra långfristiga lån		0	0
Amorteringar		0	-32
Försäljning av anläggningstillgångar		4 243	18
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>		-40 563	118 000
Förändring kortfristiga skulder avseende investeringar		-343	-1 951
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		-44 362	-57 642
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag		-2 483 349	-2 136 145
<i>Utbetalningar i transfereringsverksamhet</i>		-2 483 349	-2 136 145
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		2 420 456	2 065 721
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		16 412	8 602
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		45 014	60 143
Finansiella intäkter		1 467	1 679
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet</i>		2 483 349	2 136 145
KASSAFLÖDE FRÅN TRANSFERERINGSVERKSAMHET		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-13 832	-47 458
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början		56 824	104 282
Minskning (-) av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		-19 421	-42 147
Ökning (+) av avräkning med statsverket		5 589	-5 311
<i>Summa förändring av likvida medel</i>		-13 832	-47 458
Likvida medel vid årets slut		42 992	56 824

10.11. Tilläggsuppgifter

VETENSKAPSRÅDET

Tilläggsuppgifter

Inklusive SUNET

Redovisnings- och värderingsprinciper.

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodiseringsposter.

Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Periodiseringsposter

Som periodavgränsningspost har bokförts belopp överstigande 10 tkr.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med anskaffningskostnad på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre har bokförts som anläggningstillgångar.

Fr o m 1 januari 2002 har kraven för redovisning av immateriella tillgångar skärpts.

Utgifter avseende utveckling av programvaror som är av väsentligt värde för Vetenskapsrådets verksamhet under kommande år har redovisats som immateriell tillgång.

Avskrivningen bokförs linjärt över den ekonomiska livslängden. Följande avskrivningstider tillämpas:

Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år
Investeringar Gigasunet	4 år
Persondatorer med tillbehör	3 år
Kontorsinventarier	5 år
Vissa kontorsinventarier som anskaffats år 2000 och tidigare	7 år

Bärbara datorer

Inköp av bärbara datorer har kostnadsförts direkt.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2003-07-01--2003-12-31
Totalt	5,0%
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	50,4%
Kvinnor	5,8%
Män	3,8%
Anställda - 29 år	5,2%
Anställda 30-49 år	5,1%
Anställda 50 år -	4,9%

Uppgifter om styrelsen och ledande befattningshavare enligt 7 kap 2 § Förordning om Årsredovisning och budgetunderlag.

I beloppet ingår skattepliktiga ersättningar och förmåner som utbetalats under räkenskapsåret till styrelseledamöter och ledande befattningshavare som utsetts av regeringen. Uppdrag som styrelse- och rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag redovisas i förekommande fall.

Vetenskapsrådets styrelse

Belopp i tkr

Utsedda av regeringen:	2003	2002
<i>Bengt Westerberg, ordförande</i>	74	70
Övriga förmåner	1	1
Finansinspektionen		
Svenska Institutet		
Sveriges Författarfond		
Riksbanksfullmäktige		
Cirkör AB		
Folkspel i Norden AB		
SPI Service AB		
<i>Pär Omling, generaldirektör för Vetenskapsrådet</i>	963	918
Övriga förmåner	1	2
IMEGO AB (Institutet för Mikroelektronik i Göteborg)		

Vetenskapsrådets styrelse

Belopp i tkr

Utsedda av regeringen:

2003

2002

Susanne Ackum

37

37

Övriga förmåner

1

0

Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps)

Sjunde AP-fonden

Helle Klein

35

35

Arne Wittlöv

35

35

Övriga förmåner

1

0

Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)

Addsystems International AB

Volvo Aero Corporation

AB Volvo Penta

Volvo Technology Transfer AB

European Research Advisory Board (EURAB)

Göteborgs universitet

BNT Invest AB

Utsedda genom elektorval bland landets forskare:

Susanne Holmgren, vice ordförande

61

52

Övriga förmåner

1

1

Göteborgs universitets vetenskapliga råd

Bengt Gustafsson

40

47

Övriga förmåner

1

1

Högskoleverket

Naturvetenskapliga utbildningsnämnden vid Uppsala universitet

Nämnden för Centrum för miljö- och utvecklingsstudier vid Uppsala universitet

Asmarakommittén, Tekn-naturvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet

Styrelsen för kollegiet för utvecklingsstudier, Uppsala

Nobellkommittén för fysik, Kungliga Vetenskapsakademien

Svenska Pugwashgruppen

Carl-Henrik Heldin

35

35

Övriga förmåner

1

1

Karin Johannisson

37

0

Lennart Ljung

46

44

Övriga förmåner

1

1

Linköpings universitets styrelse

Kungliga Vetenskapsakademiens akademinnämnd (KVA)

Styrelsen för forskarskolorna för CPDC, IMIE och ECSEL

Ljung Toolbox AB

Christina Moberg

51

47

Övriga förmåner

1

1

Stiftelsen för strategisk forskning, forskningskollegiet

Torsten Persson

35

35

Övriga förmåner

1

0

Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS)

Kungliga Vetenskapsakademien, akademiska nämnden

	Belopp i tkr	
	2003	2002
<i>Birgitta Strandvik</i>	38	0
Övriga förmåner	1	0
Akademiska hus i Göteborg		
Swedish Nutrition Foundation		
Ledamöter och ersättare i ämnesråden som utsetts av regeringen		
Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap:		
<i>Jane Cederqvist</i> , ordförande	35	35
<i>Margitta Edgren</i> , ordinarie	20	20
Datainspektionen		
<i>Olle Kååks</i> , ordinarie	28	38
Övriga förmåner	1	1
<i>Mats Svegfors</i> , ordinarie	20	30
Svenska ESF-rådet		
Strukturfondsdelegationen för Mål 2 Norra		
Europainstitutet i Västmanland		
Länsarbetsnämnden Västmanland		
Kyrkans Press AB		
Ämnesrådet för medicin:		
<i>Birgitta Böhlin</i> , ordförande	35	32
Övriga förmåner	1	0
Styrelsen för Sveriges provnings- och forskningsinstitut		
Föreningssparbanken Syd		
Samhall AB		
Ekonomistyrningsverkets råd		
Energimyndigheten		
Gleerups Utbildning AB		
<i>Kerstin Alberius</i> , ordinarie	20	20
Almega AB		
Carolink AB		
<i>Björn Beermann</i> , ordinarie	20	20
Statens beredning för medicinsk utvärderings vetenskapliga råd		
<i>Tomas Keisu</i> , ordinarie	20	20
Övriga förmåner	1	0

	Belopp i tkr	
	2003	2002
Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap:		
<i>Jan Martinsson</i> , ordförande	36	37
Övriga förmåner	1	1
Stiftelsen Sicomp		
<i>Göran Bengtsson</i> , ordinarie	20	20
Göteborgs Trafikleder AB		
EPG Konsult AB		
Förvaltningsaktiebolaget Akademikerhus		
Göteborgs & Co Träffpunkt AB		
Svenska Ostindiska Companiet AB		
Gunnebo Slott och Trädgårdar AB		
<i>Birgit Erngren Wohlin</i> , ordinarie	35	34
Övriga förmåner	0	1
Institutet för förpackning och logistik AB		
Skogsindustrins Tekniska Forskningsinstitut AB (STFI)		
SWECO AB		
<i>Stina Gestreljus</i> , ordinarie	37	29
Övriga förmåner	0	1
Lunds tekniska högskola		
Medicon Valley Academy, Köpenhamn		

Utöver redovisade skattepliktiga ersättningar och andra förmåner har Vetenskapsrådet inga överenskomna framtida åtaganden.

10.12. Noter

VETENSKAPSRÅDET Inklusive SUNET

Finansiell redovisning

Belopp i tkr
NOTER

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		
Intäkter av utbildning och konferenser	0	408
Intäkter av konsultuppdrag	173	188
Intäkter av övriga avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen	0	20
Intäkter av avgifter enligt 15 § Avgiftsförordningen	14	6

SUNET Intäkter av avgifter och bidrag	134 682	100 980
Övriga intäkter	4 905	3 883
SUNET övriga intäkter	1 502	0
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	141 276	105 485

Not 2 Finansiella intäkter	2003	2002
Ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret	0	516
SUNET ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret	0	55
Övriga ränteintäkter	156	57
Summa finansiella intäkter	156	628

Not 3 Kostnader för personal	2003	2002
Förändring avsättning för pensioner	1 258	2 522
Lönekostnader, exklusive avgifter	75 898	68 293
SUNET lönekostnader, exklusive avgifter	870	381
Övriga personalkostnader	41 529	38 791
SUNET övriga personalkostnader	460	211
Summa kostnader för personal	120 015	110 198

Not 4 Finansiella kostnader	2003	2002
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	540	476
SUNET ränta på lån i Riksgäldskontoret	5 625	5 215
Övriga finansiella kostnader, periodisering	-46	57
SUNET övriga finansiella kostnader	2	0
Ränta för finansiell leasing m m	0	17
Summa finansiella kostnader	6 121	5 765

Not 5 Immateriella tillgångar	2003	2002
Tillgångarnas anskaffningsvärde	5 110	1 224
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	1 960	3 886
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-1 224	0
Årets avskrivningar	-1 246	-772
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-1 433	-661
* Korrigering av tidigare års avskrivningar	1 146	0
Bokfört restvärde	4 313	3 677
SUNET har inte någon andel av posten immateriella tillgångar		

Not 6 Förbättringsutgifter på annans fastighet	2003	2002
Tillgångarnas anskaffningsvärde	2 370	2 019
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	17	352
Årets avskrivningar	-442	-437
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-733	-296
Bokfört restvärde	1 212	1 638
SUNET har inte någon andel av posten förbättringsutgifter på annans fastighet		

Not 7 Maskiner, inventarier, installationer m m	2003	2002
Tillgångarnas anskaffningsvärde	17 089	16 149
SUNET tillgångarnas anskaffningsvärde	195 590	71 841
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	963	1 301
SUNET tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	517	168 152
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-5 674	-142
SUNET avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-4 242	-44 403
Årets avskrivningar	-2 418	-2 493
SUNET årets avskrivningar	-46 939	-45 983
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-11 699	-9 479
SUNET ackumulerade avskrivningar (IB)	-55 682	-54 102
* Korrigering av tidigare års avskrivningar	5 609	54
* SUNET korrigering av tidigare års avskrivningar	1 502	44 403
Bokfört restvärde	94 616	145 298
SUNET bokfört restvärde	90 746	139 908
* Korrigering av tidigare års avskrivningar avser utrangerade och sålda inventarier		
I bokfört värde ingår kontorsinventarier finansierad genom finansiell leasing	0	94
SUNET har inte någon andel av posten finansiell leasing		
Försäljning anläggningstillgångar	2003	2002
Reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar	29	18
SUNET reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar	1 502	0
Reaförlust vid försäljning av anläggningstillgångar	79	88
Not 8 Andelar i dotterbolag och intresseföretag	2003	2002
SUNETs 3 800 aktier i NORDUnet A/S, nominellt värde DKK 3 800 000	5 609	4 940
Vinstandel 2002		669
Vinstandel 2003	-561	
Summa finansiella anläggningstillgångar	5 048	5 609
Not 9 Fordringar hos andra myndigheter	2003	2002
Mervärdesskattefordran	2 100	1 726
SUNET mervärdesskattefordran	3 736	2 893
Övriga fordringar hos andra myndigheter	742	1 160
SUNET övriga fordringar hos andra myndigheter	-56	163
Summa fordringar hos andra myndigheter	6 522	5 942
Not 10 Övriga fordringar	2003	2002
Fordringar Wallenbergstiftelsen	0	5 087
Övriga fordringar	25	5
Summa övriga fordringar	25	5 092
Not 11 Förutbetalda kostnader	2003	2002
Förutbetalda hyror	1 353	1 371
Övriga förutbetalda kostnader	1 075	1 145
SUNET övriga förutbetalda kostnader	29 267	16 870
Summa förutbetalda kostnader	31 695	19 386
Not 12 Upplupna bidragsintäkter	2003	2002
Extern finansiär		
Cern Data Grid	910	0
Genterapi	1 415	0
Diabetes Stamceller	4 836	0
STINT Postdoc	139	0
Övriga	55	0
Summa upplupna bidragsintäkter	7 355	0
I summan upplupna bidragsintäkter ingår medel till transfereringar	6 390	0
I summan upplupna bidragsintäkter ingår medel till drift	965	0
SPV prognos 2002 års slutliga premie avtalsförsäkringar	0	4 343
SUNET SPV prognos 2002 års slutliga premie avtalsförsäkringar	0	26
Summa övriga upplupna intäkter	0	4 369

Årsredovisning 2003

Not 13 Avräkning med statsverket	2003	2002
Ingående balans	15 691	20 689
SUNET ingående balans	1 849	2 162
Avräknat mot statsbudgeteten:		
Anslag	2 592 437	2 224 826
SUNET anslag	39 106	37 679
Avräknat mot statsverkets checkräkning:		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-95 546	-88 239
SUNET anslagsmedel som tillförts räntekonto	-38 647	-37 992
Uppbördsmedel m m	97 674	92 685
Transfereringar m m	-2 589 435	-2 234 270
Utgående balans	23 129	17 540
SUNET utgående balans	2 308	1 849

Not 14 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2003	2002
Anslagsmedel	2 702	0
SUNET anslagsmedel SUNET	10 204	691
SUNET uppdragsverksamhet	3 094	0
Bidragsmedel extern finansiering	3 863	38 984
Summa behållning på räntekonto	19 863	39 675
SUNET summa behållning på räntekonto	13 298	691
Varav kortsiktigt likviditetsbehov	9 000	13 000
Varav SUNET kortsiktigt likviditetsbehov	13 000	10 000
Summa kortfristigt likviditetsbehov	22 000	23 000
Ekonomiska villkor		
Kreditutrymme	13 414	12 600

Not 15 Resultat i dotterbolag och intresseföretag	2003	2002
SUNET ingående balans	483	483
Överfört från årets kapitalförändring	669	0
Utgående balans	1 152	483

Not 16 Balanserad kapitalförändring	2003	2002
Balanserad kapitalförändring	-3 865	-8 047
Varav periodiseringsdifferenser	-3 865	-8 047
SUNET balanserad kapitalförändring	14 519	47 217
Varav SUNET periodiseringsdifferenser	14 519	47 217
Summa balanserad kapitalförändring	10 654	39 170

Not 17 Kapitalförändring enligt resultaträkningen	2003	2002
Årets kapitalförändring består av periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet		
Amorteringar	4 307	3 769
SUNET amorteringar	50 853	46 667
Finansiell leasing	0	32
Avskrivningar	-4 106	-3 702
SUNET avskrivningar	-46 939	-45 983
Förändring av periodiseringar	-5 468	6 605
Förändring framtida åtaganden för förtidsavgången personal	-1 258	-2 522
SUNET förändring av periodiseringar	10 155	-33 382
SUNET resultat från andelar i intresseföretag	-561	669
Summa kapitalförändring enligt resultaträkningen	6 983	-27 847

Not 18 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	2003	2002
Avsättning för pensioner		
Ingående balans	2 522	0
Årets förändring	1 258	2 522
Summa avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	3 780	2 522

Not 19 Lån i Riksgäldskontoret	2003	2002
Ingående skuld	10 762	8 230
SUNET ingående skuld	132 807	17 325
Lån upptagna under året	2 624	6 300
SUNET lån upptagna under året	7 731	162 150
Årets amorteringar	-4 308	-3 768
SUNET årets amorteringar	-50 853	-46 668
Summa lån i Riksgäldskontoret	98 763	143 569

Ekonomiska villkor

Låneram	144 000	145 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	9 078	10 762
SUNET utnyttjad i Riksgäldskontoret	89 685	132 807
Utnyttjad i Riksgäldskontoret, totalt	98 763	143 569
Utnyttjad finansiell leasing	0	94

Not 20 Skulder till andra myndigheter

	2003	2002
Skattemyndigheten, arbetsgivaravgifter	2 641	2 516
SUNET Skattemyndigheten, arbetsgivaravgifter	32	13
SPV, avtalsförsäkringar	929	1 970
SUNET SPV, avtalsförsäkringar	11	10
Övriga skulder till andra myndigheter	914	524
SUNET övriga skulder till andra myndigheter	579	994
Summa skulder till andra myndigheter	5 106	6 027

Ändrade redovisningsprinciper

17 518 tkr har flyttats från Skulder till andra myndigheter till Oförbrukade bidrag

Skulder till andra myndigheter (bidrag) skall numera enligt Ekonomistyrningsverket redovisas som oförbrukade bidrag

Not 21 Leverantörsskulder

	2003	2002
Övriga leverantörer	4 904	13 155
SUNET leverantör Skanova	0	8 598
SUNET Nordunet	2 144	2 734
SUNET Teliasonera	14 324	0
SUNET övriga leverantörer	529	1 207
Summa leverantörsskulder	21 901	25 694

Not 22 Övriga skulder

	2003	2002
Personalens källskatt	2 827	2 640
SUNET personalens källskatt	1	13
Övriga skulder	24	128
Skuld finansiell leasing	0	94
Summa övriga skulder	2 852	2 875

Ändrade redovisningsprinciper

25 818 tkr har flyttats från Övriga skulder till Oförbrukade bidrag

SUNET 12 tkr har flyttats från Övriga skulder till Oförbrukade bidrag

Övriga skulder (bidrag) skall numera enligt Ekonomistyrningsverket redovisas som oförbrukade bidrag

25 830

Not 23 Periodiseringsposter

	2003	2002
Upplupna löner, inklusive sociala kostnader	407	512
Semesterlöneskuld, inklusive sociala kostnader	5 915	5 124
SUNET semesterlöneskuld, inklusive sociala kostnader	67	96
Övriga periodiseringsposter	1 252	698
SUNET övriga periodiseringsposter	1 071	1 566
Summa periodiseringsposter	8 712	7 996

Not 24 Oförbrukade bidrag	2003	2002
JDRF/KAW Diabetes	1 766	9 004
JDRF/KAW Stamceller	0	5 673
CERN Data Grid	0	84
Cern Experiment	6 279	8 983
SSF-NGSSC	110	731
EU-bidrag fusion	6 622	1 923
Framtidens lärande	344	0
Euroscience	1 705	597
Övriga oförbrukade bidrag	259	179
Medel från FAS, Aldrande demens	33	0
Medel från Kammarkollegiet	7 990	12 394
Skuld till Distum	2 391	3 768
SUNET KK-Stiftelsen	0	12
Summa oförbrukade bidrag	27 499	43 348
I summan oförbrukade bidrag ingår medel till transfereringar	25 450	42 655
I summan oförbrukade bidrag ingår medel till drift	5 143	693
Ändrade redovisningsprinciper		
<i>17 518 tkr har flyttats från Skulder till andra myndigheter till Oförbrukade bidrag</i>		17 518
<i>25 818 tkr har flyttats från Övriga skulder till Oförbrukade bidrag</i>		25 818
<i>SUNET 12 tkr har flyttats från Övriga skulder till Oförbrukade bidrag.</i>		12
Skulder till andra myndigheter (bidrag) och Övriga skulder (bidrag) skall numera enligt Ekonomistyrningsverket redovisas som oförbrukade bidrag		43 348
Not 25 Övriga förutbetalda intäkter	2003	2002
SUNET övriga förutbetalda intäkter	3 094	0
Summa övriga förutbetalda intäkter		
Not 26 Anslagsredovisning	2003	2002
Indragning enligt Regeringsbeslut 15 U2002/1002, 1724/UH.		2 694
Indragning enligt Regeringsbeslut 10 U2003/1997/DK.	1 061	
Indragning av äldre anslag: Jämställdhet 16:25:73106, enligt 13 § anslagsförordningen.	1 401	
Not 27 Finansieringsanalys, kostnader	2003	2002
Summa verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	-353 885	-344 624
Justeringar:		
Avskrivningar och nedskrivningar	51 045	49 685
Realisationsförlust	79	88
Avsättningar	1 258	2 522
Summa kostnader enligt finansieringsanalysen	-301 503	-292 329
Not 28 Finansieringsanalys, intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	141 276	105 485
Justeringar:		
Realisationsvinst	-1 532	-18
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	139 744	105 467
Not 29 Finansieringsanalys, ökning (-) av kortfristiga fordringar	2003	2002
Förändring av posten fordringar	3 771	-14 422
Förändring av posten periodavgränsningsposter	-15 296	-27 001
Summa ökning av kortfristiga fordringar enligt finansieringsanalysen	-11 525	-41 423
Not 30 Finansieringsanalys, minskning (-) av kortfristiga skulder	2003	2002
Förändring av posten skulder exklusive lån i Riksgäldskontoret	-4 737	-56 571
Förändring av posten periodavgränsningsposter	-12 039	-412
Förändring av posten årets finansiell leasing	94	32
Förändring av posten kortfristiga skulder avseende investeringar	343	1 951
Summa minskning av kortfristiga skulder enligt finansieringsanalysen	-16 339	-55 000

10.13. Underskrifter

Vetenskapsrådet har den 19 februari 2004 fattat beslut om årsredovisning avseende 2003.

Stockholm den 19 februari 2004

Bengt Westerberg, ordförande

Ledamöter

Susanne Ackum

Jane Cederquist

Arne Wittlöv

Carl-Henrik Heldin

Lennart Ljung

Torsten Persson

Astrid Gräslund

Elisabeth Haggård

Lisbeth Larsson

Karin Prellner

Sune Svanberg

Pär Omling, generaldirektör

11. Personregister 2003

Vetenskapsrådets styrelse

Utsedda av regeringen:

Ordförande: Bengt Westerberg, f d statsråd

Pär Omling, generaldirektör, Vetenskapsrådet

Susanne Ackum generaldirektör,
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)

Helle Klein, politisk chefredaktör, Aftonbladet

Arne Wittlöv, f d vice VD, Volvo, Göteborg

Utsedda genom elektorval bland landets forskare:

Bengt Gustafsson, professor,
Astronomiska observatoriet, Uppsala universitet

Carl-Henrik Heldin, professor,
Ludwiginstitutet för cancerforskning, Uppsala universitet

Vice ordförande: Susanne Holmgren, professor,
Zoologiska institutionen, Göteborgs universitet

Karin Johannisson, professor,
Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Uppsala universitet

Lennart Ljung, professor,
Institutionen för systemteknik, Linköpings universitet

Christina Moberg, professor,
Institutionen för kemi, Kungliga tekniska högskolan

Torsten Persson, professor,
Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet

Birgitta Strandvik, professor, Institutionen för kvinnors
och barns hälsa, Göteborgs universitet

Personalföreträdare:

Dag Hervieu, 1:e forskningsadministratör, SACO (t o m september 2003)

Nils-Harry Eriksson, ekonom, SACO (fr o m oktober 2003)

Jan Larsson, forskningssekreterare, ST

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap

Utsedda av regeringen

Ordförande: Jane Cederqvist, generaldirektör,
Finansdepartementet

Ordinarie: Margitta Edgren, f d riksdagsledamot

Ersättare: Torsten Kälvemark,
avdelningschef, Högskoleverket

Ordinarie: Olle Kåks, konstnär

Ersättare: vakant

Ordinarie: Mats Svegfors, landshövding,

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Ersättare: Lena Einhorn, TV-producent

Utsedda genom elektorsval bland landets forskare

Ordinarie: Lars Bäckman, professor,

Äldrecentrum, Stockholm

Ersättare: Ingrid Carlgren, professor,

Pedagogik, Lärarhögskolan i Stockholm

Ordinarie: Marie Demker, docent, Statsvetenskapliga
institutionen, Göteborgs universitet

Ersättare: Peter Westberg, professor, Juridiska
institutionen, Lunds universitet

Ordinarie: Björn Halleröd, professor, Sociologiska
institutionen, Umeå universitet

Ersättare: Lisbeth Larsson, professor, Litteraturvetenskapliga
institutionen, Göteborgs universitet

Ordinarie: Arne Jarrick, professor, Historiska
institutionen, Stockholms universitet

Ersättare: Sten Lindström, Institutionen för filosofi och
lingvistik, Umeå universitet

Ordinarie: Per Linell, professor, Tema kommunikation,
Linköpings universitet

Ersättare: Suzanne Osten, professor,
Dramatiska institutet

Ordinarie: Eva Rystedt, professor, Klassiska institutionen,
Antikens kultur och samhällsliv, Lunds universitet

Ersättare: Werner Jeanrond, professor, Centrum för teologi
och religionsvetenskap, Lund

Ordinarie: Kerstin Sahlin-Andersson, professor, Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet

Ersättare: Sune Berger, professor, Institutionen för samhällsvetenskap, Karlstads universitet

Huvudsekreterare i ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap:

Bengt Hansson, professor

Ämnesrådet för medicin

Utsedda av regeringen:

Ordförande: Ingrid Petersson, överdirektör, Riksförsäkringsverket (t o m 2003-01-17)

Ordförande: Birgitta Böhlin, generaldirektör, Försvarets materialverk (fr o m 2003-01-18)

Ordinarie: Kerstin Alberius, sjukhusdirektör, Röda Korsets sjukhus

Ersättare: Britt-Marie Karlsson, landstingsråd, Örebro läns landsting

Ordinarie: Björn Beermann, professor, Läkemedelsverket

Ersättare: Bo Lindblom, medicinalråd, Socialstyrelsen

Ordinarie: Tomas Keisu, Konsult, Uppsala

Ersättare: Bo Öberg, professor, Medivir AB

Utsedda genom elektorsval bland landets forskare:

Ordinarie: Pam Fredman, professor, Institutionen för klinisk neurovetenskap, Sahlgrenska universitetssjukhuset/Mölndal

Ersättare: Eva Maria Fenyö, professor, Institutionen för medicinsk mikrobiologi, dermatologi och infektion, Lund

Ordinarie: Karin Harms-Ringdahl, professor, Institutionen för folkhälsovetenskap, avd för rehabiliteringsmedicin, Karolinska sjukhuset

Ersättare: Monica Nistér, professor, Institutionen för onkologi-patologi, Karolinska Institutet

Ordinarie: Anne-Liis von Knorring, professor, Barn- och ungdomspsykiatri, Institutionen för neurovetenskap, Akademiska sjukhuset

Ersättare: Gunnar Bergenholtz, professor, Avd för endodonti med oral diagnostik, Göteborgs universitet

Ordinarie: Sten Lindahl, professor, FOUU-ledningen
Karolinska sjukhuset

Ersättare: Olle Lindvall, professor, Institutionen för
neurologi, Restorativ neurologi, Universitetssjukhuset,
Lund

Ordinarie: Sivert Lindström, professor,
Institutionen för biomedicin och kirurgi, Avd för cellbiologi,
Hälsouniversitetet, Linköping

Ersättare: Peter Arner, professor, Institutionen för
medicin, Huddinge universitetssjukhus

Ordinarie: Lena Kjellén, professor,
Institutionen för medicinsk biokemi och mikrobiologi,
Uppsala Biomedicinska Centrum, Uppsala

Ersättare: Annica Dahlström, professor,
Institutionen för anatomi och cellbiologi, Göteborgs universitet

Ordinarie: Lars Thelander, professor, Institutionen för
medicinsk kemi och biofysik, Umeå universitet

Ersättare: Bernt Eric Uhlén, professor, Institutionen för
molekylärbiologi, Umeå universitet

Huvudsekreterare i ämnesrådet för medicin:

Harriet Wallberg-Henriksson, professor

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap

Utsedda av regeringen:

Ordförande: Jan Martinsson, tekn dr

Ordinarie: Göran Bengtsson, länsöverdirektör,
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Ersättare: Lennart Alfredsson, tekn lic

Ordinarie: Birgit Erngren Wohlin, generaldirektör

Ersättare: Birgitta Östlund, F rektor

Ordinarie: Stina Gestrelus, tekn dr, Biora AB

Ersättare: Magnus Malmqvist, fil dr, Bioventia Capital AB

Utsedda genom elektorval bland landets forskare:

Ordinarie: Bert Allard, professor, Örebro universitet,
Institutionen för teknik- och naturvetenskap

Ersättare: Holger Rootzén, professor,
Chalmers tekniska högskola, Matematisk statistik

Ordinarie: Olga Botner, professor, Uppsala universitet,
Institutionen för strålningsvetenskap

Ersättare: Petter Minnhagen, professor, NORDITA,
Köpenhamn

Ordinarie: Elisabeth Haggård-Ljungquist, professor,
Genetiska institutionen, Stockholms universitet

Ersättare: Anders Tunlid, professor,
Institutionen för ekologi, Lunds universitet

Ordinarie: Arne Johansson, professor,
Institutionen för mekanik, Kungl tekniska högskolan,

Ersättare: Lars Nielsen, professor,
Institutionen för systemteknik, Linköpings universitet

Ordinarie: Bengt Jonsson, professor,
Institutionen för informationsteknologi, Uppsala universitet

Ersättare: Gunnar Björk, professor,
Institutionen för elektronik, Kungl tekniska högskolan,

Ordinarie: Bengt Nordén, professor, Fysikalisk kemi,
Chalmers tekniska högskola

Ersättare: Sven Lidin, professor, Oorganisk kemi,
Stockholms universitet

Ordinarie: Göran Sandberg, professor, Institutionen för
skoglig genetik och växtfysiologi, Sveriges Lantbruksuniversitet
(Umeå)

Ersättare: Ylva Lindqvist, professor, Institutionen för
medicinsk biokemi och biofysik, Karolinska institutet

Huvudsekreterare i ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap:

Kåre Bremer, professor

Utbildningsvetenskapliga kommittén

Ordförande: Tjia Torpe, VD, SRF Iris AB
forskarrepresentanter

Lars Bergström, professor i fysik, Stockholms universitet

Sture Brändström, professor, musikhögskolan i Piteå

Ingrid Carlgren, professor i pedagogik,
Lärarygskolan i Stockholm

Ingela Josefson, professor i arbetslivskunskap,
Södertörns högskola

Caroline Liberg, professor, lärarutbildningen,
Malmö högskola

Bengt Sandin, professor i historia, Tema Barn,
Linköpings universitet

Roger Säljö, professor i pedagogik, Göteborgs universitet

Allmänrepresentanter:

Kenneth Abrahamsson, programchef, FAS

Kerstin Kärnekull, arkitekt SAR,
Bygg- och Fastighetssektorns Fortbildningsinstitut AB

Jan Johansson, professor, Avd för Industriell Produktionsmiljö,
Luleå tekniska universitet

Huvudsekreterare i utbildningsvetenskapliga kommittén:

Berit Askling, professor

SUNETs styrelse:

Ordförande: Hasse Odenö, Linköpings universitet

Gun Djerf, Linköpings universitet

Anita Kollerbaur, Stockholms universitet/KTH

Lars-Elve Larsson, Uppsala universitet

Lennart Ljung, Vetenskapsrådet

Kerstin Malmqvist, Högskolan i Halmstad

Kjell Nilsson, Kungliga biblioteket

Ulf-Björn Rönn, studeranderepresentant

Vice ordförande: Staffan Sarbäck, Luleå tekniska universitet

Benny Stridsberg, studeranderepresentant

Arne Sundström, Lunds universitet

Sven Tafvelin, Chalmers tekniska högskola

Per Wernheim, Karolinska institutet

Forskningsforum:
(**samtliga ledamöter utsedda av regeringen, inga ersättare**)

Ordförande: Inger Lundberg, riksdagsledamot,
Sveriges Riksdag

Bertil Andersson, rektor, Linköpings universitet

Per Bill, riksdagsledamot

Annika Bladh, läkare

Britt-Marie Danestig, riksdagsledamot

Robert Erikson, huvudsekreterare, FAS

Per Eriksson, generaldirektör, VINNOVA

Lisa Sennerby Forsse, huvudsekreterare, Formas

Sofia Jonsson, riksdagsledamot

Pär Omling, generaldirektör, Vetenskapsrådet

Camilla Sandström, pol mag

Hans Wigzell, rektor, Regeringens vetenskapliga rådgivare

Vetenskapsrådets kommittéer och deras ordförande
Kommittéer som bereder ansökningar och som tar fram underlag åt styrelsen. Ämnesrådets berednings- eller prioriteringskommittéer tillsätts årligen och redovisas inte här.

Etikommittén: Göran Hermerén, professor,
Lunds universitet

Kommittén för longitudinell forskning: Robert Erikson,
professor, FAS

Kommittén för genusforskning: Birgit Antonsson,
professor, Vetenskapsrådet

Kommittén för dyrbar vetenskaplig utrustning: Christina
Moberg, professor, Institutionen för kemi,
Kungl tekniska högskolan

Kommittén för nationella forskningsresurser: Olga Botner, professor, Uppsala universitet (t o m 16 juni 2003. Kommittén avvecklades enligt beslut vid styrelsemöte den 17-18 juni 2003)

Rådgivande kommittéer för internationellt samarbete och deras ordförande:

CERN-kommittén: Olga Botner, professor, Uppsala universitet

ESO/NOT-kommittén: Claes Fransson, professor, Stockholms universitet

Kommittén för molekylärbiologi (KOMBI): Elisabeth Haggård-Ljungquist, professor, Stockholms universitet

Synkrotronljuskommittén: Sven Lidin, professor, Stockholms universitet

Kommittén för Ocean Drilling Program (ODP): Nils Holm, professor, Stockholms universitet (t o m 2003-09-30)

Kommittén för the Integrated Ocean Drilling Program (IODP) (fr o m 2003-10-01) Eve Arnold, dr, Stockholms universitet

EISCAT-kommittén: Asta Pellinen-Wannberg, docent, Umeå universitet och IRF, Kiruna

Fusionsforskningskommittén (FFK): Lars Börjesson, professor, Vetenskapsrådet

Kommittén för International Lithosphere Program (ILP): Sten-Åke Elming, professor, Luleå tekniska universitet

Svenska IHP-kommittén (International Hydrological Programme): Lars O Ericsson, professor, Göteborgs universitet (t o m 2003-06-30)

Svenska kommittén för IGCP (International Geological Correlation Programme): John S. Peel, professor, Uppsala universitet (t o m 2003-06-30)

Svenska MAB-kommittén: Olof Wärneryd, professor em,
Lunds universitet (t o m 2003-06-30)

*Den svenska kommittén för UNESCO 's vetenskapliga program
vid Vetenskapsrådet* (bildades i oktober 2003): David Gee, professor,
Uppsala universitet

Av ämnesråden tillsatta arbetsgrupper:

HS – Etikgranskningsgruppen: Bo Petersson, professor,
Linköpings universitet

HS – Publiceringsutskottet: Eva Rystedt, professor,
Lunds universitet

M – Arbetsgruppen för forskningsetik: Gisela Dahlquist,
professor, Umeå universitet (t o m 2003-04-09)
Peter Höglund, docent, Lunds universitet (fr o m 2003-04-10)

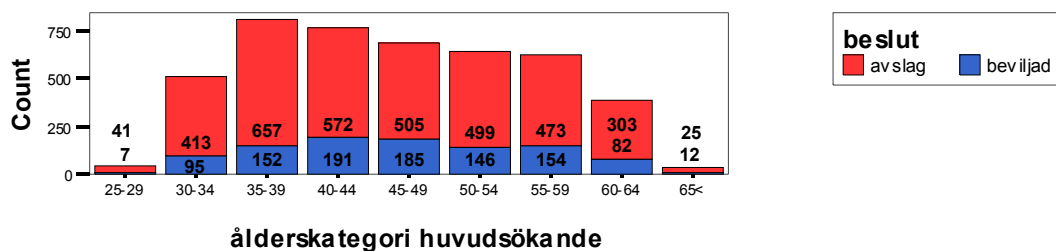
12. Förkortningar

AAAS	American Association for the Advancement of Science
ALICE	Detektor vid LHC-acceleratorn, CERN
ALMA	Atacama Large Millimeter Array
ATLAS	Detektor vid LHC-acceleratorn, CERN
CERN	European Laboratory for Particle Physics
DESY	forskningsanläggning i Hamburg
ECORD	Europeiskt consortium för deltagande i IODP
EFDA	European Fusion Development Agreement
EISCAT	European Incoherent Scatter Facility
EMBC	European Molecular Biology Conference
EMBL	European Molecular Biology Laboratory
ESA	Europeiska rymdorganisationen
ESF	European Science Foundation
ESO	European Southern Observatory
ESRF	European Synchrotron Radiation Facility
EU/FoU-rådet	Rådet för samordning av forsknings- och utvecklingsarbete mellan Sverige och EU
EUI	European University Institute, Florens
EURATOM	Samordningsorgan inom EU på kärnenergiområdet
EUROCORES	European Collaborative Research Programmes (ESF-program)
EUROHORCS	Samarbetsorgan mellan cheferna för de europeiska forskningsråden
FAS	Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap
FRN	Forskningsrådsnämnden
FORMAS	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
FOS	forskningsprogram om offentlig sektor
GBIF	Global Biodiversity Information Facility
HPD	Högpresterande datorer
IARC	International Agency for Research on Cancer
IGCP	International Geological Correlation Programme
IGBP	International Geosphere-Biosphere Programme
IHP	International Hydrological Programme
ILP	International Lithosphere Programme
IOC	Intergovernmental Oceanographic Commission
IODP	Integrated Ocean Drilling Program
ISIS	Accelerator driven neutronkälla (Storbritannien)
ITER	International Thermonuclear Experimental Reactor
JET	Joint European Torus
KK	Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling
KTH	Kungliga tekniska högskolan
KVA	Kungliga Vetenskapsakademien
LHC	Large Hadron Collider
MAB	Man and the Biosphere
MAX	Synkrotronljuskälla i Lund
MOST	Management of Social Transformation
NFR	Naturvetenskapliga forskningsrådet

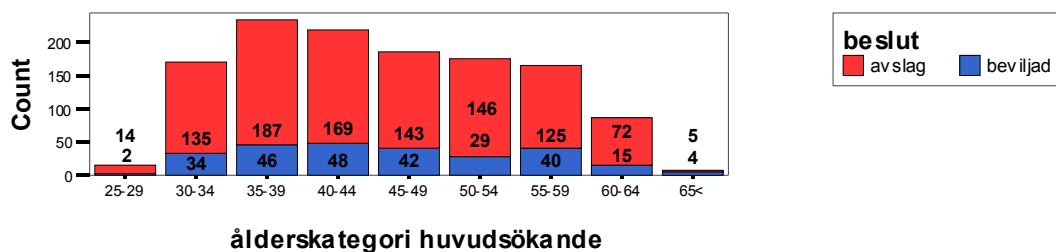
NOP	Nordisk publiceringsnämnd för forskning (inom olika discipliner)
NORDSYNC	Nordiskt konsortium för deltagande i ESRF
NORDUNET	Nordens universitetsdatanät (företagsnamn)
NOS	Nordisk samarbetsnämnd för forskning (inom olika discipliner)
NOT	Nordic Optical Telescope
ODP	Ocean Drilling Programme
OSO	Onsala Space Observatory
SAFARI	Spridning av forskningsinformation till allmänheten över Internet
SEST	Swedish-ESO Submillimetre Telescope
SNIC	Swedish National Infrastructure for Computing
SSF	Stiftelsen för strategisk forskning
STINT	Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning
SUHF	Sveriges universitets- och högskoleförbund
TFR	Teknikvetenskapliga forskningsrådet
UR	Utbildningsradion
VINNOVA	Verket för innovationssystem
VLT	Very Large Telescope
WCRP	World Climate Research Program

13. Bilaga 1

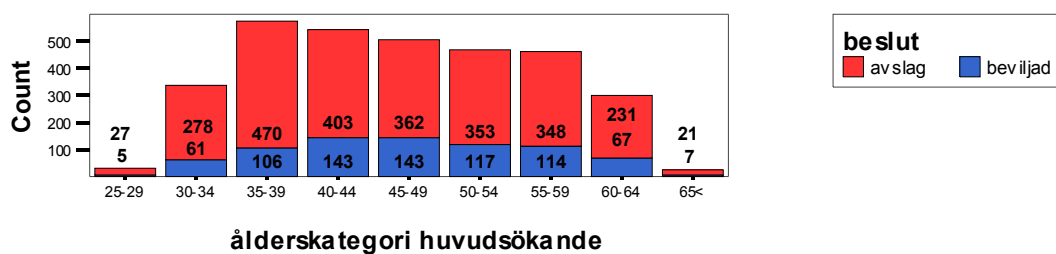
Åldersfördelning av huvudsökande VR

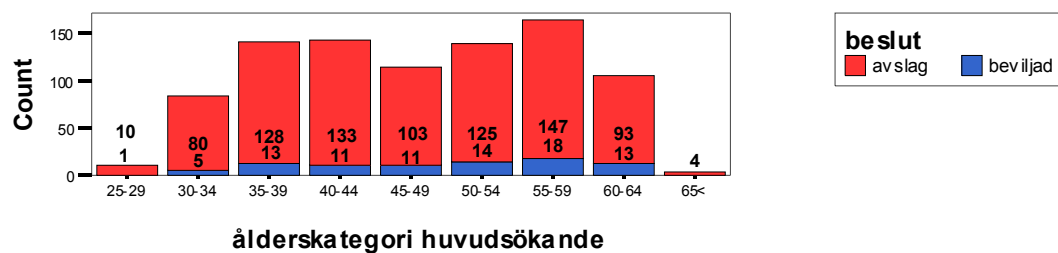
Åldersfördelning kvinnor VR

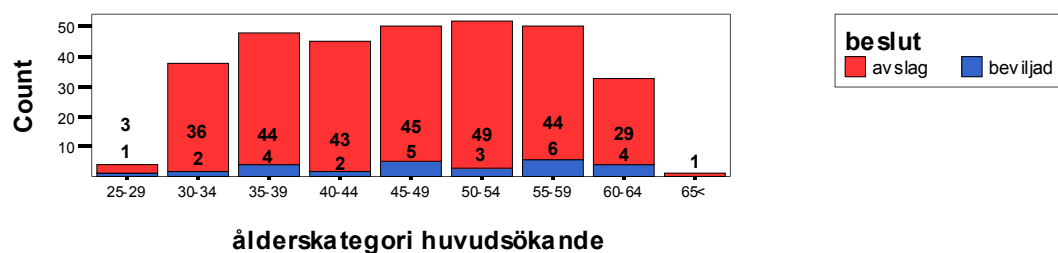
Åldersfördelning män VR

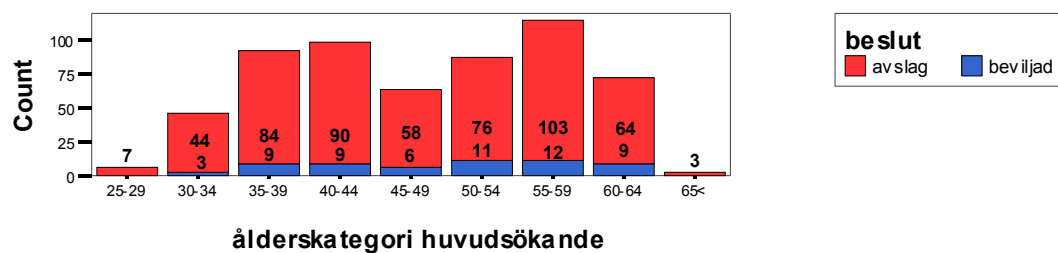
Åldersfördelning av huvudsökande HS

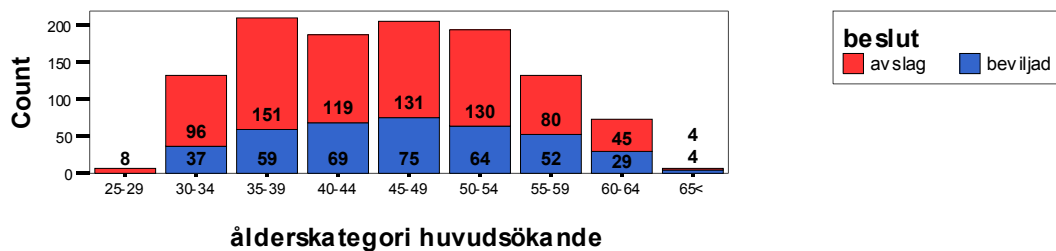
Åldersfördelning kvinnor HS

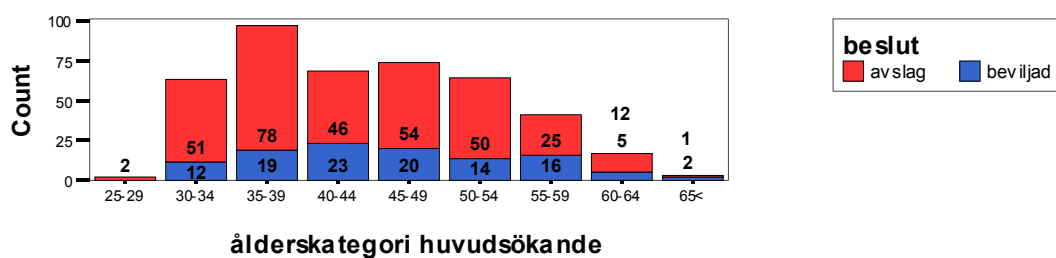
Åldersfördelning män HS

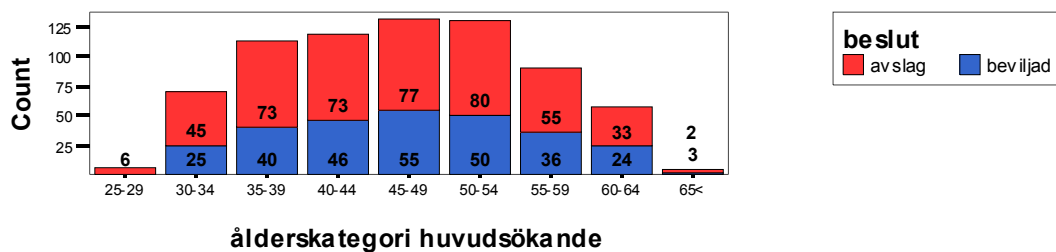
Åldersfördelning av huvudsökande M

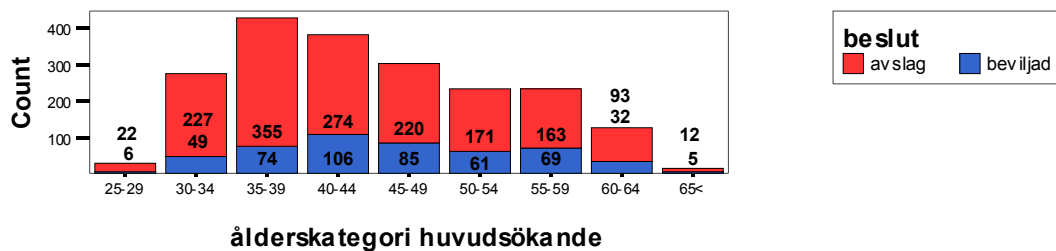
Åldersfördelning kvinnor M

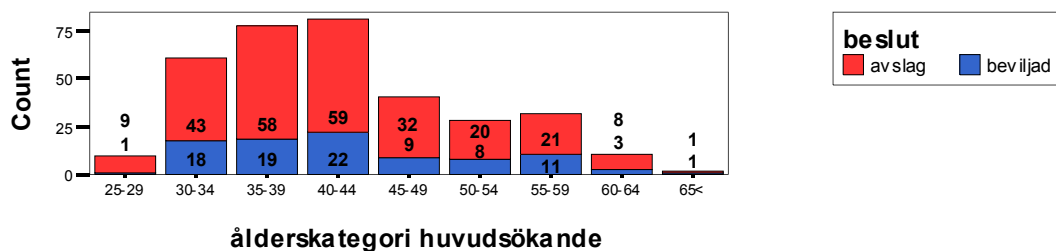
Åldersfördelning män M

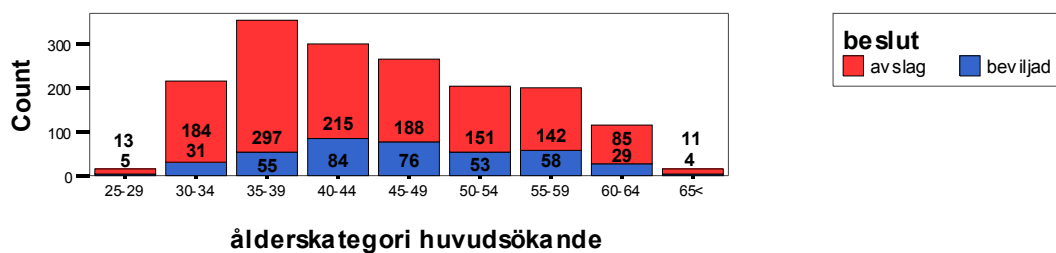
Åldersfördelning av huvudsökande NT

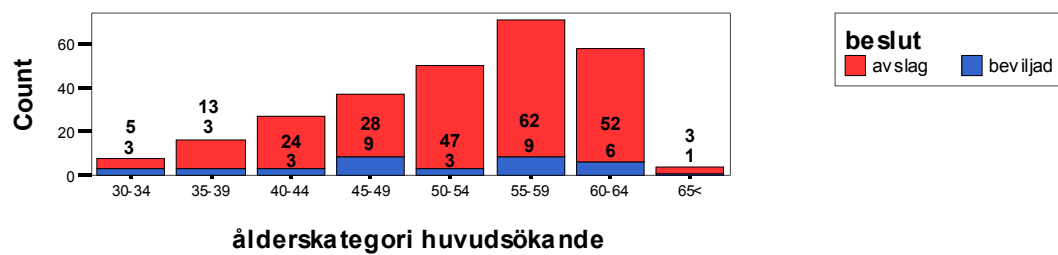
Åldersfördelning kvinnor NT

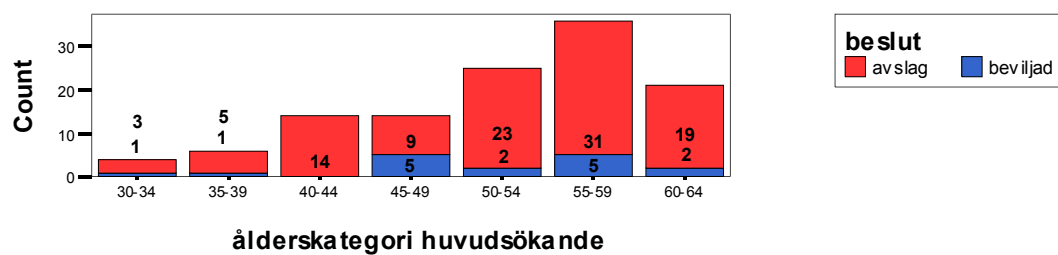
Åldersfördelning män NT

Åldersfördelning av huvudsökande UVK

Åldersfördelning kvinnor UVK

Åldersfördelning män UVK

